

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Årsrapport 2017

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	6
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	7
1.4 Andre forhold	7
Sted, dato og fylkesmannens signatur	8
2 Introduksjon til embetets hovedtall	9
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	9
2.2 Organisasjon og ledelse	9
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	9
2.4 Andre forhold	12
3 Årets aktiviteter og resultater	13
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	13
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	14
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	14
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	15
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	15
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	16
3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	17
3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	18
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	19
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	19
3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats jf. Opptrappingsplan for rusfeltet 2016-2020	22
3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid	23
3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	24
3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring	25
3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	25
3.1.1.11 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø	25
3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene	25
3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket	26
3.1.1.14 Bærekraftig landbruk	27
3.1.1.15 Andre oppdrag	28
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	28
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	28
3.1.2.2 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket	29
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	29
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	30
3.1.2.5 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen	31
3.1.2.6 Andre oppdrag	31
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	31
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling	31

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	34
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	36
3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende	38
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	39
3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene	39
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	40
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	40
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	40
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	40
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	40
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	40
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	41
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	41
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	41
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	41
3.2.9 Landbruksdepartementet	41
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	41
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	69
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	70
3.6 Andre forhold	70
4 Styring og kontroll i embetet	71
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	71
4.1.1 Embetets risikostyring	71
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	71
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	71
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	72
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	72
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	72
4.3 Andre forhold	72
5 Vurdering av framtidutsikter	73
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	73
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	73
5.3 Andre forhold	73
6 Årsregnskap	74

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Internt i embetet har 2017 i stor grad vært preget av vedtaket om å slå sammen Fylkesmannen i Buskerud, Fylkesmannen i Østfold og Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Det er en krevende prosess å planlegge sammensmeltingen av tre embeter parallelt med daglig drift og nedbygging av restanser. Embetet har likevel levert tilfredsstillende på de fleste områder.

Økonomisk har vi akseptabel kontroll. Vi gikk inn i 2017 med et mindreforbruk fra 2016 på nær 760 000 kroner. Ved utgangen av 2017 har vi et mindreforbruk på tre millioner kroner. Dette er midler som kommer godt med i omorganiseringssprosessen. Samtidig er budsjettmodellen for fylkesmennene en utfordring for oss. Jeg kan vanskelig se at vi får vår andel av bevilgningene sett opp mot innbyggertall og presset i hovedstadsregionen.

Det har vært høy effektivitet i alle avdelinger, og det har vært arbeidet systematisk med å få ned restanser. Vi har lyktes på flere fagområder, mens vi fortsatt har en vei å gå på andre områder.

Helse

Helseavdelingen har jobbet systematisk med å få ned restanser i 2017. I september startet avdelingen et prosjekt for å sikre god og effektiv saksflyt framover. I tillegg ble arbeid med gamle saker prioritert med dugnader og helgearbeid. Til sammen førte dette til at avdelingen behandlet 112 flere hendelsesbaserte tilsynssaker i 2017 enn i 2016. På grunn av et stort antall nye saker i løpet av året, ble restansene likevel bare redusert med cirka 60 saker, til 460 i løpet av året.

Når det gjelder trafikkmedisin, er avdelingen kommet a jour. I januar sto det 830 saker i restanse, og behandlingstiden var tolv uker. Ved slutten av året var restansen nede i 120 saker og behandlingstiden fire uker, altså godt innenfor kravet på seks uker.

Avdelingen har videre prioritert å gjennomføre landsomfattende tilsyn med helsetjenester til pasienter med psykisk lidelse og mulig samtidig ruslidelse innen både spesialist- og kommunehelsetjenesten.

Mange av helseavdelingens enkeltsaker er komplekse og krevende, og det er nødvendig å tilstrebe å opprettholde en tett og god dialog med både Helsedirektoratet og Statens helsetilsyn.

Sosiale tjenester og barnevern

Vi har i 2017 igjen hatt en økning i antall klagesaker etter sosialtjenesteloven på nærmere ni prosent, noe som har bidratt til en økning i den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden. På bakgrunn av innføring av aktivitetsplikten har vi hatt spesielt fokus på regelverksforståelse, særlig forvaltningsrett, i tillegg til barnefamilier som er avhengig av sosialhjelp.

Antall hendelsesbaserte tilsynssaker på barnevernsområdet har fordoblet seg de siste fem årene, og økningen fortsatte i 2017. Dette har medført at vi har innført en differensiert saksbehandling, slik at vi kan arbeide mer effektivt med de sakene vi vurderer som mest alvorlige.

Det har vært en sterk økning i antall innsynsbegjæringer innen disse fagområdene. Dette påvirker produksjonen i avdelingen.

Vi har dessverre ikke full måloppnåelse når det gjelder antall tilsyn og saksbehandlingstid, men avdelingen jobber for å komme a jour innen etableringen av det nye embetet 1.1.2019.

Vergemål

Vergemålsavdelingen har lyktes med å få bukt med restansene og hadde full måloppnåelse i tredje tertial.

Som førstelinje-tjeneste som har direkte kontakt med innbyggere, er god tilgjengelighet avgjørende for måloppnåelsen. Vårt telefonsystem, Skype for business/Lync, fungerer ikke godt nok for å ta unna det store antallet innkomne anrop fra publikum. I tillegg har vi fortsatt noen utfordringer med saksbehandlingssystemet VERA. At disse to systemene er stabile og uten feil, er kritisk for avdelingens måloppnåelse.

Barnehage og utdanning

Lovverket knyttet til elevenes rett til et godt psykososialt miljø ble endret i 2017. Fra 1. august ble Fylkesmannen førsteinstans og fatter enkeltvedtak i disse sakene. Vi har fått en sterk økning i antall saker og i henvendelser som gjelder veiledning om nytt regelverk. Barnehage- og utdanningsavdelingen har mottatt 110 slike saker etter 1. august. Seks saksbehandlere jobber kun med slike saker, i tillegg jobber åtte andre med dette som en del av stillingen sin. Dette går utover oppgaveløsningen på andre områder, men vi er pålagt å prioritere slike saker.

Stortingsmelding 21 Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen medførte en omlegging av statens arbeid med kompetanseutvikling i sektoren. Fylkesmannen har fått en større rolle. Vi skal legge til rette for samarbeid mellom lokale skolemyndigheter, universiteter og høyskoler og legge til rette for langsiktig arbeid i lokale samarbeidsforumer.

På grunn av prioritering av arbeidet med saker som gjelder elevenes psykososiale miljø, har vi nedprioritert andre oppgaver, og har derfor for lang saksbehandlingstid på andre klagesaker.

Miljøvern

Det pågår mange store samferdselsprosjekter i hovedstadsregionen, og i 2017 har vi brukt ressurser utover det normale på faglige innspill både i planleggings- og gjennomføringsfasen når det gjelder massehåndtering. Dette gjelder blant annet Follobanen, Ringeriksbanen, E18 Vestkorridoren og Fornebubanen. Oppdraget med å følge opp større samferdselsprosjekter krever god koordinering og samhandling på tvers av mange fagdisipliner og bør inn i de fremtidige styringsdokumentene.

Vårt embete har ansvaret for regional prosjektledelse for et pilotprosjekt om myrrestaurering i Østlandsområdet, et oppdrag fra Miljødirektoratet som innebærer koordinering av arbeidet med restaurering av myrer i flere fylker på Østlandet, i tillegg til at vi skal restaurere myrer i egne fylker og bygge opp kompetanse på myrrestaurering. Arbeidet videreføres i 2018.

Arbeidet med rovvilt har vært svært krevende, med mange ekstra oppgaver i 2017, som følge av de omfattende ulveskadene i Hurdal, Gran og Toten. Dette har medført at andre oppgaver har blitt nedprioritert. Det gjelder blant annet arbeidet med besøksstrategier for noen av våre verneområder.

Vi jobber kontinuerlig med å ta vare på det helt spesielle biologiske mangfoldet i Oslo og Akershus. I 2017 behandlet vi 140 søknader og delte ut 5,2 millioner

kroner i tilskudd til tiltak for å ivareta truede arter og naturtyper. Vi bidro til at det ble opprettet fem nye naturreservater som gir vern av verdifulle skogsområder. Ved å ansette fem sommervikarer fikk vi utført viktig skjøtselarbeid som fremmer verneverdiene i et utvalg av våre eksisterende verneområder.

På grunn av vakanser og langtidssykemeldinger har miljøvernavdelingen i 2017 ikke klart å innfri målene for gjennomføring av tilsyn. Vi har valgt å prioritere søknader om tillatelse etter forurensningsloven.

Landbruk

På skog- og klimaområdet innebærer vårt oppdrag å bidra til økt bruk av skogråstoff til bioenergi og synliggjøre positive bidrag og muligheter knyttet til skog og trevirke i klimasammenheng. Sammen med strategisk plan for skogbruket i Oslo og Akershus har dette utgjort fundamentet for landbruksavdelingens arbeid med å øke bruken av tre i offentlige bygg.

I 2017 tok vi derfor et initiativ gjennom skogregion «østlandsskogbruket», som dekker seks Oslofjord-fylker og deler av Agder, til en samlet satsing over tre år for økt bruk av tre i bygg. Et sentralt element i satsingen er en kampanje i sosiale medier i regi av Trebruk AS, samfinansiert med Innovasjon Norge. Kampanjematerialet er under produksjon og vil bli rullet ut i 2018. Vi ser nå konturene av en satsing som vil kunne skape et bredt forankret engasjement med god effekt for større bruk av tre som byggemateriale i offentlige og private bygg, også i nasjonal sammenheng.

Som i 2015 og 2016 hadde vår landbruksavdeling prosjektledelsen for Osloregionens deltakelse på Internationale Grüne Woche (IGW) i Berlin, en stor årlig mønstring for lokalmat og landbruksbasert reiseliv. Osloregionen består av åtte østlandsfylker, som nå samarbeider for «å ta IGW hjem» og videreutvikle etablerte nettverk og samarbeidsrelasjoner i nær kontakt med reiselivet og nasjonale satsinger her hjemme.

Landbruksavdelingen har god kontroll med restanser og god måloppnåelse.

Beredskap

Vi har i 2017 prioritert arbeidet med samfunnssikkerhet i kommunene, både når det gjelder kommunal beredskapsplikt, men også videreutvikling av Totalforsvaret. Øvelse Akershus i januar ble gjennomført med god hjelp av 21 kommuner, der 14 av disse ble øvet. Øvelsen la vekt på samarbeid kommuner imellom, og under planleggingen av øvelsen ble det gjennomført opplæring i øvelsesplanlegging for å styrke kommunenes evne til å gjennomføre egne øvelser.

I møter i Fylkesberedskapsrådet ble endrede rammebetingelser for norsk sikkerhetspolitikk og hybride hendelser diskutert, og det vil også være tema i fremtidige møter.

Fylkesmannen hadde i 2017 beredskapsgjennomgang med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Evalueringsrapporten etter gjennomgangen ga i hovedtrekk gode tilbakemeldinger, men med noen anbefalinger knyttet til blant annet arbeidet med evalueringer og øvelser på tvers av embetet.

I 2017 fikk vi 400 anmodninger om klarering. Tidligere har tallet ligget på 150. Vi har dermed blitt liggende etter i dette arbeidet, men jobber med å få ned restansen.

Plan og bygg

Vi har også i 2017 aktivt veiledet Oslo og Akershus-kommunene om statens nullvekstmål og knutepunktfortetting med et eget forventningsbrev, samt tre regionale samlinger for kommunenes politikere og administrasjon. Vi følger aktivt opp den regionale planen for areal og transportplanlegging og jeg har selv aktivt deltatt i møter Oslopakke 3 og de nye byvekstavtalene.

Fylkesmannen har besvart alle innkomne brev i plansaker, hvorav 940 saker etter plan- og bygningsloven og 118 saker som også berører markaloven.

Vi mottok over 800 nye klagesaker etter plan- og bygningsloven i 2017, medregnet klager på byggesaker i Marka og refusjon. Nesten halvparten av disse er fra Oslo kommune. Tallet er økende.

Rundt 770 klagesaker ble avgjort. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 18 uker. Dermed oppfyller vi ikke målet om at alle saker skal behandles innen tolv uker.

Avvikene skyldes stor saksmengde i forhold til ressursene.

I 2017 gjennomførte jeg åtte meklingsmøter i forbindelse med innsigelser til kommunale arealplaner. Det er én færre enn året før.

Retts hjelp

Vi har i 2017 utbetalt totalt kr 40 043 767. Av dette er kr 5 435 245 utbetalinger til saker for kontrollkommissjonen (fri sakførsel).

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	6 243	6 066	177
Innvilgede søknader	5 695	5 663	32
Avslåtte søknader	481	403	78

Vi legger til grunn at utbetalingene i 2018 vil bli tilsvarende som i 2017. Dette er imidlertid avhengig av om det skjer regelendringer som vil påvirke utbetalingene. En eventuell økning i antall asylsøkere vil også kunne påvirke forbruket.

Offentleglova

Vi behandlet 123 klager på avslag på begjæringer om innsyn i kommunesektoren i 2017. Det er en stor økning fra året før. 76 vedtak ble stadfestet, 29 vedtak helt eller delvis opphevet, ti vedtak helt eller delvis omgjort. Klager fikk altså helt eller delvis medhold i til sammen 39 saker. Åtte saker ble avvist. Vi har ved årsskiftet elleve saker i restanse.

Det er satt av 3,5 årsverk til oppgaven. Vi må vurdere å sette inn noen flere saksbehandlere på sakene i perioder det er mye å gjøre. Klagesakene krever rask behandling.

Ekteskapsloven

Vi har mottatt 40 søknader om godkjenning av ugyldig ekteskap inngått i Norge og søknad om anerkjennelse av ekteskap inngått i utlandet. De fleste sakene gjelder søknad om anerkjennelse av ekteskap inngått i utlandet. Årsaken til at det blir søkt om anerkjennelse, er enten at ekteskapet er inngått med stedfortreder, før fylte 18 år, eller at en av partene fortsatt var gift. Fordelingen mellom disse årsakene er ganske lik.

Vi har fattet vedtak i 33 saker. Elleve av disse ble påbegynt i 2016. Vi har cirka 15 saker i restanse. Årsaken til restanse er noe saksbehandlingstid, men også at vi venter på ytterligere opplysninger/dokumenter i sakene.

Vi har innvilget nær 2800 separasjonsbevillinger og 2600 skilsmissebevillinger. Det er ikke behandlet søknader om tillatelse til å inngå ekteskap før fylte 18 år. Vi behandlet heller ingen saker om bigami, men får en del spørsmål knyttet til problemet.

Lov om anerkjennelse av utenlandske separasjoner og skilsmisser

Vi har mottatt 467 saker om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser, hvorav 313 ble anerkjent og 21 avslått. Noen saker er avsluttet uten vedtak, og andre pågår fortsatt. Det tar av og til lang tid å saksbehandle sakene, og særlig når skilsmissen må sendes til utlandet for å verifiseres. Det har vært en god del kontakt med ambassaden i Islamabad, da ambassaden har sett nærmere på rutine knyttet til verifisering. I stedet for å sette ut verifiseringsoppdraget vil de nå forsøke å verifisere dokumentene selv.

Tros- og livssynssamfunn

Det er søkt om tilskudd fra 187 tros- og livssynssamfunn. Totalt tilskuddsbeløp er **237 millioner kroner**, og antall medlemmer er **442 239**.

Ett trossamfunn er slettet, og to nye er registrert.

I saken om Oslo katolske bispedømme vant staten i Oslo tingrett. Dommen ble avsagt 17.1.2017. Oslo katolske bispedømme har anket saken, og den antas å bli behandlet for Borgarting lagmannsrett høsten 2018.

Vi har behandlet én sak om ugyldig vigsel i trossamfunn. Ellers har vi møter om gjennomgang av gjeldende lovverk med nytilsatte forstandere og forstandere for trossamfunn som har fått vigselmyndighet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

I 2017 har vi utarbeidet plan for tilsyn med tros- og livssynssamfunn. Vi har gjennomført ett stedlig tilsyn, og vil fortsette med dette i 2018. Området får mye oppmerksomhet, og vi mottar mange innsynsbegjæringer. Disse kan ta noe tid å behandle.

Gravferdsloven

Vi har mottatt 220 henvendelser om askespredning. Vi har ikke avslått noen søknader. Dersom det er søkt om å få spre aske et sted vi ikke kan tillate, har vi som en del av saksbehandlingen veiledet om dette, og da har søker valgt et annet sted.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Utsatte barn og unge (0-24)

Det tverrfaglige oppdraget som gjelder utsatte barn og unge (0-24) er organisert som et prosjekt på tvers av avdelingsgrenser og ledes av utdanningsdirektøren. Arbeidet er forankret i ledergruppa, og Barnekonvensjonen er lagt til grunn for arbeidet.

Jeg bruker mitt årlige forventningsbrev til kommunene til å understreke betydningen av at kommunene har rutiner og systemer for å kunne handle raskt, riktig, samordnet og helhetlig, og at alle som møter barn og unge må samarbeide og få tjenestene til å fungere godt.

0-24-satsingen var tema på den årlige samlingen for ordførere, rådmenn og stortingsrepresentanter fra Oslo og Akershus.

0-24-gruppa har arrangert en stor fagkonferanse for alle som møter barn og unge, for å understøtte det tverrfaglige arbeidet kommunene gjør på dette området. Vi har også arrangert seminar for saksbehandlere i kommuner og bydeler, sammen med saksbehandlere hos Fylkesmannen, for at disse skal bli bedre til å anvende Barnekonvensjonen i saksbehandlingen.

I regi av 0-24-gruppa er det gjennomført et felles tilsyn i regi av flere fagavdelinger. Tema for tilsynet var bekymringsmeldinger til barnevernstjenesten, hvordan de ble håndtert av helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehager og skoler i en kommune.

Representanter fra 0-24-gruppa samarbeider med aktuelle kompetansesentre om Bedre tverrfaglig innsats (BTI), en overordnet samhandlingsmodell for bydeler og kommuner.

Boligsosiale tjenester

Som ansvarlig for at boligsosiale hensyn ivaretas i arealplanlegging, iverksatte vi i 2017 et tverrfaglig samarbeid mellom miljøvernavdelingen og sosial- og familieavdelingen for å veilede kommunene innenfor urban boligplanlegging for alle. Målgruppen var kommunens politiske ledelse, arealplanleggere og de som jobber med det boligsosiale tjenestetilbudet i kommunene. Vårt første seminar trakk over 100 påmeldte, deriblant flere ordførere, som satte pris på initiativet som vi følger opp i 2018.

Embets miljøvernavdeling, helseavdeling og sosial- og familieavdeling er representert i statlig og regional samarbeidsgruppe for boligsosialt arbeid som ledd i vårt ansvar for å sikre koordinering og samordning av statlige og regionale instanser.

I høst ble jeg oppnevnt som juryleder for Statens pris for boligsosialt arbeid.

Inn på tunet

Det felles oppdraget til flere fagavdelinger om å følge opp nasjonal handlingsplan for Inn på tunet og bidra til å synliggjøre Inn på tunet som aktuelt tiltak innenfor arbeidet på helse-, omsorgs-, utdannings-, arbeids- og sosialområdet har gjort det mulig å etablere et tverrfaglig samarbeid i embetet. Det fokuseres på frafall fra videregående skole, rus og psykiatri blant ungdom, og demens. Arbeidet med en handlingsplan, sammen med Buskerud og Østfold, ble påbegynt og følges opp i 2018.

Grensejustering

I 2017 har vi prioritert å følge opp oppdraget vi fikk fra departementet i juli om å utrede grensejusteringer mellom Nes og den nye kommunen Lillestrøm ved tettstedet Auli-Rånåsfoss, samt å utrede eventuell ny kommunegrense mellom Ås og Ski. Vi inviterte samtlige ordførere med administrativ ledelse til et felles

møte i august for å drøfte prosess, gjennomføring og tidsfrister for utredningen. Det var enighet om at kommunene skulle utarbeide kunnskapsgrunnlag innen 15.12.2017 og oversende Fylkesmannen.

Fylkesmannen har nedsatt en tverrfaglig prosjektgruppe med jurist, arealplanleggere, kommuneøkonom og kommunikasjonsrådgiver for å følge opp oppdraget. Gruppen ledes av fylkesmiljøvernseksjonen, som tidligere var prosjektleder for kommunereformen.

Digitalisering

På vårt årlige kontaktmøte for ordførere, rådmenn og stortingsrepresentanter organiserte vi et halvdags seminar om digitalisering. Tema for seminaret var Er du og din kommune rustet for den digitale fremtiden? Vi fikk bistand fra Difi med opplegget. Seminaret ble godt mottatt av deltakerne.

I begynnelsen av året nedsatte jeg en digital arbeidsgruppe med medlemmer fra alle avdelinger, for å bidra til å styrke den digitale satsingen ved embetet. Gruppen har gjennomgått arbeidsprosesser og vært en pådriver for digitale løsninger. Gruppen har også utarbeidet en lokal handlingsplan for IKT-strategien for fylkesmannsembetene.

Vårt embete har vært sentralt i utviklingen av flere digitale løsninger for fylkesmannsembetene, blant annet når det gjelder tros- og livssynssamfunn, forliksråd og separasjon og skilsmisse.

Vi har tatt i bruk den digitale løsningen for tros- og livssynssamfunn som skal inneholde alle relevante opplysninger om tros- og livssynssamfunnene, som registreringsdato, forstandere, seremoniledere og vigselmyndighet osv. Vi har fått bistand fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane til å få overført data fra vårt gamle register. Den nye løsningen har fungert tilfredsstillende.

I samarbeid med Fylkesmannen i Sogn og Fjordane arbeider vi fortsatt med å utvikle de elektroniske skjemaene som kommunene skal benytte for å innberette valg av forliksrådsmedlemmer og suppleringsvalg. Dette arbeidet har i lengre perioder blitt satt på vent på grunn av andre prioriterte digitaliseringsoppgaver. Siden oppnevningssperioden for de nåværende forliksrådsmedlemmene gjelder fram til 1.1.2021, mener vi derfor at det er riktig å la andre oppgaver gå foran i de periodene hvor dette er nødvendig.

Når det gjelder separasjon- og skilsmissemønstrene, ble det i 2017 utviklet et digitalt skjema for vitneerklæring. Det som tidligere het atskillelseerklæring og som måtte lastes opp fordi det skulle undertegnes av to vitner, er nå laget elektronisk. Det innebærer at vitner går inn i det digitale skjema ved bruk av eksempel bank-ID. Systemet er egentlig ganske avansert, ettersom opp til fire personer er involvert i den elektroniske utfyllingen av samme skjema.

I tillegg begynte arbeidet med å utvikle en digital løsning for å sende endring av sivil status til folkeregisteret. Dette vil fortsette for fullt nå i 2018, og vi ser frem til å fortsette det gode samarbeidet vi har med Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Skjemaene har også blitt videreutviklet. De digitale skjemaene ble benyttet i ca. 60 prosent av sakene.

Også på miljøområdet har vi bidratt til å utvikle et nasjonalt skjema, sammen med Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Det er et skjema for varsling av utslipp av avløpsvann.

I året som har gått har landbruksavdelingen utarbeidet nye digitale kartdata basert på OslofjordGIS som skal gjøre det lettere for landbrukets rådgivingstjeneste og næringen å planlegge og gjennomføre målrettede tiltak for å redusere erosjon og avrenning av planteneringsstoffer til vann og vassdrag. Dataene omfatter vassdragsnære og flomutsatte arealer der det kan være behov for å anlegge grasdekte vannveier og redusere jordarbeiding etter høsting av korn.

Nye kartdata og bedre kunnskapsgrunnlag vil også lette kommunenes behandling av søknader om regionale miljøtilskudd, og være et bidrag til å effektivisere forvaltningen. Metoden som er brukt kan overføres til andre fylker med tilsvarende utfordringer.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er landets største fylkesmannsembete, med vel 300 ansatte, deriblant to lærlinger. Våre to fylker er Norges mest folkerike, med til sammen 1,3 millioner innbyggere, og begge er i stadig vekst.

2017 har vært preget av vedtaket om å slå sammen FMBU, FMOS og FMOA og legge hovedkontoret i Moss. Medarbeidere og ledere har bidratt lojalt i det krevende omstillingsarbeidet. Samtidig kan jeg ikke legge skjul på at mange medarbeidere gir uttrykk for frustrasjon og usikkerhet. Flere har begynt å søke seg andre jobber. Dette er utfordrende for den daglige driften av et embete der bemanningssituasjonen er sårbar fra før. Vi jobber med gode systemer for å hindre at vi får stort hull i kompetansen i den tiden vi står foran.

I 2017 har flere av avdelingene opplevd en sterk økning i antall innsynsbegjæringer fra media og andre. Noen henvendelser bærer preg av å være kampanjer. Vi legger mye arbeid i å oppfylle lovens krav på dette området. Dette kan tidvis gå ut over annen saksbehandling.

Befolkningsutvikling

Folketallet i hovedstadsregionen er fortsatt økende. Ved årsskiftet hadde Akershus 614 000 innbyggere, mens Oslo hadde 673 000. Det er en befolkningsvekst på henholdsvis 1,6 og 1,0 prosent, mens landsgjennomsnittet er på 0,7 prosent. Av Akershus-kommunene var det Nannestad, Ullensaker og Ås som hadde sterkest befolkningsvekst, med over fire prosent. To kommuner, Frogn og Hurdal, hadde en marginal nedgang i folketallet.

I følge Statistisk sentralbyrås prognoser vil befolkningen øke med rundt 30 prosent fram til 2040. Det vil da være rundt 1,6 millioner innbyggere i de to fylkene til sammen. Presset på en region som representerer 1,7 prosent av Norges fastlandsareal, er stort.

Mange av embetets oppgaver er relatert til befolkningsøkning og press på arealene. Samtidig som regionen er Norges mest folkerike, er den et av landets viktigste landbruksområder og et område med mange og viktige naturverdier. Regionen har store utfordringer knyttet til areal- og transportplanlegging, som må sees i sammenheng med lokale og nasjonale målsettinger når det gjelder klima, miljø og jordvern.

1.4 Andre forhold

Kongefamilien

I 2017 har embetet hatt gleden av å bidra med planlegging og gjennomføring av følgende åtte besøk av kongefamilien:

- 11. januar: Kronprinsparets besøk i anledning 60-årsjubileum for Norske Redningshunder i Ås kommune
- 23. mars: Kronprinsparets besøk til Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Ås kommune
- 30. mai: Kronprinsens deltakelse under åpning av Nor-Shipping på Norges Varemesse, Skedsmo kommune
- 7. juni: Kronprinsessas litteraturtog med start i Asker bibliotek
- 18. oktober: Kronprinsens besøk til Bygg Reis deg 2017 på Norge Varemesse, Skedsmo kommune

- 24. oktober: H.M. Kongens besøk til Rælingen og Enebakk kommuner
- 13. desember: Kronprinsparets besøk til korøvelse på Lørenskog sykehjem på Luciadagen
- 17. desember: H.M. Kongens deltakelse i forbindelse med vigsling av ny biskop (Kari Veiteberg) i Oslo Domkirke og mottakelse i Fanehallen

Jeg setter stor pris på å ønske de kongelige velkommen til våre kommuner.

I 2017 har vi behandlet 48 søknader om Kongens fortjenstmedalje og 19 Søknader om St. Olavs Orden.

Møter, foredrag og veiledning

FMOA er det største embetet og har stor produksjon på en rekke områder. Derfor blir vi ofte spurt om å holde orienteringer for eller veilede medarbeidere ved andre embeter.

Vi har i 2017 holdt orienteringer blant om ekteskapsaker, retts hjelp, trossamfunn og vergemål. På helse- og omsorgsområdet har det blitt holdt kurs for turnusleger og fysioterapeuter og en rekke foredrag innen pasientsikkerhet, tilsyn og førerkortforskriften for både helseforetak og kommunehelsetjenesten.

Klart språk

Vi har fortsatt vårt klarspråk-prosjekt som startet i 2016 med støtte fra Difi. Fem avdelinger har gjennomført språkverksteder med hjelp av en ekstern konsulent. På verkstedene har vi gjennomgått og forbedret dokumentmalene. Etter dette har vi gjennomført slike verksteder i alle avdelinger. Rapport fra arbeidet ble sendt Difi i juli.

Prosjektet har vært ledet av en prosjektgruppe med representanter fra alle avdelinger. Gruppen danner nå et språkutvalg for embetet. I mai lanserte vi embetets språkplakat, etter en prosess med involvering og engasjement i alle avdelinger.

Avslutning

Jeg opplever at jeg har dyktige og dedikerte medarbeidere i embetet. Vi har hatt flere kompliserte saker der trykket fra media har vært stort. I tillegg registrerer jeg en viss uro blant mine medarbeidere knyttet til omstillingsprosessen.

Jeg ser tilbake på 2017 som et krevende, men godt år for embetet og våre to fylker.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Oslo, 27.2.2018

Valgerd Svarstad Haugland (sign.)

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er direkte underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, men utfører oppdrag for en rekke departement.

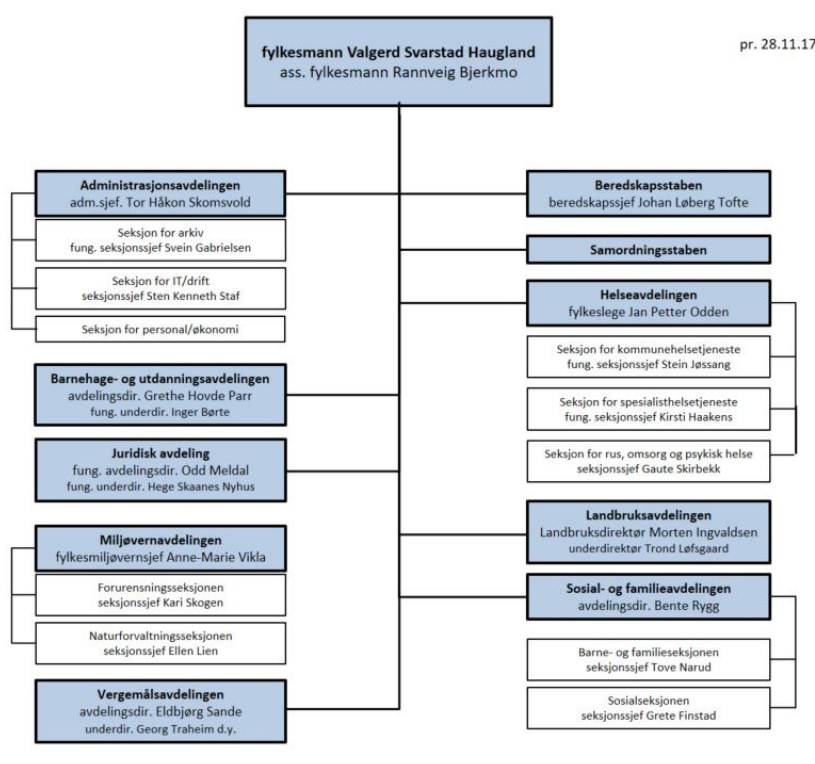
Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i sitt fylke og skal bidra til at Stortingets og regjeringens mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannen utfører oppgaver som følger av lov, forskrifter og pålegg fra overordnede statlige myndigheter og har en sentral rolle som bindeledd og koordinator mellom stat, fylkeskommune og kommuner.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus forholder seg til to fylker: Oslo (både fylke og kommune) med 15 bydeler, og Akershus med 22 kommuner p.t.

Embetet har en strategisk plan, den nåværende for perioden 2015-2020. Den har følgende hovedmål:

1. Fylkesmannen skal, innenfor sitt virkeområde, være en garantist for innbyggernes rettssikkerhet.
2. Fylkesmannen skal bidra til å gjennomføre statlig politikk i vårt område og være et talerør for kommuner og innbyggere overfor statlige myndigheter.
3. Fylkesmannen skal bidra til en trygg og bærekraftig utvikling i Oslo og Akershus.
4. Fylkesmannen skal være en helhetlig og veldrevet organisasjon med godt omdømme.

2.2 Organisasjon og ledelse

Fylkesmann Valgerd Svarstad Haugland og assisterende fylkesmann Rannveig Bjerkmo har en ledergruppe bestående av åtte avdelingsdirektører og fylkesberedskapssjef.

Antallet fast ansatte ligger på mellom 275-285, avhengig av tidspunkt. Samtidig er det fra 30-45 vikarer/midlertidig ansatte. Embetet har to lærlinger.

Fire av avdelingene er delt inn i seksjoner med egne seksjonssjefer, de øvrige fire har en underdirektør som avlaster avdelingsdirektør. I tillegg har embetet en samordningsstab og en beredskapsstab.

Det har ikke vært større organisatoriske endringer i 2017.

Embetet har kontorlokaler i Tordenskioldsgate 12, like ved rådhuset i Oslo.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Tallene er tatt ut iht brukerveiledningene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap.4.2, og for nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4. Se også ledelsekommentar til årsregnskapet.

Administrativ kostnadsdekning

Betegnelse på rapporteringskrav	Tall i 1000 kr.
Administrativ kostnadsdekning	15 620

Budsjetttavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjetttavvik (kr)	3 050.0
Budsjetttavvik (%)	1.5 %

Beløp i 1000 kroner

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	195 544.0
Lønn 052501	155 005.0
Lønnsandel av driftsutgifter	79.3 %

Beløp i 1000 kroner

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	37 929
Husleie (% av driftsutgifter)	19 %

Beløp i 1000 kroner

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	244 970	138 083	106 887

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
052501	196 021
052521	8 216
Post 01 (unntatt 052501)	103 936
Post 20-29 (unntatt 052521)	143 509
Post 30-39	2 657
Post 40-49	0
Post 60-69	564 186
Post 70-79	273 576
Post 80-89	5 585

Beløp i 1000 kroner

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Totalt antall årsverk pr. 31.12.	282.8
Totalt antall årsverk for kvinner pr. 31.12.	208.9
Totalt antall årsverk for menn pr. 31.12.	73.9
Totalt antall årsverk for faste stillinger pr. 31.12.	242.3
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger pr. 31.12.	40.5
Sum andel administrasjon	14.6 %
Økonomi	8.7
Lønn	1.2
IKT	4.1
Personal	3.3
Arkiv	20.2
Resepsjon/sentralbord	3.8
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Administrasjonsavdelingen er fordelt etter seksjoner, men noen justeringer på personal, økonomi og lønn. Avdelingsdirektørene er fordelt med sin andel på personal og økonomi. På fagavdelingene er det i tillegg noen som arbeider med økonomioppfølging. Disse er lagt inn med sin andel på økonomi. Resepsjon består av hovedresepsjonen og fylkesmannens forværelse. 15% av lønnskostnadene i hovedresepsjonen dekkes av andre leietakere og er trukket ut av beregningen. Vårt sentralbord er i Engerdal.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Turnover i prosent	6.3 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	272.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	17.0
Totalt antall ansatte som sluttet	22.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	5.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	3.0

Gjelder fast ansatte

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	3 788.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5.0 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	492.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.5 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	3 296.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.8 %
Antall legemeldte sykedager for menn	259.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.3 %
Avtalte arbeidsdager for menn	19 657.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 511.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.4 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	56 784.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	233.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.2 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	785.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.4 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	242.0	75.6 %	78.0	24.4 %	527 668.0	559 092.0	94.4 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	6.0	66.7 %	3.0	33.3 %	971 967.0	951 800.0	102.1 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	11.0	57.9 %	8.0	42.1 %	771 082.0	747 713.0	103.1 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	86.0	70.5 %	36.0	29.5 %	558 391.0	571 048.0	97.8 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	81.0	81.8 %	18.0	18.2 %	492 200.0	488 261.0	100.8 %
Kategori 5: Kontorstillinger	57.0	82.6 %	12.0	17.4 %	445 537.0	444 092.0	100.3 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger		0.0 %		0.0 %			0.0 %
Kategori 7: Lærlinger	1.0	50.0 %	1.0	50.0 %	96 540.0	96 540.0	100.0 %

Gjennomsnittlig årslønn er funnet ved at alle deltidsstillinger er oppjustert til 100% stilling og lønn. Ansatte med permisjon uten lønn er ikke tatt med i beregningene. Prosjektledere er lagt til under "Saksbehandler 1".

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Sum antall ansatte	320.0
Antall kvinner	242.0
Antall menn	78.0
Sum antall deltidsansatte	42.0
Antall deltid kvinner	35.0
Antall deltid menn	7.0
Sum antall deltidsansatte grunnet omsorg jf.AML §10-2, fjerde ledd og HTA § 20	11.0
Antall deltid kvinner, omsorg	10.0
Antall deltid menn, omsorg	1.0
Sum antall midlertidige ansatte	48.0
Antall kvinner, midlertidig	39.0
Antall menn, midlertidig	9.0
Sum antall ansatte med personalansvar	23.0
Antall kvinner, personalansvar	13.0
Antall menn, personalansvar	10.0
Sum antall ansatte	320.0
Antall ansatte under 20 år	2.0
Antall ansatte 20 - 29 år	46.0
Antall ansatte 30 - 39 år	70.0
Antall ansatte 40 - 49 år	72.0
Antall ansatte 50 - 59 år	74.0
Antall ansatte over 60 år	56.0

Tall per 31.12.2017. Antall ansatte inkluderer ikke ansatte med permisjon uten lønn eller timelønnede.

2.4 Andre forhold

Vi mener rapporteringen ovenfor gir et dekkende bilde.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Helse

Innen området helse har det vært avholdt flere konferanser og møter for ulike målgrupper i helse- og omsorgstjenesten med temaer innen nasjonal politikk og satsninger. Vi har særlig rettet oppmerksomheten på utsatte barn og unge, psykososiale forhold for sårbare grupper som personer med sammensatte og vedvarende psykiske og somatiske lidelser og personer med demens. Informasjon om Opptreppingsplanen for rusfeltet (2016-20) og de mulighetene som ligger i tilskuddsordningene på rus- og psykisk helsefeltet har blitt prioritert.

Både på barnevernområdet og sosialtjenesteområdet er det avholdt flere møter med både fagpersoner og ledere for å få formidlet de viktigste tiltakene på de respektive fagområdene. Særlig fokus har vært rettet mot utsatte barn og unge og tjenestenes oppfølging av disse.

Miljøvern

I 2017 har det vært høy aktivitet innenfor samtlige av våre ansvarsområder, deriblant flere fagseminar og dialogmøter med kommunene og andre aktører.

Som ansvarlig for arealplan i embetet tok vi år initiativ til et tverrfaglig samarbeid mellom miljøvernnavdelingen og sosial- og familieavdelingen for å veilede Oslo og Akershuskommunene innenfor urban boligplanlegging for alle. Målgruppen var kommunens politiske ledelse, arealplanleggere og de som har ansvar for å følge opp vanskeligstilte innenfor boligområdet i kommunene. Vårt første seminar trakk over 100 påmeldte og ordførerne satte pris på initiativet som vi følger opp i 2018.

Et annet nytt prosjekt er vårt ansvar for regional prosjektledelse for pilotprosjekt om myrrestaurering i Østlandsområdet. Et oppdrag fra Miljødirektoratet som innebærer koordinering av arbeidet med restaurering av myr i flere fylker på Østlandet i tillegg til at vi skal restaurere egne myrer og bygge opp kompetanse om myrrestaurering. Arbeidet videreføres i 2018.

Det pågår mange store samferdselsprosjekter i hovedstadsregionen og i 2017 har vi brukt ressurser utover det normale på faglige innspill i planleggingsfasen og i gjennomføringsfasen når det gjelder massehåndtering. Dette gjelder bl.a. Follobanen, Ringeriksbanen, E-18 Vestkorridoren og Fornebubanen. Oppdraget for å følge opp større samferdselsprosjekter bør inn i de fremtidige styringsdokumentene, og krever god koordinering og samhandling på tvers av mange fagdisipliner.

2017 var et krevende år når det gjelder rovviltforvaltning. En ulv oppholdt seg store deler av beitesesongen i området Hurdal/Gran/Toten og forårsaket store tap av sau. Beredskapsarbeidet, medieinteressen og arbeidet med erstatning og kompensasjon har krevd betydelige ressurser fra FMOA sin side. Dette har medført at andre oppgaver er blitt nedprioritert.

I januar arrangerte vi i samarbeid med Akershus fylkeskommune KLIMASATS-workshop for kommunene. Formålet var å informere om og inspirere til gode KLIMASATS-søknader. Miljødirektoratet støttet 170 prosjekter, hvorav 32 i Oslo og Akershus. Et eksempel på et prosjekt som fikk støtte er Utnyttelse av deponi-/biogass til fjernvarme – Lørenskog kommune.

Som Markadirektorat arrangerte vi 2017 "Markadagen" samt et markaseminar der formålet var å gi kommuner og organisasjoner med interesser i Marka et møtested.

Miljøvernnavdelingen har aktivt gjennom ulike tiltak informert og veiledet kommuner og andre aktører om nasjonal politikk der vi spesielt nevner:

- areal- og transportplanlegging
- klimatilpasning
- vannforvaltning
- overvannshåndtering
- myrrestaurering
- rovviltforvaltning
- vern av truet natur

Landbruk

Utsending av det ukentlige, elektroniske nyhetsbrevet "Nytt og Nyttig" til kommuner og samarbeidspartnere, som startet opp i 2014, ble videreført også i 2017 med fortløpende informasjon om iverksetting og oppfølging av nasjonal politikk innen lov- og tilskuddsforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling, og om hvilken bistand Fylkesmannen kan tilby kommunene som kompetansesenter. Ulike fagsamlinger for kommunene gjennom året ble gjort kjent i en egen kurskalender.

Rapport tap av dyrka jord ble mer enn doblet i 2016 sammenlignet med 2015 i Oslo og Akershus. Tapet kan bli på over 1000 dekar dyrka jord også i 2017. Nasjonale føringer for jordvern, økt matproduksjon og landbrukets samfunnsbidrag følges tett opp med for kommunene. Dette er tema i Fylkesmannens årlige forventningsbrev til kommunene. Oppfølging av nasjonal jordvernstrategistatlig, planretningslinje for bolig-, areal- og transportplanlegging og regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus og er sentrale i kommunedialogen. Vi formidler at jordvern skal vektlegges og ha høy prioritet. Forventningsbrevet har vedlegg med oversikt over nasjonale og regionale føringer, og brukes i planuttalelser og i ulike møter. Jordvern er tema i regionalt planforum. Seminar med tema jordvern og landbrukshensyn i plan ble gjennomført i oktober med ca 60 deltakere fra plan, byggesak, miljø og landbruk i kommunene. Vi har tilbudt å holde særskilt innlegg om jordvernstrategien for politikere ute i kommunene også i år, men har ikke mottatt flere ønsker om dette. Jordvernshensyn er formidlet i seminarer for kommunene om areal- og transport, langsiktige grenser, masseforvaltning og i evalueringsmøte hos BaneNor om bevaring av jordressurser ved samferdselsutbygging. Vi følger opp jordvern i store samferdselsprosjekt som f.eks. Ringeriksbanen. FMOAs nettsider om jordvern er oppdatert med nye artikler, statistikk og lenke til nasjonale mål om matproduksjon. Se også 3.1.1.1.4 og -.6

Klimahensyn, klimatilpasning og landbrukets bidrag til grønt skifte, herunder C-lagring, trebruk og bioenergi er fulgt opp gjennom bred deltakelse og innspill til Akershus fylkeskommunes arbeid med Regional plan for klima og energi (kommer på høring i 2018), og i uttalelser til kommunenes klima- og energiplaner. Se også kap 3.3 med klimarapportering 7.3.9.6. Vi har også vurdert søknader til klimasatsprosjekter. Intern klimagruppe for landbruk og miljø har vært viktig for å utvikle tverrfaglig kompetanse og forståelse for utfordringer og muligheter i landbruket på klimaområdet. Klimatilpasning: Tema i oppfølging av RMP og miljøvirkemidler, FMs forventningsbrev og i planuttalelser. Det er gjennomført seminarer for kommunene om landbruksiltak og kvikkleireskred med NVE. se også rapportering miljøvirkemidler i landbruket 3.1.6.2.2.1

Barnehage og utdanning

Fylkesmannen har informasjonsmøter med kommunale, fylkeskommunale og private skoleeiere og barnehagemyndigheter flere ganger i året der statlig politikk formidles. Vi gjennomfører samlinger på særskilte områder etter en risikovurdering. I tillegg har vi faste kontaktmøter med alle aktuelle samarbeidspartnere i begge fylkene.

Psykososialt miljø i skole og barnehage er et fast tema i alle møter, i tillegg til andre aktuelle statlige satsingsområder. Vår erfaring er at ansatte på alle nivåer bidrar i arbeidet med å utvikle gode rutiner og etablere god praksis for å sikre at alle barn og unge har det trygt og godt i skole og barnehage. I forbindelse med innføring av nytt regelverk om skolemiljø, oppl. kap 9A, som trådte i kraft 01.08.2017 gjennomførte vi regionale regelverksamlinger i Oslo og Akershus for ca 2 000 personer.

Samfunnsikkerhet

Gjennom tett dialog med kommuner har vi lagt vekt på kravene til kommunalberedskapslik. Samlinger for alle kommuner, veiledning, kurs og øvelser samt oppfølging av tilsyn er hovedkanalene for dette arbeidet. Endrede sikkerhetspolitiske vilkår er mer aktuelt enn tidligere, og var et av to hovedtema for en to dagers samling med alle kommuner høsten 2017. Vi opplever at kommunene har god oppmerksomhet om samfunnsikkerhetsarbeidet, og at det i større grad enn tidligere er flere kommuner som jobber sammen på dette fagfeltet.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Helse

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er kontaktfylkesmann for Helse Sør-Øst (HSØ) og sammen med fylkesmennene i Hedmark og Aust- og Vest- Agder utgjør et arbeidsutvalg. Det årlige overordnede møtet mellom fylkesmennene og HSØ ble avholdt i november 2017. Parallelt har det pågått en diskusjon om hvordan kontakten med HSØ best kunne ivaretas, spesielt med tanke på tilsynsfunksjonen. Statens helsetilsyn har deltatt her. I tillegg til det årlige overordnede møtet, legges det opp til møter på et mer detaljert faglig nivå i 2018. Fylkesmannen, RVTS, KoRus Oslo og Øst samt R-BUP har i 2017 også startet forhandlinger om en samarbeidsavtale med mål om felles forståelse av våre oppdrag og konkrete tiltak ut mot kommunen.

På barnevernområdet er det fortsatt faste regionale samlinger to ganger i året med de øvrige fylkesmennene i region Øst. På samlingene drøftes felles problemstillinger og enkeltsaker for å bidra til å harmonisere praksisen i de enkelte fylkesmannsembeter. I tillegg har fylkesmennene i regionen felles faste samarbeidsmøter to ganger i året med Bufetat region Øst. Som eneste embete i landet forholder vi oss til to forskjellige organiseringer på barnevernområdet i og med at Oslo kommune ikke er en del av det statlige barnevernets organisering. Kommunene i Akershus og bydelene i Oslo følges således opp etter to forskjellige systemer men med samme formål. Tilsvarende gjelder for barneverninstitusjonene og omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år.

Sosial- og familieavdelingen har i tillegg faste samarbeidsmøter to ganger i året med Oslo kommune byrådsavdelingen for eldre, helse og sosiale tjenester og to ganger i året med Barne- og familieetaten. Oslo kommune ved Barne- og familieetaten har de samme oppgavene som Bufetat har overfor resten av landet. Vi vurderer at disse formelle arenaer bidrar til å legge til rette for gode helhetsløsninger i det daglige barnevernet.

På sosialfeltet har avdelingen faste kontaktmøter med embeter i vår region for å sikre lik lovforståelse. Vi har videre faste møter med Oslo kommune sentralt, Nav fylke i både Oslo og Akershus og andre instanser som har felles mål innen velferdsområdet.

Miljøvern

Vi bidrar til samordning med Jernbaneverket, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Statens vegvesen i tilknytning til planprosesser etter plan- og bygningsloven.

Vi samarbeider også med andre statlige etater og med Oslo og Akershus fylkeskommuner om ulike planprosesser for å sikre at nasjonal politikk blir ivarettatt og samordnet med sikte på gode helhetsløsninger. I 2017 hadde vi blant annet 2-3- møter med Akershus fylkeskommune for å samordne arbeidet innen blant annet plan, klima, vannforvaltning og massehåndtering.

Landbruk

Vi har hatt kontaktmøter med det regionale Mattilsynet hvert halvår sammen med Fylkesmannen i Østfold for å drøfte aktuelle, felles saker, og samordne innsatsen på områder som matsikkerhet, næringsutvikling knyttet til lokalmat/drikke og dyrevelferd i husdyrholdet generelt og spesielt knyttet til beitebruk og rovdyrproblematikk med behov for dialog og gode, gjensidige varslingsrutiner. Vi har også samarbeidet med andre statlige etater og med Akershus og Oslo fylkeskommuner om planprosesser knyttet til plan- og bygningsloven og annet planlovverk for å ivareta jordvern hensyn spesielt, og for å bidra til gode samfunnsmessige helhetsløsninger.

Barnehage og utdanning

Vi har et utstrakt samarbeid med utdanningsavdelingene i Buskerud, Østfold, Vestfold og Telemark. Vi har faste grupper og grupper som settes sammen etter behov for å kalibrere vår klagesaksbehandling og vår tilsynsvirksomhet. Videre samarbeider vi også med Foreldreutvalget for barnehager, Foreldreutvalget for grunnopplæringen, Statped sørøst, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Kompetansesenter rus- region øst (KoRus-Øst), Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS-Øst), Elev- og lærlingeombudene i Oslo og i Akershus, lærerorganisasjonene og universitet- og høyskolesektoren.

Samfunnsikkerhet

Fylkesberedskapsrådets to årlige møter er vår viktigste arena for regional samordning i fylkene. Møtene er nyttige for gjensidige orienteringer og bidrar til økt kjennskap om risiko og utfordringer i fylket. Som medlem i politiets redningsledelse bidrar vi også på en arena som er viktig for felles forståelse og rolleavklaring innen fagområdet. Dette arbeidet har vært viktig med nye politidistrikter i våre fylker, og bidrar til felles forståelse av oppgaver og ansvar.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivarettatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Juridisk

Juridisk avdeling har en bred oppgaveportefølje og har gode systemer på alle områder for å sikre at de lovpålagte oppgavene blir gjennomført innen rimelig tid.

Vi har spesielt merket oss en betydelig økning av antall klagesaker etter offentliglova sammenlignet med 2016. Antallet klagesaker som gjaldt vedtak etter plan- og bygningsloven, medregnet klager på byggesaker i marka og refusjon økte også sammenlignet med 2016.

Ved klagebehandling og veiledning vektlegges ivaretagelsen av rettsikkerhet. Vedtak skal være riktige i forhold til loven og rettspraksis, og saksbehandlingen skal følge standardene som er nedfelt i forvaltningsloven, offentlighetsloven og særlovvingningen.

Helse

Rettsikkerhetsoppgaver utgjør hoveddelen av vårt ansvarsområde med saker innen helse- og omsorgstjenesteloven, pasient- og brukerrettighetsloven, spesialisthelsetjenesteloven m.m. Ivaretagelse av enkeltindividets rettsikkerhet er en prioritert oppgave hvor alle saker gis en grundig og individuell vurdering for å kontrollere lovanvendelsen og lovforståelsen. Ved å gjennomføre jevnlig samarbeids- og nettverksmøter med kommuner, bydeler og helseforetakene, samt ved deltagelse i tilsynsledermøter og fylkeslegemøter, sikres en så enhetlig vurderingspraksis som mulig. I tillegg bidrar ansatte i helseavdelingen med foredrag innen rettsikkerhetsområdet for turnusleger/fysioterapeuter, helseforetak, legeforeninger m.m.

Miljøvern

Miljøvernnavdelingen har i lengre tid hatt fokus på å sikre enhetlig saksbehandling innen våre ansvarsområder i fylkene. Som Markadirektorat har vært opptatt av å sikre enhetlig saksbehandling innenfor de fem fylker som er berørt av Markagrensen.

Landbruk

Landbruksavdelingen er klage- og rettsikkerhetsinstans for lovverk som regulerer bruk og forvaltning av landbrukseiendommer og tildeling av tilskudd til landbruksdrift. Det fattes vedtak som kan få store konsekvenser for enkeltpersoner og foretak. Landbruksavdelingen samarbeider med andre fylkesmenn og med embetets juridiske avdeling, og er i dialog med Landbruksdirektoratet om aktuelle spørsmål for best mulig å kunne sikre korrekt lovforståelse, vurderinger og konklusjoner ved behandling av enkeltsaker.

Sosiale tjenester

Vi har i 2017 hatt en økning i antall klagesaker. På bakgrunn av innføring av aktivitetsplikten i sosialtjenesteloven har vi hatt særlig fokus på regelverks forståelse, særlig forvaltningsrett. Vi ser at denne innsatsen vil måtte fortsette i 2018 for å sikre at innbyggernes rettsikkerhet blir ivarettatt.

Barnevern

Økningen i antall hendelsesbaserte tilsynssaker har fortsatt i 2017. Dette har medført at vi har innført en differensiert saksbehandling. Dette for å kunne arbeide mer effektivt med de sakene vi vurderer som mest alvorlige. Dette vil vi fortsette med i 2018.

Barnehage - og utdanning

På dette området behandler vi årlig om lag 1 100 klager som hører inn under barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven. I tillegg behandlet vi i 2017 ca 150 klager på områder der vi er førsteinstans; ny håndhevingsordning, jf. opplæringsloven kapittel 9A og dispensasjon fra krav om vurdering med karakter i fremmedspråk i videregående opplæring. Gjennom regelverksamlinger, veiledning og tilsyn gir vi informasjon om lovverket for å sikre at kommunene/skolene har en enhetlig lovanvendelse. For å ivareta en enhetlig lovforståelse på tvers av fylker, møtes saksbehandlere i femfylke-samarbeidet for å drøfte prinsipielle spørsmål knyttet til både klagesaksområder og tilsyn.

Vergemål

Saksmengden har økt betydelig fra oppstart av vergemålsreformen i 2013 og denne tendensen fortsatte i 2017. Vårt hovedfokus i 2017 var å nedarbeide restanser, og innen utgangen av året nådde vi samtlige saksbehandlerkrav på vergemålsfeltet. Dette sikrer likebehandling og bidrar til kompetanseheving internt. I tillegg ble det arbeidet målrettet med kvalitetsforbedring i saksbehandlingen. I denne sammenheng ble gamle maler gjennomgått og forbedret, og vi har utarbeidet en rekke nye maler. Videre er det laget informasjonsskriv til eksterne for noen sentrale temaer, disse er dels rettet mot verger, dels mot vergehavere og dels mot pårørende, helsearbeidere mv. vi hadde et særlig fokus på å forbedre informasjonsmaterialet knyttet til fremtidsfullmakt. Vi har også forbedret vårt arbeid knyttet til rekruttering, veiledning og tilsyn med faste verger og representanter. Tilsynsarbeidet er under stadig vurdering, dette arbeidet vil bli høyt prioritert også i 2018.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Miljøvern

Miljøvernnavdelingen har kontakt med vårt fagdepartement vedr. vår rolle som Markadirektorat. Vi deltar ellers på årlige samlinger og fagmøter i regi av Miljødirektoratet, samt møter initiert av oss.

Landbruk

Sentrale myndigheter har blitt orientert om tilstanden i våre fylker og effekter av nasjonal politikk på landbruks- og matområdet gjennom styringsmøtet i april, og i tilknytning til møter med politisk ledelse i sammenheng med ulvebetinget skade på sauebesetninger i Akershus (Hurdal) og Oppland i perioden mai-juli 2017.

I tillegg hadde landbruksavdelingen 3 forvaltningskontroller fra Landbruksdirektoratet knyttet til hhv. forvaltning av regionalt miljøprogram, husdyrkonsesjonsloven og nærings- og miljøtiltak i skogbruket, herunder skogfond. Ved alle 3 kontrollbesøk var det dialog og orientering om hvordan forvaltningen av fagsystemer og lovverk fungerer i våre fylker, hvordan vår forvaltning kan forbedres og hvilke føringer som bør vurderes og avklares nasjonalt.

Barnehage - og utdanning

Vi informerer Utdanningsdirektoratet i saker som gjelder tilstanden i fylkene og effekten av statlig politikk, slik vi ser det. Vi melder også videre innspill fra skoleeierne og barnehagemyndighetene i forhold til hvordan de vurderer dette.

Samfunnsikkerhet

Gjennom Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap sin beredskapsgjennomgang fikk vi belyst og drøftet viktige spørsmål som omfatter hovedstadsregionen.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Se rapportering på de tre konkrete oppfølgingspunktene nedenfor.

Planprosesser – formidling av nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket.

Fylkesmannen sendte 1.3. ut forventningsbrev til alle kommunene i Oslo og Akershus, der vi formidler nasjonale og regionale hensyn i samfunnsplanleggingen, med fokus på de hensyn som er mest aktuelle nå ut i fra nyere statlige styringsdokumenter og regionale planer. En fullstendig liste over nasjonale føringer som skal ligge til grunn for planleggingen, ligger som vedlegg.

Fylkesmannen har også hatt fire regionvise dialogmøter der vi formidlet og diskuterte nasjonale og regionale føringer i planarbeidet, med hovedfokus på regional plan for ATP, byutvikling og sosial boligbygging, og samfunnsikkerhet. Vi deltar videre i regionalt planforum og alle relevante møter med kommune og fylkeskommune og gir innspill om våre føringer.

Nasjonal jordvernstrategi med mål for jordvernstrategi, med mål for jordvern og økt matproduksjon er tema i regionalt planforum og i alle aktuelle uttalelser til areal - og samfunnsplaner.

Andel relevante kommunale (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100 %.

Fylkesmannen har besvart alle innkomne brev i plansaker, 940 saker etter plan og bygningsloven og 118 saker som også berører markaloven.

Tidlig og konkret medvirkning/dialog betinger at varsel er opplyst og at det følger med en konkret kartavgrensning. Dette er særlig en utfordring når det gjelder temaet jordvern, der arealtall for dyrket mark og dyrkbar mark ofte mangler.

Mekling i planer med (fra kapittel 3.1.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Mekling i planer med uløste innsigelser: 100 %.

I 2017 gjennomført Fylkesmannen åtte meklingsmøter i forbindelse med innsigelser til kommunale planer. Dette er en nedgang i forhold til 2015, da vi gjennomførte 21 meklingsmøter. Fra meklingsmøtet til endelig vedtak i bystyret/kommunestyret tar det ofte lang tid. Det hender også at vi i enkelte saker gjenopptar meklingen etter vedtak i kommunen. Fem saker fra årene 2017, 2015 og 2014 ble oversendt departementet for endelig avgjørelse i 2017.

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Landbrukets arealressurser er (fra kapittel 3.1.1.1.4 i TB)**Rapportere på**

Landbrukets arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.

Totalt antall plansaker hos FMOA i 2017 var 940. Antall saker der jordvern og landbruks- eller klimainnspill var aktuelt, var ca. 300 av 940 saker. Av disse var om lag 270 saker overordna, prinsipielle og prioriterte. Det ble fremmet ti innsigelser begrunnet med nasjonale jordvern hensyn som gjaldt to kommunedelplaner, tre områdereguleringer og fem detaljreguleringer. Én er oversendt til KMD, fem forventes løst ved dialog og/eller mekling. I de andre sakene har kommunen ikke tatt stilling til hvordan innsigelsene skal følges opp. Alle innsigelser fra tidligere år er avgjort av KMD eller ferdig avklart.

Reduksjon i omdisponering (fra kapittel 3.1.1.1.6 i TB)**Rapportere på**

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord sammenlignet med 2015.

I 2016 rapporterte kommunene i Akershus og Oslo om mer enn dobbelt så høye tall for omdisponering sammenliknet med gjennomsnittet for årene 2011-2015. Totalt ble 1 566 dekar omdisponert i 2016, fordelt på 852 dekar dyrka og 714 dekar dyrkbar jord. Økningen skyldes i stor grad samferdselsutbygging (E18) og regulering av areal som kan være avsatt i kommuneplaner lenge før jordvernmålet ble satt. I 2015 ble det omdisponert 324 dekar dyrka og 488 dekar dyrkbar jord.

Fylkesmannen utførte GIS-analyse av reguleringsplaner fra 2016, jf. oppdrag under resultatmål 3.1.1.1. Vi benyttet ikke NIBIOs kartapplikasjon, men ArcGIS-programvaren. Flere større reguleringsplaner ble ikke rapportert i KOSTRA i 2016. Areal tall fra analysene viste om lag dobbelt så høye tall som det kommunene rapporterte for omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i KOSTRA (SSB). Totaltall etter vår korrigerings viste omdisponering av ca. 1 300 daa dyrka jord og ca. 1 600 daa dyrkbar jord. Avvikene mellom rapportering og kartanalyser kan ha flere årsaker. Vi fant størst avvik i Ski knyttet til vedtatte

reguleringsplaner for ny E18, og i Oslo knyttet til områderegulering til masselagring av arealer på Gjersrud-Stensrud, avsatt til boligbygging. Avvik må følges opp i dialog med kommunene for å unngå tilsvarende misforhold etterfølgende år. Arbeidet ble ikke ferdigstilt av oss før fristen for å sende funn til SSB. KOSTRA-rapporten bør derfor rettes opp slik at tall for omdisponering, som ikke kom med i 2016, kan legges inn i 2017.

Se for øvrig pkt. 3.1.1.1.1.4.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

Resultat. Så mye mindre ble omdisponert i 2016	Antall da dyrka jord som ble omdisponert i 2015	Antall da dyrka jord som ble omdisponert i 2016
- 528.0	324.0	852.0

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.

Fylkesmannen har lagt statlige planretningslinjer til grunn i våre innspill til kommunale planer, og fremmet innsigelse i tilfeller der kommunale planer har vært vesentlig i strid med statlige planretningslinjer. Statlige planretningslinjer, særlig for samordnet bolig-, areal-, og transportplanlegging, ligger til grunn for regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus og for arbeidet med regional plan for klima og energi i Akershus der Fylkesmannens fagavdelinger (landbruk og miljø) deltar aktivt.

Fylkesmennene i de fire største (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene i de fire største byområdene skal bidra i utarbeidelse og oppfølging av byutviklingsavtalene.

Fylkesmannen har bidratt som observatør i forhandlingene om byutviklingsavtalene.

Alle relevante kommuner i (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle relevante kommuner i storbyområdene tilrettelegger aktivt for boligbygging.

Fylkesmannen har i våre innspill lagt vekt på høy tetthet i nærhet til kollektivknutepunkt i prioriterte regionale og lokale tettsteder.

Alle planer etter plan- (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet, herunder klimaendringer.

Fylkesmannen går gjennom ROS analyser og ser på planbestemmelser i forhold til overvannshåndtering, flom og andre tema som kan bli berørt av klimaendringer.

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Fylkesmannen har gjennom året informert kommunene/bydelene om alle de store og varslede endringene på lov- og regelverksområdet. Vi har hatt et spesielt søkelys på arbeidet med ny rammeplan for barnehage, arbeidet med og oppfølging av nytt regelverk om skolemiljø, arbeidet med læringsmiljø for skole og barnehage, og utfordringer knyttet til utsatte barn og unge 0-24. Kommunenes plikter og ansvar i arbeidet med flyktninger og nyankomne har også hatt stort fokus. Dette har vært faste tema i alle dialogmøtene vi har hatt i 2017. Ny desentralisert modell for kompetanseutvikling for skolesektoren har medført mange møter med de ulike aktørene, for å få på plass en ny modell.

Vi har formidlet en samlet oversikt over alle statlige satsinger og tiltak som kommunene kan delta i, samt oversikt over hvilke kommuner i fylket som er involvert i de ulike satsingene. Nettverk har delt erfaringer over kommunegrensene.

Fylkesmannen har faste møteplasser med kommunale og fylkeskommunale skoleeiere, barnehagemyndigheten og representanter for friskolene. Vi gjennomfører regelverksamlinger på særskilte områder etter en risikovurdering og har faste møter om sentrale temaer med elevombudene i Oslo og Akershus, Foreldreutvalget for grunnopplæringen, Foreldreutvalget for barnehagen, Statped sørøst, KS Akershus, UH-institusjonene, Utdanningsforbundet i begge fylkene og drøftinger i GNIST og GLØD-partnerskapet.

Vår konklusjon er at vi har en struktur for dialog og et omfang av kontakt med kommunene som sikrer at vi får informert om sentrale tema. Det er stor deltakelse på møtearenaene og vi får gode tilbakemeldinger. Fylkesmannen vurderer at målet i høy grad er oppnådd.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehage:

Landsgjennomsnittet når det gjelder i hvilken grad barnehageeier og -myndigheten var fornøyd med støtte og veiledning på området kompetanseutviklingstiltak, var 3,69 i 2016.

I Oslo og Akershus var resultatet i 2017 3,33 for Oslo og 2,71 for Akershus.

Resultatet i Oslo og i Akershus er lavere enn hva alle barnehagemyndigheter i Norge vurderte i 2016. I 2016 var gjennomsnittet 3,6 for Oslo og 3,1 for Akershus.

Vi registrerer at vi i 2017 dessverre ligger lavere enn landsgjennomsnittet for 2016 og at vi i tillegg har hatt en tilbakegang i begge våre fylker sammenlignet med tallene for 2016.

Vi vil fortsette arbeidet på dette området for å få et bedre resultat. Forklaringen på at vi har et lavt gjennomsnitt kan handle om at vi har store kommuner og kompetente barnehagemyndigheter og -eiere.

Skole:

47 % krysser av for at dette virkemiddelet var viktig i 2016.

I 2017 er det også 47 % som krysser av for det samme. I Oslo og Akershus er det bare ni skoleeiere som har besvart undersøkelsen. Tendensen på landsbasis er at andelen som mener de ulike virkemidlene er viktige, er høyere blant de minste kommunene enn blant de største. Det er ikke mulig å sammenligne direkte med resultat fra 2016, fordi tallene ikke ligger tilgjengelig på fylkesnivå. Vi tolker likevel resultatene fra 2017 å være tilsvarende 2016.

Vår konklusjon er at resultatkravet er oppnådd.

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Differanse resultatmål	Resultatmål	Grunnlagstall
- 0.6	3.6	3.0

Det er ikke mulig å skille mellom Oslo og Akershus ved å dele tabellen i to linjer, og vi har derfor tatt snittet for Oslo og Akershus. Selv om vi ligger under landsgjennomsnittet er resultatet stabilt for våre fylker.

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Resultatmål	Differanse resultatmål	Grunnlagstall
47.0 %	0.0 %	47.0 %

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

Fylkesmannen har god og tett dialog med kommunene i samfunnsikkerhetsarbeidet. Alle kommuner har beredskapskoordinator eller beredskapssjef. Vi har i løpet av året hatt oppfølging ovenfor kommuner med samlinger, tilsyn og øvelser. Vi har i tillegg gjennomført kurs og veiledningsmøter der det har vært behov. På forespørsel har vi bidratt til å arrangere kommunale øvelser og vi deltar i kommunale beredskapsråd. Samtlige av våre kommuner har en overordnet beredskapsplan, og de aller fleste har en oppdatert helhetlig ROS-analyse.

Gjennomføre tilsyn i ¼ av kommunene. (fra kapittel 3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomføre tilsyn i ¼ av kommunene.

Vi har gjennomført tilsyn med kommunal beredskapsplikt i seks av 23 kommuner i 2017. Disse kommunene er Nesodden, Nittedal, Lørenskog, Oppegård, Oslo og Enebakk.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt med ¼ av kommunene

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	1.09	26.09 %	23.00	6.00

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ (fra kapittel 3.1.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ av kommunene.

Øvelse Akershus ble gjennomført som skrivebordsøvelse i januar. Fjorten kommuner med kriseledelse deltok i øvelsen fra sine lokaler og ytterligere syv kommuner deltok i gjennomføring. I tillegg deltok politi, siviltforsvar og utvalgte medlemmer av Fylkesberedskapsrådet.

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ av kommunene.

Fylkesmannen skal fylle ut antall øvelser gjennomført med kriseorganisasjonen i kommunene. Avvik fra resultatmålet skal kort begrunnes i kommentarfeltet.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall kommuner i embetet	Antall kommuner det er gjennomført øvelser med
25.00 %	35.87	60.87 %	23.00	14.00

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Med bakgrunn i vår erfaring fra NAV- kontorenes klagesaksbehandling har vi i 2017 gitt opplæringstilbud til ansatte og ledere i NAV knyttet til aktivitetsplikten og barneperspektivet. Til sammen fem dager i Oslo og Akershus for fagansvarlige/rådgivere. Det var stor pågang på disse opplæringsdagene fra alle NAV-kontor i våre to fylker.

Vi har deltatt i ledernetverk i Oslo kommune og samlet alle NAV-lederne i Akershus til heldags dialogmøte der endringer i lov samt barneperspektivet ble gjennomgått. Opplæringstiltak koordineres med NAV-Fylke/Oslo og NAV-Fylke/Akershus. Vi har anmodet om at forvaltningsrett tas inn i Ny i NAV. Fokus på forvaltningsloven er nå inntatt i kursrekken som holdes av NAV fylkesleddet.

Vi har faste samarbeidsmøter med Oslo kommune sentralt og NAV-fylke. Vi utarbeider veiledningsskriv og legger disse tilgjengelig på våre nettsider, senest vedrørende refusjon i etterbetalte trygdeytelser der vi registrerer saksbehandlingsfeil i svært mange saker. Veiledningsskrivene utarbeides på bakgrunn av kunnskap fra klagesaksbehandlingen, tilsynserfaring og henvendelser hit på telefon. Sosial- og familieavdelingen ved sosialseksjonen har vakttelefon åpen hver dag kl. 11.30-14.30. Vi får svært mange henvendelser fra NAV-kontor, brukere og andre (offentlige etater mv.). Vi vurderer at kompetansetiltak på alle nivå er svært etterspurt av ansatte i NAV og kommunene da kunnskap om sosialt arbeid er ganske varierende i våre to fylker.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket skal ha mottatt tilbud om opplæring.

Alle NAV-kontorene i fylkene våre har fått tilbud om opplæring. Det er i alt 37 NAV-kontor i Oslo og Akershus. Vi har hatt særlig vekt på aktivitetsplikten og barneperspektivet i sosialsakene. Det er gjennomført opplæring i økonomisk rådgivning, grunn- og videregående kurs. Ansatte som har kvalifiseringsprogrammet som oppgave har vært invitert til fagsamlinger. Oslo kommunes nettverk for ledere og NAV-ledere i Akershus har også fått en gjennomgang om aktivitetsplikten og barneperspektivet. Vi har deltatt på fagmøter i bydeler og kommuner der det har vært ønske om gjennomgang av særlige temaer innen sosialtjenesteloven.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	37	37

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Mange kommuner/bydeler har fått flere stillinger gjennom regjeringens satsing på ekstra midler til helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Dette gjelder både helsesøstre, jordmødre og psykologer og det gjennomføres en god tjeneste. Det er imidlertid store variasjoner i hvilke tilbud som barn/unge får. Enkelte kommuner har problemer med å få tak i utdannede helsesøstre og må ansette sykepleiere uten spesialkompetanse i stedet. Det er også for få ansatte jordmødre i flere bydeler/kommuner, som fører til at retningslinjene for barselomsorgen ikke blir fulgt opp. Det er lav stillingsprosent ved flere av tilbudene ved Helsestasjon for ungdom, og med kravene i de nye retningslinjene for tjenesten er det behov for å øke stillingsprosenten på dette området.

Fylkesmannen har i 2017 gjennomført implementeringskonferanser om de nye retningslinjene både for personell i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Konferanse for ansatte ved Helsestasjon for ungdom blir utført våren 2018.

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 70 % av kommunene har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgsfeltet, bl.a. kompetanse- og rekrutteringsplaner [1].

[1] Helsedirektoratet vil i dialog med fylkesmannen utarbeide felles kartleggingsmetode.

Flertallet av kommuner/bydeler i vårt område kan vise til at de har planer for å møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgsfeltet. Planene det vises til kan være enten områdeplaner, fagplaner, eller kompetanse- og rekrutteringsplaner. Det varierer også om planene er politisk eller administrativt forankret, eller om de er utarbeidet på virksomhetsnivå. De fleste kommuner/bydeler gir inntrykk av at de ser på kompetanseheving som et viktig tiltak for å forbedre kvaliteten på tjenestene, og som avgjørende for å rekruttere og beholde gode ansatte. Det var kun en kommune som ikke søkte midler i 2017.

11 av 22 kommuner i Akershus har planer for kompetanseutvikling og bemanning i helse- og omsorgssektoren.

15 av 22 kommuner har politisk vedtatte planer.

13 bydeler, inklusivt Byrådsavdeling for eldre, helse og sosiale tjenester og Helseetaten svarer at de har planer for kompetanseutvikling og bemanning i helse- og omsorgssektoren, og like mange svarer at de har politisk vedtatte planer.

Andel av kommunene som har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	5	75

Flere kommuner enn i (fra kapittel 3.1.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner enn i 2015 gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens [1].

[1] Antall personer med demens som får dagaktivitetstilbud og antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud fremkommer av Helsedirektoratets oversikt over tildelt tilskudd. Oversikten oversendes fylkesmennene 3 ganger i året. I tillegg fremkommer antall kommuner som har dagaktivitetstilbud til personer med demens i Kostra-skjema 4 pkt. 4. Totalt antall personer med demens som får dagaktivitetstilbud fremkommer av nasjonale kartlegginger av kommunenes tilrettelagte tjenestetilbud for personer med demens. Siste kartlegging var i 2014, og neste er i 2018.

2015:

Syv av 22 kommuner i Akershus hadde dagaktivitetstilbud.

To bydeler i Oslo hadde dagaktivitetstilbud.

Totalt ni i tabellen.

2016:

19 av 22 kommuner i Akershus hadde dagaktivitetstilbud.

13 bydeler i Oslo hadde dagaktivitetstilbud.

Totalt 32 i tabellen.

Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Resultat	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2015	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2016
23	9	32

Flere personer med dem (fra kapittel 3.1.3.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Flere personer med demens får dagaktivitetstilbud sammenliknet med 2015 [1].

[1] Se referanse under fotnote 3.

Det er en økning i antall personer som får dagaktivitetstilbud fra 98 personer i Akershus i 2015 til 656 i 2016.

Det er en økning i antall personer som får dagaktivitetstilbud fra 24 personer i Oslo i 2015 til 508 i 2016.

Antall hjemmeboende personer med demens som får dagaktivitetstilbud

Resultat	Antall personer som får dagaktivitetstilbud i 2015	Antall personer som får dagaktivitetstilbud i 2016
1 042	122	1 164

Personell i helse- og (fra kapittel 3.1.3.1.1.4 i TB)**Rapportere på**

Personell i helse- og omsorgstjenesten har fått økt formalkompetanse sammenliknet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra KOSTRA.

Det er vanskelig å gi eksakte tall på de ulike fagutdanning- kategoriene. SSB-statistikken viser at kommunene gjør en innsats for å øke formalkompetansen, og antall årsverk innenfor helse- og omsorgstjenesten har økt sammenliknet med 2015.

Personell i helse- og omsorgstjenesten har fått økt formalkompetanse

Resultat	Antall personell i 2015	Antall personell i 2016
3	138	141

Tallene gjelder andel årsverk i brukerrettede tjenester m/fagutdanning for Akershus og Oslo.

Flere kommuner har ansatt psykolog sammenliknet med 2015 . (fra kapittel 3.1.3.1.1.5 i TB)**Rapportere på**

Flere kommuner har ansatt psykolog sammenliknet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8 for 2015 og brukes til oppfølging av kommunene i 2017. IS 24/8 for 2016 brukes for å måle måloppnåelsen ved utgangen av året.

Rekruttering av flere psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene er en av regjeringens satsinger for å styrke kvalitet og kompetanse i det tverrfaglige arbeidet innen psykisk helse og rus, vold- og traumefelt. I 2015 lanserte regjeringen gjennom Meld. St. 26 «Primærhelsemeldingen», et mål om å

lovfeste psykolog i kommunene fra 2020. Fram til dette er tilskuddsordningen et sentralt virkemiddel for å øke rekruttering og bidra til at psykologkompetanse blir tilgjengelig i flere kommuner og bydeler.

Det kommer fram av rapporten «Kommunalt psykisk helse- og rusarbeid 2016: Årsverk, kompetanse og innhold i tjenestene» at det har vært en økning fra 50 psykologårsverk i 2015 til 91 årsverk i 2016. Dette er på landsbasis, og vi har dessverre ikke konkrete tall for Oslo og Akershus i samme tidsrom.

I 2017 er 32 040 000 kr fordelt til psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene i Oslo og Akershus. Det ble tildelt tilskuddsmidler til 17 av 19 bydeler og etater i Oslo kommune, herunder midler til 41 psykologstillinger. Tilsvarende ble det i Akershus tildelt midler til 18 av 22 kommuner, som igjen fordeles på 50 psykologstillinger. Vi ser at flere kommuner og bydeler søker om midler til psykologstillinger, og at tilskuddsordningen er et viktig virkemiddel for å bidra til at psykologer blir tilgjengelig i alle kommuner og bydeler. Selv om antallet psykologer øker og stillinger blir fordelt på flere kommuner og bydeler, er det likevel store forskjeller på hvor mange stillinger hver kommune og bydel søker om. Gamle Oslo har fått tildelt midler til ni psykologstillinger, mens Bydel Frogner har fått tildelt midler til to psykologstillinger i 2017. Bydel Frogner har et høyere innbyggertall enn bydel Gamle Oslo, likevel har de søkt om langt færre stillinger enn bydel Gamle Oslo. Selv om bydelene og kommunene anser at behovet for flere stillinger foreligger, må de ha i bakhodet at det tas sikte på at psykologkompetansen i 2020 blir lovfestet, og at stillingene etter dette skal forvaltes fullt ut av kommunene og bydelene selv.

Av rapporteringen fra Oslo og Akershus ser vi at det er variasjon i hvilke målgrupper psykologstillingene er rettet mot, men at de fleste er rettet mot *barn og unge*. Arbeidsoppgavene fordeler seg mellom lavterskel behandlings- og oppfølgingstilbud, helsefremmende og forebyggende arbeid og veiledning/fagstøtte og system- og samfunnsrettet arbeid.

Fylkesmannen har i 2017 tildelt flere midler til rekruttering av psykologer enn tidligere, og jobbet for at flere kommuner og bydeler skal søke tilskuddsordningen. Selv om vi har hatt en stor økning av psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene de siste årene, jobber vi videre med å veilede og informere om tilskuddsordningen vi forvalter. Fylkesmannen arrangerer et informasjonsmøte for kommune-/bydelsledelse den 9. februar 2018, hvor vi ønsker å informere om tilskuddsmidlene og oppfordre enda flere kommuner og bydeler om å søke tilskudd til psykologer.

Antall kommuner som har ansatt psykolog

Resultat	Antall kommuner i 2015	Antall kommuner i 2016
0	0	0

Fylkesmannen har dessverre ikke oversikt over hvor mange kommuner som hadde ansatt psykolog i 2015 og 2016.

Økt andel av pasienter (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt andel av pasienter med behov for habilitering- og rehabilitering mottar tjenester i kommunene sammenliknet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra IPLOS/SSB. Andelen beregnes ved å dele antall personer som får hab/rehab i kommunen på totalt antall personer med registrert behov for hab/rehab i kommunen.

Ifølge statistikken var det 201,2 mottakere av habiliterings-/rehabiliteringstjenester per 1000 innbyggere i 2015 i Oslo og Akershus og 202,1 i 2016. Dvs. en økning på 0,9. Fylkesmannen har fått opplyst fra Helsedirektoratet at den statistikken som etterspørres utfyllt i tabellen ikke finnes. Tabellen er derfor ikke fylt ut.

Økt andel av pasienter med behov for habilitering- og rehabilitering mottar tjenester i kommunene

Resultat	Andel pasienter i 2015	Andel pasienter i 2016
0 %		

Fylkesmannen har fått opplyst fra Helsedirektoratet at den statistikken som etterspørres utfyllt i tabellen ikke finnes.

Flere kvalifiserte årsverk (fra kapittel 3.1.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Flere kvalifiserte årsverk enn i 2015 arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene [1].

[1] Tall hentes fra KOSTRA.

Det er vanskelig å gi et konkret svar på dette spørsmålet. Grunnen er at kommunene ikke registrerer habilitering og rehabilitering som særskilte tjenester, og det er heller ikke definert hvilke typer personell som skal jobbe i disse tjenestene.

Ut fra SSB-tall var det 9,5 **fysioterapiårsverk** per 10 000 innbyggere i 2016 i Akershus, sammenliknet med 9,7 i 2015. I Oslo var det 8,7 fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere i 2016, sammenliknet med 8,5 i 2015.

Årsverk av **psykiatriske sykepleiere** per 10 000 innbyggere:

Akershus 3,6 i 2015; 3,7 i 2016. Oslo 2,5 i 2015, 2,6 i 2016.

Årsverk til **rehabilitering** per 10 000 innbyggere(Khelse+plo):

Akershus 11,6 i 2015, 12,1 i 2016. Oslo 10,0 i 2015, 10,8 i 2016.

Antall personer med **videreutdanning i psykisk helsearbeid** per 10 000 innbyggere(khelse+plo):

Akershus 7,9 i 2015, 7,8 i 2016. Oslo 5,1 i 2015, 5,1 i 2016.

Flere kvalifiserte årsverk arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene

Resultat	Antall kvalifiserte årsverk i 2015	Antall kvalifiserte årsverk i 2016
0		

Det er vanskelig å gi et konkret svar på dette spørsmålet. Se nærmere under rapporteringen på punkt 3.1.3.1.2.2 om hvorfor

Minst ett innsatsområde (fra kapittel 3.1.3.1.2.3 i TB)**Rapportere på**

Minst ett innsatsområde er iverksatt i minst en relevant avdeling i 75 % av kommuner [1].

[1] Helsedirektoratet vil i dialog med fylkesmannen utarbeide felles kartleggingsmetode. Resultatet av kartleggingen forventes brukt av fylkesmannen i oppfølging av kommunene gjennom året.

Resultatet av kartleggingen viser at mesteparten av kommunene har iverksatt tiltak for å sikre utvikling av kapasitet og kompetanse innenfor habilitering og rehabilitering. Dette punktet kan ses i sammenheng med 7.3.3.3.2.

Innsatsområde iverksatt

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
75 %	0 %	75 %

Fylkesmannen har ikke mottatt kartleggingen og kan derfor heller ikke fylle tall inn i tabellen.

3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats jf. Opptrappingsplan for rusfeltet 2016-2020

Fylkesmannen har gjennomført aktiviteter etter plan med det resultat at opptrappingsplanen er godt kjent og tatt i bruk i kommunalt arbeid, se nærmere under punkt 7.3.3.2.2.

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Minst 70 % av kommunene sikrer brukermidvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8.

Akershus-kommunene rapporterer at 85 % av tjenestene har brukermidvirkning i tjenesteutviklingen. Fylkesmannen har gjennom tjenesteledersamlinger og kurs og konferanser satt fokus på dette og det har økt bevisstheten i å ta i bruk brukererfaring mer systematisk i utviklingen av tjenestene. Representanter fra brukerorganisasjoner har vært inne på opplæringsarenaer som vi har lagt til rette for overfor kommunene i Akershus med tanke på å øke brukerperspektivet i tjenesteutviklingen. Gjennom "tilskudd til kommunalt rusarbeid" ble det i 2017 også ansatt et betydelig antall personer med brukererfaring / erfaringskonsulenter i tjenestene. Erfaringene fra disse arbeidstakerne har enkelte kommuner sørget for å dele og utveksle, slik at de det gjelder kan få tilstrekkelig veiledning etter behov og at de kan utveksle erfaringer som kommer tjenestene og fagmiljøene til gode.

Oslo kommune har gjort en egen vurdering av brukermidvirkning og anslår at 94 % av tjenestene har brukermidvirkning i tjenesteutviklingen. Disse tallene er svært høye ut fra det Fylkesmannen ser i praksis gjennom året. Rapporten på tilskudd for 2017 viser at et fåtall av tiltakene har tilbakemeldingsverktøy og brukermidvirkning i tjenesteutvikling skjer i mindre grad.

Fra IS 24/8: 94 % for Oslo og 85 % for Akershus.

Brukermidvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helse

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	20 %	90 %

90 % av kommunene har kartlagt (fra kapittel 3.1.3.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

90 % av kommunene har kartlagt rusmiddelsituasjonen i kommunen ved brukerplan eller annen kartlegging [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8.

73 % av Akershus kommunene har kartlagt rusmiddelsituasjonen. 13 av 22 kommuner benytter BrukerPlan og Fylkesmannen jobber sammen med Østnorsk kompetansesenter- rus for at flere kommuner skal få på plass Brukerplan som kartleggingsverktøy.

Alle 15 bydeler i Oslo har tatt i bruk BrukerPlan.

Fra IS 24/8: 88 % for Oslo og 73 % for Akershus

Kartlagt rusmiddelsituasjonen

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
90 %	- 10 %	81 %

70 % av kommunene har (fra kapittel 3.1.3.2.1.3 i TB)

Rapportere på

70 % av kommunene har sektorovergripende system for identifisering av personer med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8

Basert på IS-24/8 2017 har 53 % av bydelene i Oslo kommune et system på tvers av tjenestene for å identifisere personer med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk.

Basert på IS-24/8 2017 har 55 % av kommunene i Akershus et system på tvers av tjenestene for å identifisere personer med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk.

Sektorovergripende system for identifisering av personer

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	- 16 %	54 %

Flere kommuner har etablert (fra kapittel 3.1.3.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner har etablert aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam for mennesker med rus- og psykisk helseproblematikk enn i 2016 [1].

[1] Tall hentes fra rapportering på tilskuddsordning "Langvarige sammensatte" (765.60) og "Kommunalt rusarbeid" (765.62) sett i sammenheng med IS 24/8.

Fem nye søkere til midler til FACT-team i 2017 i Oslo.

Basert på IS-24/8 2017 er det ytterligere en kommune i Akershus som har etablert aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam for mennesker med rus- og psykisk helseproblematikk i 2017 sammenlignet med 2016.

2016: Akershus 40 % av kommunene, Oslo 87% av bydelene. Snitt 64%. 2017: Akershus 41 % av kommunene, Oslo 82 % av bydelene

Fra Sintef-rapporten IS-24/8 2017: "Når det gjelder oppsøkende team var spørsmålsformuleringen litt ulik i 2016 og 2017. I 2016 ble kommunene bedt om å svare på "Har kommunen oppsøkende team?" (ja/nei), mens i 2017 ble det spurt om "Har kommunen flerfaglige oppsøkende team". Forskjellen i spørsmålsformulering gjør at det ikke er mulig å sammenlikne 2016 og 2017."

2015: IS-24/8 2015 har ikke informasjon om antall kommuner i Akershus med oppsøkende team. For Oslo fremkommer at 13 bydeler har dette, mens to bydeler har svart at de ikke har det.

Etablert aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam

Resultat	Antall kommuner i 2015	Antall kommuner i 2016
64	0	64

3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid

De fleste kommuner i Akershus har fått til et godt systematisk og langsiktig folkehelsearbeid, der de har lagt oversiktsdokument over helsetilstanden i kommunen til grunn i denne prosessen. Det er imidlertid store variasjoner i innholdet i dokumentet og hvor god dokumentasjon er for at de har vektlagt de sosiale helseforskjellene. Alle kommuner benytter «folkehelseprofilen» fra Folkehelseinstituttet (FHI). Fylkesmannen samarbeider med fylkeskommunen for å gi råd/veiledning til de kommunene som trenger å få en bedre kvalitet på arbeidet. Dette skjer gjennom konferanser, møter i samarbeid med FHI og Helsedirektoratet. I 2017 har det også vært lagt stor vekt på området «Boligsosiale hensyn». Se punkt 3.1.2.1.

Oslo kommune har fått til et godt oversiktsdokument over helsetilstanden og FHI har nå utarbeidet «folkehelseprofil» for alle bydelene. Flere bydeler har også benyttet den informasjon som foreligger i kommunen til å utarbeide sine egne lokale oversiktsdokument. Kommunen arbeider målrettet og systematisk i folkehelsearbeidet og legger levekårene til grunn i sine vurderinger og prioriteringer. Folkehelseplanen for Oslo 2017 -2020 ble vedtatt av bystyret i mai 2017. Oslo kommune ble i 2017 programfylke i den Nasjonale satsningen i Program for folkehelsearbeid i perioden 2017 -2021, for å fremme befolkningens helse og livskvalitet.

Veileder for miljørettet helsevern er blitt tatt opp med bydels/kommuneoverlegene i 2017 og det foregår mye bra arbeid ute i bydeler/kommuner i dette arbeidet. Fylkesmannen er i gang med implementeringsarbeidet når det gjelder den Nasjonale strategien Flere år - flere muligheter.

Minst 75 % . (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 75 % [1].

[1] Helsedirektoratet vil ha dialog med fylkesmannen om kartleggingsmetode. Resultater av kartleggingen forventes brukt av fylkesmannen i oppfølging av kommunene gjennom året.

Svarprosenten på/tallmaterialet fra spørreskjemaet Helsedirektoratet har formidlet var for lav til at resultatene kan brukes her. Med unntak av tre kommuner har alle våre kommuner utarbeidet oversiktsdokument. For mer informasjon viser vi til rapporteringen under punkt 3.1.1.7.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
75 %	12 %	87 %

Minst 80 % . (fra kapittel 3.1.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Minst 80 % [1].

[1] Som fotnote over.

Svarprosenten på/tallmaterialet fra spørreskjemaet Helsedirektoratet har formidlet var for lav til at resultatene kan brukes her. Gjennom arbeid med kommunenes planarbeid er vi kjent med at alle kommuner i større eller mindre grad legger til rette for gode oppvekst- og levekår. Flere bydeler i Oslo er del av særlige satsinger overfor utsatte grupper for å utjevne sosiale helseforskjeller.

Vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
80 %	20 %	100 %

3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Det er et stort press på økosystemtjenester i hovedstadsområdet som følge av utbygging, befolkningsvekst, klimaendringer, m.m.

Påbegynt overvåkingsprogram i alle vannregioner. (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Påbegynt overvåkingsprogram i alle vannregioner.

Overvåkingsprogrammene i vannområdene har vært og er operative hele denne forvaltingsperioden.

Det varierer hvor ofte det tas biologiske kvalitetsparametere - fra hvert år til hvert tredje år. Dette er i henhold til anbefalingene i veilederen. Disse stasjonene sammenfaller med stasjonsnettene der det tas kjemiske støtteparametere.

Stasjonsnettene i vannområdene der det tas 6 til 24 ganger i året av kjemiske støtteparametere er:

- 43 stasjoner i Haldenvassdraget
- 45 stasjoner i Morsa
- 32 stasjoner i indre Oslofjord vest
- 34 stasjoner i PURA
- 56 stasjoner i Leira-Nitelva
- 33 stasjoner i Øyeren
- 28 stasjoner i Hurdalsvasdraget-Vorma

I tillegg kommer den marine overvåkingen som foregår i Indre Oslofjord i regi av Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid. Programmet omfatter fra 7 til 123 stasjoner i fjorden avhengig av hvilke parametere som det måles på og dekker vannområdene Oslo, Indre Oslofjord Vest og PURA.

Økt bruk av påleggsmyndigheten (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner sammenliknet med 2016.

Vi jobber fremdeles med Bingsfoss elvekraftverk og er i dialog med konsesjonshaver om pålegg.

Vurdert fag- og hjemmelsgrunnlag (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Vurdert fag- og hjemmelsgrunnlag for tiltak i alle vedtatte vannforvaltningsplaner. Iverksatt tiltak i henhold til forvaltningsplan på eget ansvarsområde eller har en begrunnelse dersom tiltak ikke iverksettes.

Vurdert og gjennomført tiltak på våre sektorområder. Eksempelvis har vi foretatt en gjennomgang av behandlingsskapitet nå og fremover på de kommunale avløpsreanleggene.

3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring

Oslo og Akershus har landets høyeste tetthet av truede arter. Det er et stort press på arter og naturtyper i Oslo og Akershus som følge av bl.a. utbygging av boliger, næring og infrastruktur, spredning av fremmede arter, m.m. Vi kan ikke dokumentere at utviklingen for truede arter generelt sett er i bedring i vårt område. For en del truede arter har vi for korte tidsserier til å kunne si om artens status er i bedring, all den tid arbeidet med handlingsplaner først startet i 2010. For noen arter som f.eks. vandrevalk, havørn, hvitmure og bakkeklover er utviklingen positiv. For en rekke andre arter, f.eks. edelkreps, flere sjøfuglarter og for dagsommerfuglarter, er utviklingen negativ. Sommerfuglarten lakrismjeltblåvinge må ansees som utryddet fra vår fauna. Det gjennomføres mange skjøtselstiltak som vi forventer har positiv innvirkning på truede arter og naturtyper.

Alle tiltak for truede arter (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle tiltak for truede arter og naturtyper skal være i tråd med forvaltningsmål, faggrunnlag og handlingsplaner.

Utført.

3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Vi har hatt ansvar for verneplanprosessen for følgende områder som ble vernet som naturreservat:

- Styggdalen i Nannestad og Lunner
- Skotjernfjellet og Snellingsrøysene i Nannestad og Lunner (utvidelse og sammenslåing av naturreservatene Skotjernfjellet og Snellingsrøysene)
- Skandøla i Hurdal
- Ertsrudberget i Nes og Sør-Odal
- Rud i Enebakk

Disse verneområdene vil bidra til å sikre et representativt utsnitt av både det typiske og sjeldne i norsk skogsnatur. De vernede områdene omfatter totalt ca. 7875 dekar nytt verneareal.

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern er økt i forhold til 2016. (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern er økt i forhold til 2016.

Vi meldte oppstart for åtte verneområder og sendte tilråding for seks av områdene i 2017. Fem av de seks områdene ble vernet i 2017. I 2016 sendte vi tilråding for totalt seks verneområder og samtlige av disse ble vernet i 2016. Vi har dermed ikke økt antallet gjennomførte verneplanprosesser i 2017 sammenlignet med 2016. Vi opplever at det er kapasitetsutfordringer både hos oss og hos de skogsakkyndige. Det vil være vanskelig å nå målet om å skulle øke antallet gjennomførte verneprosesser uten å få tilført ressurser til ekstra bemanning.

3.1.1.11 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø

Vi fikk i 2017 inn mange søknader om tillatelser til drifting av avfallsbehandlingsanlegg og deponier - både nye og endringstillatelser. Vi ser blant annet en økning av ønske om etablering av inerte deponier.

Ellers så vi en økning i henvendelser knyttet til skytebanestøy og grunnforurensning fra skytebaner - en bransje vi har hatt lite kontakt med tidligere.

Pukkverk, skipsverft, galvanoidustri (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Pukkverk, skipsverft, galvanoidustri, forbrenningsanlegg og fiskeforedling driver i tråd med kravene i forurensningsforskriften.

Vi følger opp våre virksomheter gjennom blant annet tilsyn for å sikre at virksomhetene driftes i henhold til gjeldende krav.

Vi har for øvrig ingen skipsverft i våre kommuner.

Prioriterte skipsverft

Navn på prioriterte skipsverft	Undersøkelser	Behov for tiltak	Tiltaksplan land	Tiltak land	Tiltaksplan sjø	Tiltak sjø
--------------------------------	---------------	------------------	------------------	-------------	-----------------	------------

Vi har ingen skipsverft.

3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene

Fylkesmannen opplever økonomiforvaltningen blant kommuner i Akershus og Oslo kommune som god/ tilfredsstillende. Vi har mange store og selvgående kommuner, som viser økonomisk ansvarlighet. Dette ser vi gjennom dokumenter som sendes inn til oss, KOSTRA, Effektiviseringsanalyse og kommunedialog. Alle Akershus-kommuner hadde forbedret netto driftsresultat og har også gode resultater på finansielle nøkkeltall. Generelt er tallene for våre kommuner godt over anbefalte normer/grenser.

Fylkesmannens veiledningsoppgaver knyttet til økonomiforvaltningen er ivarettatt først og fremst gjennom møtevirksomhet og informasjonsbrev/ e-poster.

I tillegg tar kommuner kontakt dersom de trenger kurs og opplæring på økonomiområdet.

Alle henvendelser fra kommuner om informasjon, kurs og opplæring er imøtekommet i 2017. For at kommunene skal være i stand til å styrke sin økonomiforståelse i en tid med mye usikkerhet, skiftende rammebetingelser og behov, har vi prioritert dette arbeidet.

Vi registrerer at kommuner ofte tar kontakt med oss om hjelp i forbindelse med forslag til statsbudsjettet, budsjettbehandlingen og kommuneproposisjonen. Dette for å få brutt ned de "store linjene" til hva det betyr for den enkelte kommune. Vi arrangerer årlig et informasjonsmøte for kommunene når forslaget til statsbudsjettet legges frem. Deretter har vi mye skriftlig kontakt med kommuner, hvor informasjon i forbindelse med budsjettbehandling, endringer i lovverket og annen relevant styringsinformasjon gis.

Vårt årlige kontaktmøte med rådmenn og ordførere inneholder også informasjon om kommuneøkonomi.

Når det gjelder vårt arbeid i forbindelse med KOSTRA, hjelper vi kommuner både med regnskapsføring og rapportering. Vi er selv aktive brukere av KOSTRA, og i møte med kommuner oppfordrer vi også dem til å ta i bruk verktøyet.

Fylkesmannen har ikke hatt behov for innmelding og utmelding av kommuner i ROBEK-registret.

Skjønnsmidler er tildelt etter departementets retningslinjer og er nærmere omtalt i kapittelet under.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2017 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2016.

Verken Oslo kommune eller kommuner i Akershus var innmeldt i ROBEK registeret ved utgangen av 2017.

Antall kommuner i ROBEK

Kommuner per desember 2016	Kommuner per desember 2017	Avvik
0	0	0

Ingen ROBEK-kommuner i 2016 eller 2017.

Feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2016. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2016.

Vi har en liten reduksjon i antall feilrapporteringer på eiendomsforvaltningsområdet, men ikke en merkbar reduksjon, som departementet legger opp til.

Det ble lagt ut informasjon om KOSTRA-rapportering på vår nettside, hvor vi spesielt omtalte data på eiendomsforvaltningen. I retteperioden ble alle kommuner med vesentlige endringer i korrigerte brutto utgifter til kommunal eiendomsforvaltning, vedlikeholds- og renholdsaktiviteter fra 2015 til 2016 kontaktet og bedt om å gå over den delen av rapporteringen på nytt. Flere meldte tilbake om at endringene var innenfor "rimelighetens grenser". Vi har hatt oppfølging av kommunens tilbakemeldinger, men ser at mye står på deres vilje og innsikt når det gjelder viktigheten av data på eiendomsforvaltningen. Samtlige er mer opptatt av tjenestedata enn eiendomsforvaltningsområdet.

Generelt har vi i løpet av året hatt en god del henvendelser om regnskapsrapporteringen i KOSTRA. Vi kunne ha godt tenkt oss at departementets tilbakemeldinger ble lagt ut tematisk, og ikke etter år. Videre at de ble lagt ut løpende og ikke på slutten av året. Vi ser at spørsmål som kommuner stiller seg, dreier seg om utfordringer som er betinget av noe spesielt enten lokalt eller nasjonalt, eksempelvis flyktninger, kommunesammenslåinger m.m. Det vil være ressursbesparende for oss om departementet la ut svar på besvarte problemstillinger som har interesse for flere kommuner løpende.

Kvalitet i KOSTRA-data

Feil per juni 2016	Feil per juni 2017	Avvik
6	5	- 1

Tabellen gjelder statistikk på eiendomsforvaltningsområdet

3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket

Tiltak knyttet til særskilte satsingsområder i regionalt næringsprogram under regionalt bygdeutviklingsprogram for Oslo og Akershus omtales i egen rapport til LMD pr 28.2.2018, herunder bruk forvaltningen av utrednings- og tilretteleggingsmidler for å fremme verdiskaping i landbruket og landbruksilknyttede næringer.

Regionalt bygdeutviklingsprogram er fulgt (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Regionalt bygdeutviklingsprogram er fulgt opp i tråd med nasjonal politikk.

Regionalt bygdeutviklingsprogram med overordnede mål, strategier og delprogrammer fra 2013 er fulgt opp i dialog med respektive regionale partnerskap samlet for Oslo og Akershus. Handlingsplanen for regionalt næringsprogram (UT-midlene) har fokusert på videreutvikling av tradisjonelle landbruksproduksjoner (særlig korn og storfe), og satsing på tilleggsnæringer basert på gårdens ressurser og aktuelle markedsmuligheter. Det har, som i 2016, særlig vært fokusert på landbruksbasert reiseliv (herunder kurs- og konferanser), lokalmat og Inn på tunet (IPT).

Oppgave 5.1.6.17 i virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI), der 5 departementer gir tverrfaglige føringer for Fylkesmannens oppfølging av nasjonal handlingsplan for IPT for å bidra til å synliggjøre IPT som aktuelt tiltak innenfor helse-, omsorgs-, utdannings-, arbeids- og sosialområdet har hatt stor betydning for å forankre og etablere tverrfaglig samarbeid i embetet på dette området. Oppgaven er nå etablert som en del av embetets "0-24 gruppe" (rus, psykiatri og frafall fra videregående skole), og som en egen ressursgruppe der fokus på demens også inngår. I 2017 startet vi et samarbeid med FMBU og FMOS om en felles handlingsplan for IPT forankret i VØI og i oppdaterte nasjonale føringer når de kommer. Arbeidet fortsetter i 2018.

I regionalt miljøprogram justeres satsene årlig i samsvar med tildelt ramme og oppslutning om ulike ordninger. For 2017 ble 99 % av tildelingen disponert i hht. fastsatte sats. Resterende beløp holdes tilbake til eventuell klagesaksbehandling. Regionalt skog- og klimaprogram ble i 2016 supplert med strategisk plan for skogbruket i Akershus og Oslo for perioden 2016-2019, som er fulgt opp med eget handlingsprogram med fokus på infrastruktur, trebruk og skogproduksjon i et klimaperspektiv i 2017. Revisjon av regionalt bygdeutviklingsprogram for perioden 2019-2022 ble startet opp i november i samarbeid med Buskerud og Østfold med sikte på å etablere et felles program med delprogrammer i løpet av 2018 som skal være operativt fra 1.1.2019.

Oslo og Akershus ble tildelt 1,62 millioner kroner i utrednings- og tilretteleggingsmidler i 2017. Det ble overført 86 tusen kroner fra 2016 og inndratt 259 tusen kroner i 2017. Samlet sum til disposisjon var derfor 1,91 millioner kroner fordelt på 36 saker (økologisk 10).

Bevilgningene fordelte seg med 19 % på tradisjonelt landbruk, 32 % på andre landbruksbaserte næringer, 20 % på skogbruk, 9 % på trebruk og 19 % på økologisk landbruk som har en egen handlingsplan for våre fylker. Vi har gitt støtte til produksjonsfremmende, kompetansehevende og nettverksfremmende tiltak innen økologisk produksjon. Vi har bidratt til arbeidet med utvikling av ny nasjonal strategi for økologisk produksjon og forbruk basert på egen handlingsplan og erfaringer fra ØQ-prosjektet (se under). Det vises til egen årsrapportering pr. 28.2.2018 til LMD for disponering av UT-midlene.

Vårt embete v/ landbruksavdelingen har i 2017, i likhet med de to foregående årene 2016 og 2015, hatt prosjektleder- og styringsgruppearbeid for Osloregionenes deltakelse på Internationale Grüne Woche (IGW) i Berlin, til sammen 8 fylker. Etter 3 år avsluttes Osloregionens deltakelse på IGW. Arbeidet med å videreutvikle og følge opp resultater og nettverk her hjemme ble startet opp høsten 2017 og fortsetter i 2018 som en viktig del av det landbruksbaserte næringsutviklingsarbeidet i dialog med reiselivsnæringen.

I foregangsfylkeprosjektet ØQ har vi fortsatt det strategiske arbeidet sammen med Fylkesmannen i Østfold, regionalt og nasjonalt, for å nå det tidligere nasjonale målet om 15 prosent økologisk mat i storhusholdninger innen 2020. Vi utvidet det oppdraget Matvalget/DebioInfo fikk i 2015 knyttet til mat- og miljøveiledning, og dette fortsetter i 2018 i samråd med Landbruksdirektoratet. Siktenålet er å gjøre tilbudet om veiledning til storhusholdninger på nasjonalt nivå permanent etter at ØQ-prosjektet blir avviklet, etter 2018 eller senere. Det henvises til fullstendig årsrapport pr 1.3.18 til Landbruksdirektoratet.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst.

Rutiner for foryngelseskontroll har, som i tidligere år, blitt fulgt opp gjennom samlinger for skogbruksansvarlige i kommunene, samt gjennom utsending av informasjonsbrev om foryngelseskontroll og resultatkontroll av foryngelse. Også til dette formålet benyttes landbruksavdelingens ukentlige nyhetsbrev til kommunene, "Nytt og Nyttig".

Det har vært en liten nedgang fra foregående år i antall ferdig behandlede saker i kommunene til tross for økt fokus på dette fra Fylkesmannens side. Reduksjonen skyldes at det har vært noe redusert kapasitet og kompetanse i enkelte kommuner. Det er likevel hyggelig å se at totalt antall saker går ned sammenliknet med 2016, noe som betyr at praksis hos skogeierne har endret seg i positiv retning.

Foryngelse har de siste årene vært høyere prioritert i næringen, og statistikk viser at der det plantes er det i all hovedsak tilfredsstillende forynget. Dette innebærer at det forynges jevnt over bedre nå enn for noen år siden.

Tilfredsstillende oppfølging av hovedplan for skogbruksplanlegging. (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Tilfredsstillende oppfølging av hovedplan for skogbruksplanlegging.

Planprosjektet for Asker, Bærum og Lovenskiold-Vækerø eiendommer er avsluttet. I prosjektet for Nittedal, Ullensaker, Gjerdrum, Nannestad og Hurdal kommuner er planer ferdigstilt og levert skogeier. Deler av plandataene til kommunene er ikke levert, og avslutning er utsatt til 2018. Prosjektet i Eidsvoll forlenges til 2019 fordi det oppstod problemer med laserskanning og fotografering i 2017. Problemene skyldes kobling til arbeidet med nasjonal digital høydemodell og flyrestriksjoner fra tårnet ved Oslo lufthavn Gardermoen. Planprosjekt for kommunene Sørumsund, Fet og Aurskog-Høland er startet opp i henhold til hovedplanen. Revisjon av hovedplanen for våre fylker startet opp i 2017.

3.1.1.14 Bærekraftig landbruk

Bærekraftig landbruk er ett av fire nasjonale hovedmål for landbruks- og matpolitikken. I vår strategiske plan "FMLA Oslo/Akershus mot 2030" er visjonen formulert slik: "På jobb for et bærekraftig landbruk i Oslo og Akershus!" I den strategiske planen legger vi de tre bærekraftpilarene miljø- og ressursforvaltning

(1), landbrukets samfunnsbidrag/sosial bærekraft (2) og landbrukets driftsøkonomi (3) til grunn for årlige virksomhetsplaner forankret i embetsoppdraget (TB/VØI). Den 4. bærekraftspilaren, "Good Governance" (gode styringsmekanismer), gir føringer for avdelingens organisasjonsplan som også revideres årlig. Dette gir et godt grunnlag for å innrette avdelingens helhetlige virksomhet i samsvar med prinsipper for et bærekraftig landbruk for å understøtte denne bestrebelsen i det praktiske jord- og skogbruket med sine ulike driftsformer og driftsopplegg.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2015.

I Oslo og Akershus har gjennomsnittlig tetthet i plantefeltene vært lik som i 2015 (gjennomsnittlig 177 planter per dekar). Det har også i 2017 vært vanskelig å få tak i nok planter i våre fylker, noe som har redusert effekten av ordningen med tilskudd til tettere planting. Det er likevel langt flere som har søkt om tilskuddet i år sammenliknet med 2016. Vi mener derfor at tilskuddet har hatt en positiv effekt selv om det ikke er så lett å se dette på gjennomsnittlige plantetall per dekar.

Sammenlignet med 2015 har det vært en økning i det totale plantetallet på 14 % til oppunder 2 millioner planter. Det var også en betydelig økning i plantet areal (2 011 dekar) fra 2015 til 2017. Om økningen i plantet areal utelukkende kan tilskrives tilskuddet er vi mer usikre på.

Gjødslet areal registrert gjennom skogfondsystemet var 3 566 dekar i 2017. Dette er nær en halvering av arealet som ble gjødslet året før. Resultatet er likevel langt over målet på 2 000 dekar i strategisk plan for skogbruket i Akershus og Oslo. Dette skyldes i nok i all hovedsak den tilskuddordningen som er innført. Gjødslet areal i 2015 var 0 dekar.

Tiltak i regionalt miljøprogram (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tiltak i regionalt miljøprogram er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Vi er inne i det siste året i denne RMP-perioden. Hensikten med RMP er at tiltakene skal innrettes mot de regionale miljøutfordringene. Dette sikres gjennom en bred og inkluderende prosess i det regionale partnerskapet som avsluttes med en omfattende høringsrunde før vedtak hos oss og endelig godkjenning i Landbruksdirektoratet.

Fylkesmannens landbruksavdeling i Oslo/Akershus, Buskerud og Østfold har i felleskap startet arbeidet med revidering av RMP for perioden 2019-2022. Nytt program skal være operativt fra 1.1.2019.

Når vi nå skal revidere og forberede en ny programperiode har vi noen betraktninger knyttet til tiltak som vi ikke har med i inneværende periode i Oslo og Akershus, nemlig klimatilpassing, redusert klimagassutslipp og økt karbonlagring. Vi har ikke prioritert tiltak for redusert klimagassutslipp til nå. Dette skyldes at aktuelle tiltak har vært innrettet mot håndtering av husdyrgjødsel, og vi har lite husdyr i våre fylker. Dette kombinert med store utfordringer knyttet til erosjon og avrenning fra åpenåkerareal har gjort at vi har sett oss nødt til å nedprioritere tiltak knyttet til håndtering av husdyrgjødsel. RMP spiller en nøkkelrolle i arbeidet med landbrukets bidrag til å nå mål i vannforskriften. Vi anser det som et svært viktig prinsipp at det skal lønne seg å drive miljøvennlig landbruk, og må sette satsene på avrenningstiltakene høyt nok til å sikre oppslutning om disse.

Mange av avrenningstiltakene er dessuten tiltak som bidrar til klimatilpassing og økt karbonlagring som vi ser er et område som må prioriteres i neste periode. Det samme gjelder tiltak for bedre jordstruktur. I revisjon av RMP vil vi legge vekt på tiltak som reduserer bruk av åpenåker for å redusere avrenning, og som samtidig kan bidra til både økt karbonlagring, lavere klimagassutslipp og bedre jordstruktur.

Vi viser forøvrig til tidligere rapportering for Utvalgte kulturlandskap, SMIL (spesielle miljøtiltak i landbruket), drenering og klima- og miljøtiltak.

Økte rammer for SMIL i 2017 kom så sent i året at kommunene ikke fikk brukt opp hele rammen dette året. Behovet for utbedring av hydrotekniske tiltak er svært stort, og det vil bli en økt satsing i 2018.

3.1.1.15 Andre oppdrag

Vi har ingen andre oppdrag.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Sosial- og familieavdelingen har i 2017 arbeidet for å samordne statlig regional stat i Akershus, pluss fylkeskommunen, med utgangspunkt i nasjonal strategi for boligsosialt arbeid, Bolig for velferd (2014-2020). Målet er at kommunene i større grad skal møte en felles stat. Fylkesmannen har påtatt seg rollen som samordner. Det har vært arrangert fem møter i 2017 mellom aktørene Fylkesmannen (fagområder sosiale tjenester, planarbeid og folkehelse), Husbanken region Øst, IMDi Øst og Akershus fylkeskommune. NAV Akershus har også deltatt på ett møte. Gjennom møtene har de statlige aktørene og fylkeskommunen arbeidet for å samordne og koordinere seg. Felles problemstillinger har blitt drøftet. Det er under arbeid et dokument som skal tydeliggjøre det felles samarbeidet og våre ulike oppdrag og roller. Dokumentet vil være ferdig i 2018.

Fylkesmannen samarbeider særlig med Husbanken region Øst om det boligsosiale arbeidet mot kommunene, med særlig vekt på Bolig for velferd (2014-2020). Dette skjer gjennom Fylkesmannens bidrag til Husbankens kommuneprogram, der ti kommuner i Akershus deltar. Husbanken region Øst har også deltatt når Fylkesmannen følger opp tilskudd som er gitt til kommunene innen det boligsosiale arbeidet.

Akershus-kommunene har i større grad tatt inn over seg at dersom man skal lykkes i den boligsosiale tilretteleggingen og gi tilbud om bolig til blant andre rusavhengige og beboere med psykisk helse- utfordringer, så må prosjektene tidlig inn i planarbeidet og forankres. Også blant flere av de kommunene som ikke allerede er inne i kommuneprogrammet til husbanken.

Vi har i 2017 hatt et fornyet fokus på å synliggjøre boligsosiale hensyn i ordinære planprosesser. I Fylkesmannens forventningsbrev til kommunene har boligsosiale hensyn blitt tydeliggjort. I dialogmøter med kommuner om planarbeid har boligsosiale hensyn blitt synliggjort. Fylkesmannen har i mange hørings svar tydeliggjort boligsosiale hensyn sterkere i enkeltprosjekter.

Fylkesmannen skal integrere det boligsosiale (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal integrere det boligsosiale arbeidet i etablerte fora og læringsarenaer, og ha gjennomført minimum to kompetansehevede tiltak for kommunene i fylket om boligsosialt arbeid.

Vi har i 2017 arrangert egen boligsosial konferanse for kommunene i Akershus og egen boligsosial konferanse for bydelene i Oslo med målgruppe på tjenesteseiden. Vi har også arrangert eget seminar om boligsosiale hensyn der målgruppen var planarbeidere i kommunene. Dette arrangementet ble godt mottatt av deltakerne som representerte ulike grupper som politikere, byplanleggere, miljøpersonale og tjenesteledere. Tema på disse arrangementene var hvordan man skal legge til rette for helhetlige vurderinger og god samordning i kommunenes arbeid med fremskaffelse av boliger og tjenester til vanskeligstilte.

Fylkesmannens bidrag til at det boligsosiale arbeidet i kommunene er kunnskapsbasert

Resultatmål	Differanse	Grunnlagstall 1
2	0	2

3.1.2.2 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap i fylket

Gjennom møter i Fylkesberedskapsrådet, samlinger for kommunene, deltagelse i kommunale beredskapsråd og medlem i politiets redningsledelser legger vi til grunn en synlig og tydelig fylkesmannsrolle. FylkesROS med oppfølgingsplan brukes aktivt. Vi er med i stort antall møter som arrangeres av politi, kommuner og Forsvaret. Som medlem i redningsledelsen i to politidistrikter deltar vi aktivt i diskusjon om roller og ansvar i skjæringspunktet mellom politi og Fylkesmann. Vi har tett kontakt med Forsvaret (HV-02), og andre regionale etater blant gjennom årlig sivilt-militært møte, men også i det daglige arbeidet knyttet til for eksempel beskyttelse av kritiske samfunnsfunksjoner. Vi har de siste årene lagt vekt på å bruke medlemmer i Fylkesberedskapsrådet i samlinger med kommunene.

Fylkesmannen skal evaluere alle hendelser (fra kapittel 3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal evaluere alle hendelser av regional betydning, og sende evalueringsrapportene til DSB innen tre måneder etter hendelsen.

Fylkesmannen har evaluert krisehåndteringen i forbindelse med skredet i Sørumsjøen i november 2016. Rapporten er oversendt DSB.

Fylkesmannen skal evaluere eller (fra kapittel 3.2.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal evaluere eller delta i evalueringen av alle regionale øvelser hvor fylkesmannen har deltatt og fylkesmannens embetsøvelser, og sende evalueringsrapportene til DSB innen tre måneder etter øvelsen.

Fylkesmannen deltok i Øvelse Hovedstad i regi av HV-02 i september med påfølgende evalueringskonferanse i oktober. Evalueringsrapport er på høring og oversendes DSB i februar 2018.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Helseavdelingen

Når tilsynsystema på helseområdet er bestemt, tas det utgangspunkt i dette før det gjennomføres en risiko- og sårbarhetsanalyse av aktuelle tilsynsobjekter/virksomheter. I risiko- og sårbarhetsanalysen inngår kartlegging av virksomhetene med bakgrunn i kjente sårbarhetsfaktorer knyttet til tilsynsystemet og de forhold som tilsynet særlig er ment å avdekke. Informasjon om virksomhetenes praksis fra behandlete klage- og tilsynssaker, informasjon fra pasienter og pårørende, spesialisthelsetjeneste og andre samarbeidspartnere er også en viktig kilde til informasjon som benyttes sammen med opplysninger kjent på annet vis.

Det vektlegges at utvelgelsen skal være en uavhengig og etterrettelig prosess.

Det sikres felles koordinering og tilsynsplanlegging ved embedet ved at det arrangeres møter mellom tilsynskoordinatorene ved de ulike avdelingene. Det er også utarbeidet en felles tilsynskalender som er tilgjengelig for alle ansatte. Planlagte tilsyn skal fortløpende registreres i denne slik at det legges til rette for intern koordinering av tilsynsaktivitet, for dermed å unngå dobbeltbooking eller nærhet i tid av tilsynsbesøk.

For å øke læringen av tilsyn, publiseres tilsynsrapportene på våre nettsider og aktuelle samarbeidspartnere informeres om at de publiseres. Høsten 2017 arrangerte Helseavdelingen en dagskonferanse for alle overordnet faglig ansvarlige for helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 i våre bydeler og kommuner. Flere av innleggene hadde temaer fra det landsomfattende tilsynet med helse- og omsorgstjenester til voksne utviklingshemmede i 2016. En av bydelene i Oslo holdt innlegg om hvordan de hadde arbeidet i etterkant av tilsynet for å lukke påpekte avvik.

Barnevern

Vi har over tid sett at barnevern og psykisk helsevern har mange overlappende kontaktplasser og at både barnevern og psykisk helsevern i mange tilfeller har vært sterkt inn i bildet overfor de samme barna. For å bedre vår samordning internt som tilsynsmyndighet ble det i 2017 etablert et tettere fast samarbeid mellom fagfeltene helse og barnevern. Dette innebærer blant annet at den faglige forståelsen på begge fagfelt konsolideres og vårt tilsyn kan således gi større

effekt overfor barnet og virksomheten som dette gjelder.

Fylkesmannen legger i tillegg stor vekt på at tilsyn på barnevernområdet skal bidra til læring og forbedring. Det gjelder enten tilsynet retter seg mot den kommunale barneverntjenesten eller mot barnevernsinstitusjoner og omsorgssenter. Vi hadde i 2017 et økende fokus på at barneverntjenestene og barneverninstitusjonene selv skulle vurdere egen praksis opp mot lov og forskriftskrav i flere av tilsynssakene som ble opprettet. Dette har etter vår vurdering og tilbakemeldinger fra kommunene blant annet medført et høyere bevissthetsnivå om betydningen av å ha et godt internkontrollsystem i virksomhetene.

Sosiale tjenester

Med utgangspunkt i en risikovurdering ble det gjennomført egeninitierte revisjoner i til sammen tre kommuner/bydel. Etter avsluttet tilsyn har vi i ettertid registrert en forbedring i de gjeldende kommuner/bydel på de områdene vi førte tilsyn med.

Barnehage- og utdanning

Barnehage:

Aktivitetskravet for 2017 var minimum 16 poeng. I tillegg var kravet at minimum to av tilsynene var stedlige og at de omfattet veiledningsaktivitet overfor tilsynsobjektene.

Fylkesmannen har i 2017 gjennomført seks tilsyn, som til sammen utgjør 16 poeng; to stedlige tilsyn med veiledningsaktiviteter – åtte poeng, og fire skriftlige tilsyn – åtte poeng.

Skole:

Aktivitetskravet for 2017 var minimum 46 poeng. I tillegg var kravet at felles nasjonale tilsyn utgjorde minimum 50 % av poengsummen.

Fylkesmannen har i 2017 gjennomført tolv tilsyn som til sammen utgjør 47 poeng; åtte felles nasjonale tilsyn - 36 poeng, ett egeninitiert tilsyn - tre poeng, to hendelsesbaserte tilsyn – fem poeng og ett tilsyn på tvers i samarbeid med helseavdelingen og sosial- og familieavdelingen – tre poeng.

Metodehåndboken er fulgt ved gjennomføringen av alle tilsynene i barnehage- og utdanningsavdelingen. Videre er det gjennomført regelverksamlinger og veiledningsaktiviteter, både kommunale og regionale, basert på erfaringer og funn i tilsynene. Det er gitt tilbud til alle skoleledere og skoleeiere om veiledningssamling / regelverksgjennomgang av tilsynstemaene i felles nasjonalt tilsyn. Åpningsmøter og sluttmøter som gjennomføres i tilknytning til tilsyn medvirker også til økt læring. Tilbakemeldinger fra barnehagemyndighetene og skoleeierne er at tilsyn i kombinasjon med regelverksamlinger bidrar til økt regelversetterlevelse.

Alle tilsynene er gjennomført og aktivitetskravet er oppfylt. Fylkesmannen vurderer at måloppnåelsen er høy og at resultatkravet er oppnådd.

Når det gjelder samordning av tilsyn viser vi til punkt 7.3.6.6.1. der det er gitt en beskrivelse av embetets tiltak for samordning av statlige tilsyn. Videre viser vi til punkt 7.3.8.1. som viser hvordan barnehage- og utdanningsavdelingen har jobbet målrettet og hvilke risikovurderinger som er lagt til grunn for valg av tema og tilsynsobjekter.

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov, og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Helseavdelingen:

Dersom det avdekkes brudd på lov eller forskriftskrav under tilsyn, følges dette opp med at det gis frister for retting av forholdet. Tilsynsobjektet følges deretter opp inntil forholdet er rettet opp gjennom endring av praksis. For fire av de seks landsomfattende tilsynene med helse- og omsorgstjenester til utviklingshemmede i 2016 er brudd på lov og forskrift fremdeles ikke rettet opp og de aktuelle bydelene og kommunene følges opp av Fylkesmannen.

Barnevern:

På barnevernområdet fulgte vi opp tre kommuner i 2017 med stikkprøvetilsyn etter Landsomfattende tilsyn i 2015 – 2016. Tilsynet omhandlet kommunens arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder. Det ble avholdt to møter med kommunene for å sikre at praksis var endret i tråd med regelverket.

En bydel i Oslo kommune hadde høy andel fristbrudd både i 2015, 2016 og inn i 2017. Frist for retting ble satt til 15.2.2017. Etter ny vurdering fant Fylkesmannen at praksis var endret i tråd med regelverket og avsluttet deretter tilsynet med bydelen.

På sosialtjenesteområdet er alle fra 2016 avsluttet i løpet av 2017.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Vi prioriterer å følge opp klimahensyn i våre uttalelser til kommunale arealplaner og dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven. Grunnet manglende kapasitet og kompetanse hos oss, prioriterer vi ikke dialog med kommunene om øvrig klima- og energiplanlegging.

Hatt dialog med alle kommuner i fylket (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Hatt dialog med alle kommuner i fylket og formidlet forventninger til klima- og energiplanleggingen.

Fylkesmannen hadde seminar sammen med Akershus fylkeskommune 17.1.2017 om ulike klimatiltak og klimasats. Vi har også deltatt i arbeidet i regional plan for klima og energi, som skal fungere som en overordnet plan for kommunenes tiltaksplaner.

FM har hatt dialog med alle (fra kapittel 3.2.1.4.2.1 i TB)

Rapportere på

FM har hatt dialog med alle kommuner og formidlet relevant kunnskap og informasjon, samt fulgt opp kommunene for å iverksette nasjonale føringer for tilpasning til klimaendringer.

Vi har arrangert et klimatilpasningsseminar om overvann 26.1.2017 for kommunene. Det var overveldende interesse med 150 deltagere hvorav 60% av deltagerne var fra planetater. Gjennom gode eksempler ble det vist hvordan overvannshåndtering og flomveier kan innarbeides i planbestemmelsene og hvordan samspillet mellom plan og VA bør være.

3.1.2.5 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktningssituasjonen

Flyktningssituasjonen er fast tema under samarbeidsmøter med Oslo kommune sentralt og ved kommunebesøk i Akershus. Kommunene stimuleres til å fremme integrering gjennom økt deltakelse for innvandrere og barna deres i arbeids- og samfunnsliv, herunder stimulere til inkluderende møteplasser. Det er videre gjennomført koordineringsmøter med andre regionale etater som har en rolle i integreringsarbeid.

Andel flyktninger bosatt innen (fra kapittel 3.2.1.5.1.1 i TB)**Rapportere på**

Andel flyktninger bosatt innen 6 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 90 % Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

Vi viser til rapportering fra IMDi når det gjelder faktisk bosetting av flyktninger innen angitte frister. Denne sier at for Akershus ble 67 % bosatt innen 6 mnd, 95 % innen 12 mnd. For Oslo ble 65 % bosatt innen 6 mnd, 94 % innen 12 mnd.

Andel enslige mindreårige bosatt (fra kapittel 3.2.1.5.1.2 i TB)**Rapportere på**

Andel enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 80 %.

Vi viser til rapportering fra IMDi og Bufetat vedrørende bosetting av enslige mindreårige innen angitte frister. 44 % av EM ble bosatt innen 3 mnd.

3.1.2.6 Andre oppdrag

Barnekonvensjon har vært et løpende tema både internt i embetet og i vår dialog med kommunene. Vi har i løpet av året kommet langt på vei med å integrere Barnekonvensjon i vår daglige saksbehandling av klagesaker og tilsynssaker etter både barnevernloven og sosialtjenesteloven.

Flere av våre medarbeidere har både representert Fylkesmannen og bidratt i flere oppnevnte arbeidsgrupper i regi av våre ulike oppdragsgivere. Dette gjelder blant annet veileder til landsomfattende tilsyn på barnevernområdet, revidering av maler, utarbeidelse av nye veiledere osv.

Embets innsats i 0-24 samarbeidet omtales lenger ned i rapporten.

3.1.3 Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene**3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling**

Alle fagavdelinger har veiledningsroller overfor publikum og kommuner. Det er særlig velferdsområdet som har rettsikkerhet som hovedoppgaver som får flest henvendelser både fra publikum og brukere.

Som eksempel kan nevnes at helseavdelingen får svært mange henvendelser på telefon og e-post fra ansatte i kommuner og bydeler som ønsker råd og veiledning i konkrete saker og problemstillinger samt i forhold til forståelse av lovverk. Videre er det mange pasienter, brukere og pårørende som tar kontakt for både generell veiledning om rettigheter og muligheter samt for å melde fra om bekymringsfulle forhold. I løpet av året har avdelingen fått behandlet en klage på bruk av tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 i Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Vi har også vært stevnet inn for Oslo tingrett grunnet vår stadfestelse av vedtak om helse- og omsorgstjenester. Vi vurderer den samlede kompetansen ved avdelingen som god med en tverrfaglig sammensetning slik at veiledning og saksbehandling er av høy kvalitet til beste for innbyggerne i våre to fylker.

Både barnevernsseksjonen og sosialseksjonen har daglig telefonvakter for å sikre tilgjengelighet for tjenestene og publikum. Vi opplever en økende grad av daglige henvendelser til Fylkesmannen både per telefon og per e-post. Henvendelsene fra publikum omhandler alt fra behov for informasjon og eventuelt råd /veiledning. Tjenestene i førstelinjen tar kontakt primært for å få avklart lovforståelse men også for å drøfte kompliserte saker. Vi får tilbakemeldinger fra både tjenester og publikum at de setter stor pris på vår tilgjengelighet og kunnskap når de må løse kompliserte saker.

På foretaksfeltet er det gjennomført tilsyn med noe redusert kapasitet i 2017. Veiledning og klagesaksbehandling er imidlertid gjennomført med høy kvalitet.

Barnehage - og utdanningsavdelingen får mange henvendelser på telefon og e-post fra privatpersoner, skoleeiere og fra media. Henvendelsene gjelder juridiske, økonomiske og pedagogiske spørsmål. I forbindelse med den nye håndhevningsordningen der vi er førsteinstans når det gjelder klager på skolemiljøet, tar foreldre og elever direkte kontakt med oss når de har bekymringer om forhold på skoler. Den samlede kompetansen i avdelingen vurderes som god. Saksbehandlerne samarbeider for å sikre at det er høy kvalitet i veiledning, klagesaksarbeid og tilsyn. Faglige spørsmål tas opp i gruppesamtaler i regi av ledelsen og av faggrupper i avdelingen. Vi vurderer delmålet som innfridd. Fylkesmannens tiltak har bidratt til at kommunene og andre aktuelle målgrupper er gjort kjent med regelverket gjennom veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Grunnet ressursituasjonen i 2017 er tilsynet med introduksjonsloven utsatt til 2018. Tilsynene er allerede planlagt og påbegynner i februar. Det vil bli utført fire tilsyn i 2018.

Det enkelte embedets omfang (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Det enkelte embedets omfang av tilsyn skal opprettholdes på samme nivå som i 2016, jf. retningslinjer og aktivitetskrav i VØI.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har hatt samme aktivitetskrav som i 2016. Aktivitetskravet for 2017 er oppfylt. Vi har oppfylt kravet om at minimum halvparten av tilsynene skal dekkes ved gjennomføring av felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet. På barnehageområdet er kravet om at minimum to av tilsynene skal være kategori fire oppfylt. Risikovurderinger er benyttet ved valg av tilsynsystema, tilsynsobjekt og dimensjonering av tilsynene.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens tilsyn skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehagemyndighetens tilfredshet med Fylkesmannens tilsyn i Oslo og Akershus var i 2017 3,66 for Oslo og 3,28 for Akershus. Oslo er omtrent på samme nivå som alle barnehagemyndigheter i Norge sin vurdering i 2016, og Akershus ligger litt under. Landsgjennomsnittet i 2016 var 3,62.

I 2016 var tallene 3,9 for Oslo og 3,6 for Akershus. Dette viser en liten nedgang i begge fylkene sammenlignet med tallene for 2017.

I «Spørsmål til Skole-Norge våren 2017, Rapport 2017:12 NIFU», fremkommer det at 62 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet tilsyn som viktig. Dette er en reduksjon fra 73 % i 2016.

Det er imidlertid vår oppfatning fra møter med sektoren at det store flertallet av kommuner, barnehagemyndigheter, skoleeiere og skoler opplever tilsyn som både nyttig og viktig, selv om de også gir uttrykk for at tilsyn er krevende. Vi benytter i stor grad veiledning i tilknytning til tilsynene, og mener det både bedrer tilliten mellom Fylkesmannen og kommunene, samt at det fører til bedre regeletterlevelse etter tilsynet. Kommunene forstår og aksepterer de fleste lovbruddene vi påpeker i tilsynsrapportene.

Samlet sett konkluderer vi med at resultatmålet er nådd.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehagemyndighetens tilfredshet med Fylkesmannens klagesaksbehandling i Oslo og Akershus var i 2017 4,0 for Oslo og 3,5 for Akershus. Det er høyere enn hva alle barnehagemyndigheter i Norge vurderte i 2016. Gjennomsnittet var da 3,21.

I rapporten «Spørsmål til Skole-Norge våren 2017, Rapport 2017:12 NIFU» svarer 50 % av de spurte skoleeierne at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet klagesaksbehandling som viktig for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i skoletilbudet til barn og unge. 62 % svarte dette i 2016.

Det er sjelden vi får meldinger fra kommunene om at resultat av klagebehandlingen er uklart. Vi behandler et stort antall klagesaker årlig, og mange av de klagesakene vi behandler, gis medhold.

Vi vil fortsette å arbeide for at barnehagemyndighetens, barnehageeieres og skoleeieres tilfredshet med vår klagesaksbehandling skal bli bedre.

Vi anser at resultatmålet samlet sett er oppnådd.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

På barnehageområdet skårer Oslo 3,83 for 2017, Akershus 3,21. Landsgjennomsnittet for 2016 var 3,84.

I Oslo var resultatet 4,1 i 2016, i Akershus 3,5. Sammenlignet med 2016 har vi i 2017 et lavere gjennomsnittstall i begge fylkene, men vi er på samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016.

Skoleeierne rapportering på nasjonalt nivå fra 2016 viste at 74 prosent i stor eller svært stor grad opplevde Fylkesmannens veiledning som viktig. For 2017 rapporterte 72 prosent at veiledningen er viktig i stor grad/svært stor grad. Vi opplever at kommunene i Oslo og Akershus ønsker veiledning fra Fylkesmannen på ulike områder, og vi strekker oss langt for å imøtekomme kommunene på dette. Vi tilbyr veiledning både i forkant og etterkant av tilsyn, og gjennomfører regelverkssamlinger på områder der vi vurderer det er behov for det.

Resultatmålet er oppnådd.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi mottok 818 nye klagesaker, medregnet klager på byggesaker i marka og refusjon. Det er en økning fra 2016.

767 klagesaker ble avgjort (medregnet 7 refusjonssaker og 4 saker etter markaloven). Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2017 er 126 dager dvs 18 uker. Sakene som er avgjort kan igjen deles inn i 636 byggesaker, 71 plansaker, 53 avvisningssaker og 7 refusjonssaker. Avvisningssakene er i Sysam registrert som egen sakstype og ikke kommet med i tabellene i årsrapporten.

Av byggesakene som er telt i Sysam er saksbehandlingstiden i 211 saker i samsvar med kravet om 12 uker. Det tilsvarer 33 % av totalt antall behandlede saker. 67 % av byggesakene har lengre saksbehandlingstid enn 12 uker.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 67 %	33 %	636	211

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Det er totalt 19 behandlede saker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42. Saksbehandlingstiden er 6 uker. 63 % av sakene hadde en lengre behandlingstid enn 6 uker.

BOBY - Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 63 %	37 %	19	7

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet 71 klager på reguleringsplaner i 2017. Antall behandlede saker innen 12 uker var 25.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i klager over reguleringsplan

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 65 %	35 %	71	25

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet 6 ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område i 2017. Ingen saker ble avgjort innen 12 uker.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %	0 %	6	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet 1 klagesak på ekspropriasjonsvedtak på plan- og bygningsrettens område i 2017. Saken ble ikke avgjort innen 12 uker.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %	0 %	1	0

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen informerer kommunene om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning gjennom samlinger, ukentlige nyhetsbrev og svarer fortløpende på eposter og telefoner. Videre veiledes kommunene gjennom vedtak Fylkesmannen treffer som klageinstans.

I 2017 har vi hatt et særlig fokus på landbruksbegrepet i LNF-formålet. Målet har vært å få en tydeligere forståelse for hva som er en landbrukseiendom og hva et landbrukstiltak for å kunne sikre en effektiv og korrekt lovforvaltning i saker der flere sektormyndigheters lovverk virker inn i samme sak.

Et annet fokusområde har vært å skaffe oversikt over lov- og regelverk som virker i kantsonen langs vassdrag for å kunne gi kommunene bedre veiledning i saker som omhandler landbrukstiltak i slike områder. Fokuset er hvilke restriksjoner og tiltak det er hjemmel for å pålegge i sammenheng med næringsvirksomheten.

Videre har vi bidratt til å utrede og sikre en korrekt forståelse av sammenhengen mellom ulike lov- og regelverk i Marka, herunder markaforskriften til skogbruksloven og markaloven.

Fylkesmannen har videreført sitt fokus på at kommunene skal dokumentere og rapportere hvordan de har vurdert og konkludert i alle saker der PT-forskriften hjemler avkorting, uavhengig av om vedtaket blir avkorting eller ikke. Kopi av vurdering og vedtak skal alltid sendes til Fylkesmannen. Vi har hatt stort fokus på at også avvik der det ikke avkortes, skal vurderes og at vedtak skal begrunnes skriftlig. I tillegg er alle kommuner ved flere anledninger bedt om å vurdere avkorting etter PT-forskriften i alle saker som er oversendt fra Mattilsynet vedr. brudd på dyrevelferdslovens bestemmelser.

Effektiv og korrekt lovforvaltning i kommunene understøttes gjennom kurs, forvaltningskontroller og fagsamlinger, ved behandling av klager på kommunale vedtak, ved omgjøring av kommunale vedtak og gjennom utstrakt veiledning over telefon. Fokus og satsing de siste årene gjør at vi avkorter i omtrent samme omfang som fylker det er naturlig å sammenligne seg med.

Gjennomført kontroll av foretak (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Gjennomført kontroll av foretak i henhold til kontrollplan.

Fylkesmannen har ikke gjennomført foretakskontroller knyttet til ordninger for direktetilskudd. Dette ligger heller ikke inne i risikobasert kontrollplan for 2017, unntatt i tilfeller som dukker opp i løpet av året (hendelsesbaserte kontroller). Mot slutten av 2017 kom det melding fra ett av våre større landbrukskontor på Romerike med mistanke om 2 tilfeller av ulovlig driftsfellesskap knyttet til husdyrhold. Dette er saker som både kan omfatte brudd på regelverket for produksjonstilskudd og husdyrkonsesjonsregelverket. Sakene følges opp av Fylkesmannen nå i 2018 i kontakt med det aktuelle landbrukskontoret.

Kontroll av foretak og oppfølging av avvik

Foretak	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
0	0	0	0

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs RS 2016-17?	Forvaltningskontroll fra Ldir 13. juni 2017. Kontrollen avdekket 2 avvik: Mangelfull oppdatering av husdyrkonsesjonsregisteret og manglende utvidet kontroll av foretak med produksjon på eller tett opp til konsesjonsgrensen.
Tal kontrolltiltak av foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	Vanskelig å tallfeste, men vi har søkt informasjon i ulike kilder for å understøtte kontrollen.
Tal kontrolltiltak av foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2016	Vi har sendt påminnelse til 6 svineprodusenter om behov for reduksjon av produksjon på bakgrunn av leveransetall i 2016. Vi har videre fulgt opp en klagesak etter endelig vedtak i Landbruks- og matdepartementet. Saken gjelder påklaget vedtak i konsesjonssøknad med avslag på økt midlertidig konsesjon.
Tal kontrolltiltak av foretak som skal følges opp vedr produksjonsgrensen i 2018	2 foretak med varsel om mulig illeggelse av standardisert erstatning. 6 saker med påminnelse ift. 2-årsregelen. 10 eggprodusenter skal følges opp da de har ligget på eller nært opp til konsesjonsgrensen.
Tal kontrolltiltak av foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2017	Planlagt stedlig kontroll hos et foretak med svineproduksjon ble utsatt til 1. halvår 2018.
Tal kontrolltiltak av foretak som er kontrollert pga mistanke om driftsfelleskap	2 tilfeller er underlagt omfattende undersøkelser om mulig driftsfelleskap.
Tal kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning	1
Tal kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning pga driftsfelleskap	0
Tal kontrolltiltak av foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	1
Beløp som er ilagt i standardisert erstatning	Michel Erik Sinober Fjeldstad kr 30 000 for overproduksjon i 2014/15

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på
Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 % av kommunene.

Det ble gjennomført 3 risikobaserte forvaltningskontroller som omfattet til sammen 7 kommuner. Ett av kontorene som ble underlagt kontroll er regionkontor for 5 kommuner. Medregnet Oslo som egen kommune er det til sammen 23 kommuner i Oslo og Akershus. Det betyr at forvaltningskontroll ble utført i ca. 30 % av kommunene i 2017.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20% av kommunene

Kommune	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
Hurdal	Produksjonstilskudd (PT) Regionalt miljøtilskudd (RMP) og AR5	4 avvik: Areal- og kulturlandskapstilskudd: 1. Kommunen vurderer ikke avkorting ved feilopplysning. 2. Kommunens utplukk til kontroll av PT og RMP er ikke risikobasert. AR5: 3. Kommunen oppdaterer ikke Landbruksregisteret med nytt jordregister. RMP: 4. Kommunen har ikke godt nok system for å sjekke at vilkår for tilskudd er oppfylt.	Kommunen har bekreftet skriftlig at systemer og praksis blir endret slik at alle avvik kan lukkes.
Regionkontor landbruk (Lørenskog, Skedsmo, Rælingen, Nittedal og Oslo)	Produksjonstilskudd (PT) Regionalt miljøtilskudd (RMP) og AR5 ajourhold	0 avvik	
Enebakk	Produksjonstilskudd (PT) Regionalt miljøtilskudd (RMP) og AR5 ajourhold	1 avvik: Kommunen har ikke foretatt risikobasert utplukk til kontroll på RMP i 2016.	Kommunen har bekreftet skriftlig at systemer og praksis blir endret slik at alle avvik kan lukkes.

Forvaltningskontroller av kommunene

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	10	30 %	7	23

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på
Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %.

Fylkesmannen har rutiner for å følge opp alle avvik avdekket under forvaltningskontroller. I våre kontrollrapporter gis kommunene en frist til å melde tilbake

hvilke tiltak de vil iverksette for at avvik kan lukkes. Behov for rutineendringer i kommunenes forvaltningssystemer må vurderes og redegjøres for. Alle kommuner som har fått avvik i 2017 har meldt tilbake på en tilfredsstillende måte om hvordan de skal følge opp med nødvendige tiltak. Vi har derfor kunnet lukke alle avvik.

Oppfølging av avvik avdekket under kontroll

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall kontroller med registrerte avvik	Antall kontroller der registrerte avvik er fulgt opp
Oppfølging etter foretakskontroller	100 %	- 100		0	0
Oppfølging etter forvaltningskontroller	100 %	0	100 %	2	2

Foretakskontroller er ikke utført i regi av Fylkesmannen knyttet til tilskuddsordninger som landbruksavdelingen forvalter. Men vår avdeling har bistått miljøvernavdelingen i deres foretakskontroller relatert til tilskudd for forebyggende og konfliktdependente tiltak mot rovviltskader som de har gjennomført sammen med det regionale Mattilsynet.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivarett sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

På barnevernområdet har vi en markant økning i antall tilsynssaker overfor barneverntjenestene de siste fem årene. Denne store økningen i antall saker kan tolkes slik at befolkningen har en økende tillit til Fylkesmannen som klage- og tilsynsinstitusjon.

I 2013 var antall innkomne tilsynsklager 116 saker. I 2017 steg antallet til 254. Dette innebærer en økning av antall saker på over 100 % de siste fem år. Tilsynsklager rettet mot barneverntjenestene er kompliserte og sammensatte og krever derfor god barnevernfaglig og juridisk kompetanse. Dette innebærer at ikke alle tilsynssaker får en median behandlingstid innen fem måneder. Det arbeides aktivt med å effektivisere behandlingen for å nå målet om mediantid på fem måneder eller mindre.

I tillegg ser vi en økning i antall tilsynsklager rettet mot barneverninstitusjonene hvor sakenes kompleksitet også øker.

Det er derfor utfordrende for oss, med de ressursene vi har, å håndtere sakene innen kravet om median saksbehandlingstid på fem måneder eller mindre.

Klagesaker etter sosialtjenesteloven har hatt en økning de siste årene. Dette kan tyde på at brukere av sosiale tjenester er mer bevisst sine klagerettigheter. I 2017 kom det inn ca 8 % flere saker enn året før. Klagesakene er blitt mer omfattende og kompliserte, da en sak ofte inneholder klager på flere kommunale vedtak.

I 2017 fikk helseavdelingen totalt inn 654 tilsynssaker på helse- og omsorgsfeltet, mens 692 tilsynssaker ble avsluttet. Av disse ble totalt 145 saker avsluttet uten tilsynsmessig oppfølging etter lokal avklaring. 547 tilsynssaker ble realitetsbehandlet ved avdelingen i 2017. Median saksbehandlingstid på behandlede tilsynssaker var 9,4 måneder, noe som er et avvik fra resultatmålet om fem måneder eller mindre saksbehandlingstid. Avdelingens totale restanse av tilsynssaker pr 31.12.17 var 484 tilsynssaker. Dette gir en restansenedgang på 51 tilsynssaker fra 31.12.16. Helseavdelingen har i 2017 arbeidet aktivt for å redusere restansen av tilsynssaker. Vi har i den forbindelse hatt et driftsforbedringsprosjekt for tilsynssaker med mål om å standardisere oppstart og behandling av tilsynssaker slik at det på den måten legges til rette for en effektiv saksbehandling med mål om å øke antall behandlede saker innen fristen på fem måneder. I tillegg har avdelingen startet et eget prosjekt for å behandle "gamle" tilsynssaker. Dette prosjektet blir intensivert i 2018.

I 2017 fikk vi inn totalt 631 klagesaker på helse- og omsorgsfeltet, mens 503 klagesaker ble avsluttet. 26 av disse sakene ble av ulike årsaker ikke realitetsbehandlet. Avdelingen realitetsbehandlet 477 rettighetsklager i 2017. Median saksbehandlingstid på behandlede klagesaker var 3,2 måneder, noe som er et avvik fra resultatmålet på at 90 % eller flere av klagesakene skal avgjøres innen tre måneder eller mindre. Avdelingens totale restanse av rettighetsklager pr. 31.12.17 var 318 rettighetsklager. Dette gir en restanseøkning på 98 rettighetsklager fra 31.12.16.

På området psykisk helse og rus har avslutningen av saker holdt følge med innkomst av nye saker, selv om den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden er høyere enn ønsket. Dette er sammenfallende med ressursituasjonen ellers i avdelingen. En viktig oppgave for fagområdet i 2017 har vært normering av husordensregler ved rusinstitusjoner.

Økt involvering av pasienter og pårørende i behandling av tilsynssaker er prioritert av styrende myndigheter. Helseavdelingen startet i 2017 opp et toårsprosjekt i samarbeid med Universitetet i Stavanger: "Involvering av de etterlatte i behandling av tilsynssaker ved dødsfall".

Antallet stedlige tilsyn skal økes (fra kapittel 3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Antallet stedlige tilsyn skal økes sammenlignet med 2016.

Antall stedlige tilsyn 2017 har kun vært 13, antallet er dermed ikke blitt økt, men redusert. Årsaken er i første rekke at saksbehandlere kapittel 9 dette året har måttet påta seg andre arbeidsoppgaver ved avdelingen.

Stedlige tilsyn etter kap. 9

Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2016	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2017	Økning	Resultatmål
26	13	- 13	Positiv økning

Minst 80 prosent av (fra kapittel 3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Minst 80 prosent av barn registrert ved barneverninstitusjoner og omsorgssentre skal få tilbud om samtale.

Alle barn får muntlig og/eller skriftlig informasjon om Fylkesmannens tilsynsrolle og at de har rett til å få snakke med oss. Alle barn og unge som ønsker å snakke med Fylkesmannen får det, enten når vi er på tilsyn i institusjonene/omsorgssentrene eller på annen måte.

Tilsynsmyndighetenes kontakt med barn i barneverninstitusjoner og omsorgssentre

Resultatmål	Resultat	Antall barn totalt	Antall samtaler tilbudt
80 %	72 %	433	313

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre.

I underkant av 20 % av realitetsbehandlede hendelsesbaserte tilsynssaker var avsluttet innen fem måneder. Restansen har gått ned i løpet av 2017, men median saksbehandlingstid har dessverre økt da flere eldre saker har blitt avsluttet. Avviket skyldes stor saksmengde og for lav kapasitet på avdelingen i forhold til alle oppgavene som skal løses. Se under punkt 3.1.3.3 for iverksatte tiltak.

Andel tilsynssaker behandlet innen 5 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	100 %	100 %
Helse/omsorg	50 %	19 %	19 %

Avslutning av klagesaker: Minst (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

I overkant av 50 % av realitetsbehandlede rettighetssaker på helseavdelingen var avsluttet innen tre måneder. Restansen har økt noe i løpet av 2017, men median saksbehandlingstid har blitt redusert med 1,8 måneder. Avviket skyldes stor saksmengde og for lav kapasitet på avdelingen i forhold til alle oppgavene som skal løses.

Innen rett til kommunale helse- og omsorgstjenester førte vår behandling til helt eller delvis endret konklusjon i 45% av sakene. Dette betyr at vår saksbehandling har stor betydning for klagerne i våre fylker. Det er den klart høyeste prosenten for endring i landet og tyder på grundig og god saksbehandling.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	37 %	37 %
Helse/omsorg	90 %	48 %	48 %

Andel vedtak om bruk av tvang (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Det er blitt overprøvd 219 vedtak i 2017, en økning fra året før (201). Andel overprøvinger foretatt innen 3 måneder er sunket til 44%. Årsaken er i første rekke at saksbehandlere kapittel 9 dette året har måttet påta seg andre arbeidsoppgaver ved avdelingen.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	44 %	44 %

Andel søknader om dispensasjon (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Søknader om dispensasjon fra utdanningskravet er forsøkt blitt tatt fortløpende.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende (fra kapittel 3.3.1.3.4.7 i TB)**Rapportere på**

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester: 35.

Vi har gjennomført fire landsomfattende tilsyn med kommunale tjenester til personer med psykisk lidelse og samtidig ruslidelse. Hvert av disse teller som 2,5

tilsyn. Tilsynene omfatter både helse- og omsorgstjenester og tjenester etter lov om sosiale tjenester i NAV. Helse- og omsorgstjenestedelen av tilsynet teller som 1,5 tilsyn. Når det gjelder egeninitierte tilsyn har vi gjennomført to systemrevisjoner. Den ene med tema både fra helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 og ordinære helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming. Den andre med tema ernæring i sykehjem. Grunnet kapasitetshensyn har vi ikke gjennomført ytterligere egeninitierte tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette innebærer at vi ikke har oppfylt resultatmålet på dette området.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
35.0	- 27.0	8.0

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten (fra kapittel 3.3.1.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten på hvert embete: 8.

Vi har gjennomført to landsomfattende tilsyn med spesialisthelsetjenester til personer med psykisk lidelse og mulig samtidig ruslidelse. Hvert av disse teller som 1,5 tilsyn. Vi har også gjennomført landsomfattende oppfølgingstilsyn i fire somatiske akuttomtak, hvert av disse teller som 0,5 tilsyn. Grunnet kapasitetshensyn har vi ikke gjennomført egeninitierte tilsyn i spesialisthelsetjenesten. Dette innebærer at vi ikke har oppfylt resultatmålet på dette området.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
8.0	- 3.0	5.0

Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn (fra kapittel 3.3.1.3.6.5 i TB)

Rapportere på

Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn skal være basert på risikovurderinger i de enkelte fylke. Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester bør være i størrelsesorden: 12.

Det er gjennomført 7 systemrevisjoner. 4 landsomfattende tilsyn med tjenester til personer over 18 år med samtidig rusproblem og psykisk lidelse. En planlagt revisjon for 2017 er gjennomført jan. 2018. Videre har vi 3 egeninitierte systemrevisjoner. 2 revisjoner knyttet til sosialtjenesteloven §§ 17, 18 og 19 og vilkår og 1 revisjon knyttet til økonomisk rådgivning. Pga. alvorlig sykdom i seksjonen og store restanser knyttet til klagesaksbehandlingen fikk vi ikke gjennomført alle tilsynene som var planlagt. Det er avvik på i alt 5 revisjoner.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
12.0	- 5.0	7.0

3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende

Fylkesmannen fortsatte i 2017 arbeidet med å oppfylle målene i vergemålsreformen og de krav som ble stilt for saksbehandlingstid. Vi kom ikke helt i mål med dette, se rapporteringen nedenfor. I tillegg til målrettet arbeid knyttet til saksbehandlingstid, la vi i 2017 ned mye arbeid i kvalitetsforbedringer. Vi har utarbeidet maler for de aller fleste vedtak, meldinger og andre brev som er relevante. Til sammen har vi nå et malbibliotek på over 90 ulike maler. I tillegg har vi utarbeidet en rekke informasjonsskriv som er tilgjengelig på nettsiden vår, samt at de sendes ut når det er aktuelt. Vi vil her særlig fremheve arbeidet som er gjort knyttet til informasjon om fremtidsfullmakt.

Saksbehandlingstiden på andre sakstyper enn de prioriterte er fortsatt for lang. Vi gjennomførte dugnader på klagesaker og samtykkesaker andre halvår i 2017. Dette medførte at vi i all hovedsak oppnådde saksbehandlingstid på tre måneder innen årets slutt.

Løpende gjennomgang av vergemål opprettet etter gammel lov: Vi gjennomgår vergemålets omfang i forbindelse med søknader om endring, enten av omfanget eller bytte av verge. Utover dette prioriterte vi ikke en særlig gjennomgang av disse sakene.

Vi kontrollerte alle regnskap i det sentrale uttrekket, og kontrollerer også en rekke regnskap basert på bekymringer og lignende.

Ellers har vi arbeidet med å forbedre vårt generelle tilsyn med verger og representanter, og forbedret våre rutiner knyttet til rekruttering, opplæring og veiledning av disse. Vi holder jevnlig kurs og samlinger for faste verger og representanter. Alminnelige verger gis veiledning (herunder relevante informasjonsskriv) i forbindelse med oppnevningen og løpende ved behov.

Vår tilgjengelighet er ikke tilfredsstillende. Vi har telefontid, og det er begrensninger i antall personer som har telefonvakt. Dette er nødvendig for å sikre nok kapasitet til saksbehandling. I tillegg til manglende ressurser til å håndtere henvendelser gjør vårt telefonsystem det unødig vanskelig å besvare telefoner. Lync-systemet er ikke tilfredsstillende når det gjelder å håndtere store mengder inngående anrop. Dette er en betydelig ekstrabelastning for de ansatte, som opplever frustrasjon og sinne hos de som tar kontakt. Problemet med Lync-systemet er meldt inn tidligere, og vi håper det kan bli vurdert om vergemålsmyndigheten som førstelinje trenger et mer velfungerende system enn dagens.

Vårt delegerte ansvar knyttet til å bistå de øvrige embeter med opplæring av representanter og veiledning om representantordningen, ble etter vårt syn utført på en god måte i 2017. Det ble gjennomført nasjonalt seminar for representanter og ansatte i embetene i november 2017, og vi mottok svært gode tilbakemeldinger på dette seminaret.

Vår generelle oppfatning er at vi per i dag langt på vei oppnår vergemålsreformens formål, men det er fortsatt behov for forbedringer. Etter vårt syn har etableringen av en robust pool av faste verger, god opplæring og tilsyn med disse, vært av særlig stor betydning for at kvaliteten i vergemålsarbeidet er hevet. I tillegg er kompetansen i lokal vergemålsforvaltning betydelig bedre enn den var i en rekke overformynderi, dette sikrer større rettssikkerhet. Med tanke

på større rettslikhet er det trolig fortsatt en vei å gå. En videreutvikling og forbedring av arbeidet i FAVE vil eventuelt kunne bedre dette.

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 80 dager.

Fylkesmannen oppnådde målkravet året sett under ett. Hadde ikke tilfredsstillende måloppnåelse 2. tertial, men på grunn av omprioriteringer bedret vi dette resultatet 3. tertial.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 80 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
83 %	80 %	3 %

Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 10 dager.

Fylkesmannen oppnådde målkravet året sett under ett.

Saksbehandlingstid - Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 10 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
80 %	80 %	0 %

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 28 dager.

Opgaven er, i likhet med øvrige oppgaver med konkrete krav høyt prioritert, og målkravet er nådd

Saksbehandlingstid - Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 28 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
87 %	80 %	7 %

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 42 dager.

Vi nådde ikke resultatmålet for 2017 mht saksbehandlingstid godtgjøring. Takket være omprioriteringer og dugnader (herunder overtid) nådde vi målet med god margin i 3. tertial, men pga måten sakene registreres og telles var det ikke mulig å oppnå dette resultatet året sett under ett.

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgifts-dekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 42 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
75 %	80 %	- 5 %

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene

Deltakelse i videreutdanningstilbud og nasjonale satsinger viser at kompetanseutvikling i sektoren er prioritert av skoleeiere og barnehagemyndigheten. Det er stor interesse og søkning til de statlige satsingene. Deltakelse på tilbud i regi av Fylkesmannen, særlig når det gjelder regelverket, er høy og etterspurt. Det kan synes som om at kommunene i større grad er oppmerksom på at kunnskap om regelverket støtter opp om god kvalitet i skoler og barnehager.

Vi videreformidler aktuelle effekter av statlig strategi og politikk til Utdanningsdirektoratet i møter og gjennom særreporteringer.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.4.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers grad av tilfredshet med fylkesmannen som medspiller for kommunene, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehageeier og barnehagemyndigheten skårer i 2017 3,5 for Oslo og 3,35 for Akershus. Gjennomsnittet for landet for 2016 er vurdert langs en skala fra 1 til 5. Fordi det er få svar fra enkelte fylker kombinert med relativt stor variasjon internt i enkelte fylker, er ikke gjennomsnittsvurderingene særlig presise og er derfor ikke angitt.

Gjennomsnittstallene for 2016 var 4,0 for Oslo og 3,3 for Akershus. Dette viser at gjennomsnittstallene for våre to fylker i 2017 er lavere enn tilsvarende tall for 2016.

I spørsmål til Skole-Norge har kommunene svart på i hvilken grad de opplever Barnehage- og utdanningsavdelingen som en viktig medspiller.

43 % av kommunene våre har svart at de mener Fylkesmannen «i stor grad» er en god medspiller for kommunene. Dette er lavere enn landsgjennomsnittet for 2016, som var 70 %. Barnehage- og utdanningsavdelingen får tilbakemeldinger fra kommunene om at de vurderer oss som en viktig medspiller for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i grunnopplæringen, men vi må fortsette arbeidet for å få en bedre resultatoppnåelse.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse om erfaring og oppfatning av embetet i 2017.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Sosial- og familieavdelingen har avvik på følgende mål:

Mål om at 90% av alle sakene skal behandles innen tre måneder. I 2017 er 37% av alle sakene behandlet inne tre måneder. Median saksbehandlingstid var på 4.4 måneder. Vi vil tilføye at saker vedrørende tap av livsopphold, eksempelvis nødhjelp, utkastelsesbegjæring, avstengt strøm og ikke minst saker vedrørende sekundær bosetere blir prioritert når de kommer inn.

Mål om tolv revisjoner ble ikke nådd i 2017. Det ble gjennomført syv revisjoner. Tilsyn ble nedprioritert til fordel for klagesaksbehandling.

Avvikene skyldes stor saksmengde og for lav kapasitet.

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

Vi har avvik på mål om 100% tilsynsbesøk på barneverninstitusjoner. I 2017 hadde vi utført 82% av alle besøkene. Dette skyldes blant annet, sykdom, vakanser som medførte at flere besøk måtte avlyses og / eller utsettes til et senere tidspunkt.

Videre har vi i 2017 avvik i saksbehandlingstid av hendelsesbaserte tilsynssaker der medianen er fem måneder. I 2017 var median saksbehandlingstid 6.2 måneder. Dette skyldes både kapasitet men også flere av sakenes kompleksitet.

Vi har en mindre avvik på målet om at minst 80% av alle barna på barneverninstitusjoner og omsorgssentre skal få tilbud om samtale med tilsynsmyndigheten. Vi vil samtidig presisere at alle barn får et tilbud om samtale, også de barna som er evt fraværende når tilsynsbesøket gjennomføres. Dette tilbudet blir videreformidlet av de ansatte på institusjonene.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Helseavdelingen har avvik på følgende mål:

- Målet om å øke antallet stedlige tilsyn fra 2016. Vi har en nedgang i antallet stedlige tilsyn fra fjoråret.
- Målet om median saksbehandlingstid for tilsynssaker på fem måneder eller mindre. Vi ser at avdelingens restanse av tilsynssaker synker og at vi behandlet flere tilsynssaker enn i 2016. I 2017 har vi også iverksatt ett prosjekt med driftsforbedring knyttet til behandling av tilsynssaker.
- Målet om at minst 90 prosent av klagesakene skal avsluttes innen tre måneder. Av 477 behandlede rettighetsklager var 49 prosent behandlet innen fristen på tre måneder.
- Målet om at minst 90 prosent av vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning skal overprøves innen tre måneder. Av 219 overprøvinger var 44 prosent behandlet innen fristen på tre måneder.
- Målet om at minst 90 prosent av søknader om dispensasjon fra utdanningskrav skal behandles innen tre måneder. Vi har ikke klart å oppfylle målet, de behandles så snart som mulig, men overprøvinger av vedtak om tvang prioriteres fremfor dispensasjonssøknader.
- Målet om å gjennomføre 35 systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester. Vi har gjennomført totalt åtte tellende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester.
- Målet om å gjennomføre åtte tilsyn med spesialisthelsetjenesten. Vi har gjennomført totalt fe, tellende tilsyn med spesialisthelsetjenesten.

Avvikene skyldes stor saksmengde og for lav kapasitet på avdelingen i forhold til alle oppgavene som skal løses.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Vi har følgende avvik:

- Vi har ikke gjennomført alle planlagte tilsyn i 2017. Grunnet vakante stillinger og stor økning i mengde innkomne søknader etter forurensningsloven, har vi måttet prioritere søknadsbehandling fremfor tilsyn.
- Vi har av kapasitetsmessige grunner ikke gjennomført kontroller av rovviltavvisende gjerder som har fått tilskudd gjennom ordningen forebyggende tiltak mot rovviltskader

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Vi har avvik på følgende mål:

Saksbehandlingstiden i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven (VØI 3.3.1.1.6). I 2017 er 211 av 636 saker behandlet innen tolv uker (33 %). Antall behandlede saker der en klage er gitt utsatt iverksetting etter fvl. § 42 som er behandlet innen seks uker er syv av 19 saker i 2017 (37 %).

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i reguleringsplansaker (VØI 3.3.1.1.7). I 2017 ble 25 av 71 behandlede klager over kommunens vedtak om reguleringsplan avgjort innen tolv uker.

Ingen av ekspropriasjonssakene er behandlet innen tolv uker (VØI 3.3.1.1.8)

Avvikene skyldes stor saksmengde og for lav kapasitet på avdelingen. Både registreringen av saker i Sysam som vi er pålagt å utføre og den pågående omstillingsprosessen har gått ut over saksbehandlingstiden.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Når det gjelder saksbehandlingstid i klagesaker klarer vi ikke alltid å overholde fristen på tre måneder.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Blir personer i målgruppen... (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Blir personer i målgruppen for programmet vurdert med hensyn til deltakelse og får de som har krav på det, tilbud om program.

Statistikk for perioden 30.09.16-30.09.17 viser at det ble 38 færre deltakere i Kvalifiseringsprogrammet (KVP) i Oslo, mens antallet økte med 59 i Akershus. Nedgangen i Oslo er en fortsettelse av en trend fra tidligere år. Det er ikke grunn til å anta at antallet personer som kan ha rett til KVP er redusert i hverken Oslo eller Akershus. Deltakerantallet i KVP kunne derfor sannsynligvis vært høyere i begge fylker. Vi viser ellers til direktoratets egen statistikk pr. 31.08.17 som viser at deltakelsen i KVP i Oslo er ca. 71 % av forventet antall deltakere, og ca. 52 % i Akershus.

Hvilke utfordringer opplever FM... (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP.

Rapporteringskrav og bruk av flere datasystemer i arbeidet er gjentakende utfordringer for saksbehandlerne i arbeidet. Mer tid burde ideelt sett vært brukt til møter med brukerne og tiltaksarrangører enn til forvaltningsarbeid. Det vurderes at dette ville styrket formålet med programmet. Også i år har økte muligheter for utdanning i KVP vært et tema i møter med NAV-kontorene. Hensynet til tett og individuell oppfølging er som alltid en utfordring med tanke på antallet deltakere hver saksbehandler har i sin portefølje. Tilsvarende gjelder der KVP-veiledere også har ansvar på andre fagområder. Fortsatt meldes det om at programtiden er for kort for mange, og at endel kunne hatt behov for mer enn ett reinntak.

Hva er de viktigste utfordringene for FM... (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP.

Det er en utfordring å finne effektive måter å drive kompetansearbeid i våre to fylker gitt det store antallet NAV-kontor og befolkningstall. Vi besluttet derfor i år å ha felles fagdag for Oslo og Akershus, noe som ble tatt godt imot av kommunene og bydelene. Samarbeidet med NAV Fylke og Velferdsetaten Oslo kommune har i den forbindelse vært godt.

Vi finner det videre utfordrende å påvirke kommunene i Akershus til å prioritere programarbeid høyt nok til at potensielle deltakere får tilbud om program.

Vilkår for aktivitet for de under 30 år... (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Vilkår for aktivitet for de under 30 år: Fylkesmannen skal følge med på og beskrive innføring av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år og kommunenes erfaringer med den nye lovbestemmelsen.

I 2017 har vi gjennomført fem opplæringsdager for ansatte på NAV-kontor i Oslo og Akershus. Tema var blant annet innføringen av plikten til å stille vilkår for personer under 30 år. Ca 400 NAV-kontoransatte deltok på opplæringsdagene. I opplæringen ble det informert om at personer som fyller kravene for deltakelse i kvalifiseringsprogram skal få tilbud om dette før det vil være aktuelt å tildele økonomisk stønad med vilkår om aktivitet. Vi har også informert om dette i nettverk og fagdager i løpet av året. Utover at vi har gitt informasjon om sammenhengen mellom KVP og plikten til å stille vilkår, har vi foreløpig ikke særskilt grunnlag for å si noe om hvilke erfaringer kommunene og bydelene har hatt med implementeringen av plikten til å stille vilkår. Det er også for tidlig å si om dette har ført til at flere personer får tilbud om kvalifiseringsprogram.

For øvrig har særlig Oslo kommune og flere kommuner i Akershus hatt sterkt fokus på unge arbeidsledige i flere år før innføringen av aktivitetsplikten for mottakere av økonomisk stønad ble innført. For disse kommunene har den særskilte aktivitetsplikten ikke medført vesentlige endringer i praksis.

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

Vi har gjennomført et tilsyn med en kommune som krisesentermyndighet. Det ble avdekket et lovbrudd som kommunen har funnet en midlertidig løsning på. Grunnet kommunereformen og sammenslåing med flere kommuner må kommunen gjennom drøftinger med de øvrige kommunene avgjøre hvorvidt nåværende avtale skal videreføres og utvides. Dette vil skje i løpet av 2018/2019.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	23
Antall krisesentertilbud i fylket	4
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2015	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2015	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2016	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2016	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2017	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2017	0

2 fylker. Oslo= 1. Akershus 3 krisesentre. I 2016 ble det foretatt en kartlegging av alle kommunene.

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Vi er ikke kjent med eller fått informasjon om at krisesentrene i våre to fylker skal legges ned eller redusere tilbudet.

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader og fattede vedtak etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudgivingslova i årsrapporten.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus fikk fra 01.01.2016 ansvaret for å behandle søknader om godkjenning og anerkjennelse av ekteskap etter ekteskapsloven §§ 16 og 18 a, samt brudgivingslova § 11.

Oppgaven ble overført fra Bufdir med virkning fra 01.01.2016. Vi behandler saker fra hele landet.

Vi har i 2017 mottatt 40 søknader om godkjenning av ugyldig ekteskap inngått i Norge og søknad om anerkjennelse av ekteskap inngått i utlandet. De fleste sakene gjelder søknad om anerkjennelse av ekteskap inngått i utlandet. Årsaken til at det blir søkt om anerkjennelse er enten at ekteskapet er inngått med stedfortreder, før fylte 18 år, eller at en av partene fortsatt var gift. Fordelingen mellom disse årsakene er ganske lik.

Vi har fattet vedtak i 33 saker. 11 av disse ble påbegynt i 2016. Vi har ca 15 saker i restanse. Årsaken til restanse er noe saksbehandlingstid, men også at vi venter på ytterligere opplysninger/dokumenter i sakene.

Vi har mottatt en sak etter brudevigingslova.

Vi har innvilget 2796 (2851-16) separasjonsbevillinger og 2583 (2500-16) skilsmissebevillinger. Dette er ganske stabilt fra 2016. Innføringen av digitale søknadsskjema er nå fullført for både separasjon og skilsmisse. De digitale skjemaene blir benyttet i stor grad. Separasjonsskjema har eksistert siden oktober 2015 og blir benyttet i langt over 50% av sakene. Overgangen til elektroniske skjema har vært svært vellykket, og antall digitale skjema viser at dette er noe publikum vil ha. Vi mener dette er en god måloppnåelse.

Det er ikke behandlet søknader for å få tillatelse til å inngå ekteskap før fylte 18 år.

Det er ikke behandlet saker om bigami, men vi får en del spørsmål knyttet til problemet.

Det er behandlet 60 saker om kun skiftefritak etter ekteskapsloven § 8 siste ledd.

Vi har ikke reist sak om et ekteskaps gyldighet etter ekteskapsloven § 16 a. Vi har heller ikke behandlet saker etter ekteskapsloven § 13 annet ledd, jf. § 14 siste ledd.

Vi har ikke mottatt klager på folkeregisterets vedtak om å gi avslag på å utstede prøvingsattest i 2017.

Lov om anerkjennelse av utenlandske separasjoner og skilsmisser

Vi har mottatt 467 saker om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser. Vi har anerkjent 313 skilsmisser og avslått 21 søknader. Noen saker er avsluttet uten vedtak, og andre pågår fortsatt. Det tar av og til lang tid å saksbehandle sakene, og særlig når skilsmissen må sendes til utlandet for verifiseres. Det har vært en god del kontakt med ambassaden i Islamabad, da ambassaden har sett nærmere på rutineene knyttet til verifisering.

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.

Sosial- og familieavdelingen har fattet vedtak i totalt 28 saker. Seks saker omhandlet reisekostnader ved samvær. De øvrige 22 sakene omhandlet foreldreansvar, daglig omsorg og samværsrett.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling.

Både Sosial- og familieavdelingen og Juridisk avdeling besvarer mange telefonhenvendelser og e-post som gjelder spørsmål på familierettens områder, herunder spørsmål knyttet til barneloven og ekteskapsloven. Veiledning knyttet til ekteskapsloven gjelder både spørsmål om inngåelse av ekteskap, oppløsning av ekteskap og anerkjennelse av ekteskap og skilsmisser. Mange møter også opp hos oss for å få veiledning. Forstandere i trossamfunn blir også veiledet om ekteskapsloven.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Sosial- og familieavdelingen har gitt ut opplysninger i 104 saker om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor Fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Vi har to fylker med totalt 7 familievernkontor. Tre i Oslo og fire i Akershus. Vi har ikke avdekket lovbrudd i 2017.

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2017	Antall gjennomførte tilsyn i 2016	Antall gjennomførte tilsyn i 2015
23	2	5	0

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

I våre årlige forventningsbrev til kommunene nevner vi prinsippet om universell utforming i arealplanleggingen. Universell utforming er også tema i forbindelse med vårt folkehelsearbeid.

Fylkesmannen er klageinstans etter plan- og bygningsloven om dispensasjon fra krav om universell utforming. Vi mottok ingen slike klagesaker i 2017.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Fylkesmannen er opptatt av likestilling og tar opp temaet i ulike fora hvor dette er naturlig.

Vi har fokus på at likestilling ikke bare gjelder mellom kjønn, men også mellom ulike etniske grupper og mennesker med ulik seksuell legning. Fylkesmannen får fra tid til annen spørsmål fra departementene om å foreslå kandidater til ulike utvalg og nemnder. I dette arbeidet legger vi vekt på at våre forslag skal gjenspeile befolkningens mangfold i våre to fylker. Likestilling er også et element i talene på våre seremonier for nye norske statsborgere.

Internt følger vi de samme prinsippene og i forbindelse med kunngjøring av ledige stillinger understreker vi alltid at: «Fylkesmannen er opptatt av mangfold og oppfordrer kvalifiserte kandidater å søke uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, nasjonal eller etnisk bakgrunn. Vi er IA-bedrift og vil legge forholdene til rette for søkere med redusert funksjonsevne.»

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak av den digitale veilederen og opplæringsprogrammet modul 1 for skoler i fylket som samarbeider med lokalt barnevern.

Sosial- og familieavdelingen har informert barneverntjenestene på våre kontaktmøter i våre fylker om den digitale veilederen. Utover dette har vi ikke kunne prioritere videre oppfølging av oppdraget.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling § 14 og forskrift for foreldre og barn §28.

Årsrapporten om tilsynsvirksomhet ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn utarbeides i henhold til oppdrag fra Barne- og familiedirektoratet.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale... (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i *Omsorgsplan 2020*, herunder *Demensplan 2020*.

Vi har god dialog med kommunene/bydelene i vårt område, og vi ser at det jobbes med mange tiltak innenfor Omsorgsplan 2020, herunder Demensplan 2020. Det er et stort potensiale for kommunene å samhandle på tvers av virksomheter innenfor et fagområde (eks. mellom sykehjem og hjemmetjeneste) eller mellom fagområder (helse-, omsorg- og sosial). Den store porteføljen Fylkesmannen har på tilskuddsforvaltning (eksempelvis kompetanse- og innovasjonstilskuddet, lindrende behandling, velferdsteknologi, habilitering og rehabilitering) bidrar til at kommunene satser på kompetanseoppbygging og kvalitetsutvikling av tjenestene, samt at tjenestene ses i sammenheng med både Primærhelsetjenestemeldingen og Omsorg 2020.

Pasientsikkerhetsprogrammet Basert på svar fra Questback-undersøkelsen som kommunene/bydelene svarte på i slutten av 2017, kan man se at det jobbes med de fleste av de ni innsatsområdene.

Kommuner og bydeler jobber med i gjennomsnitt 3,7 av disse ni områdene, fordelt fra 1/9 områder opp til 7/9 områder. De fleste jobber med riktig legemiddelbruk i sykehjem og hjemmetjenester (totalt femten bydeler/kommuner) samstemming av legemiddellister (totalt elleve bydeler/kommuner), tidlig oppdagelse av forverret tilstand (tretten kommuner/bydeler), forebygging av fall (fem kommuner/bydeler) og underernæring (ni kommuner/bydeler). En kommune har svart at de yter innsats på mange av disse områdene, men ikke som et ledd i pasientsikkerhetsprogrammet. Denne kommunen har ikke nevnt noen innsatsområder i pasientsikkerhetsprogrammet. Flere andre kommuner har kommentert at de har svart at de ikke har iverksatt noen innsatsområder i pasientsikkerhetsprogrammet, men jobber med flere av områdene. En kommune skriver at de arbeider med en systematisering av innsatsområdene i pasientsikkerhetsprogrammet. De presiserer at det er laget rutiner for flere av områdene, slik at sikkerheten er ivarettatt.

Basert på svarene fra Questback-undersøkelsen og vår kunnskap gjennom tilsynssaker og rettighets- /klagesaker er vårt inntrykk at sviktende ernæring, dokumentasjon og manglende sosial trygghet er gjentakende temaer.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordninger 765.60 og 765.62.

Tilskudd til kommunalt rusarbeid 765.62: Oslo kommune.

Det ble tildelt kr. 94 856 000 til Oslo kommune i 2017.

Kr. 4 143 000 gikk til nye stillinger og kr. 91 626 872 gikk til videreføring. Det ble gitt avslag for ca. kr. 10 000 000

De aller fleste stillingene jobber med voksne brukere og ca. 20 % mot barn og ungdom.

Tilskudd til «voksne med langvarig...765.60

Det ble tildelt kr. 66 516 475 til Oslo kommune i 2017. Tre millioner av disse er midler fra tilskuddsbudsjettet til Akershus som vi disponerte til Oslo. En ekstra bevilgning i september 2017 gjorde at det ble innvilget flere søknader til oppstart av FACT-team, også FACT-ung. Kun syv av 60 tiltak er rettet mot barn og ungdom.

Kommentar til begge tilskuddsordningene:

Det er svært få som evaluerer tiltakene eller som har planer om det. Dette gjelder også ACT/FACT-team. Likevel bedømmer de fleste tiltakene at de oppnår målene sine og dermed rettferdiggjør tiltaket. Vi vurderer at det bør være et krav til evaluering i tilskuddsreglementet.

Det er svært få som har spurt brukerne/pasientene om erfaringer/tilbakemeldinger på individnivå/systemnivå. Noen få tiltak bruker KOR/FIT, men det er vanskelig å se at de bruker kunnskapen til bevisst kvalitetssikring av tjenestene.

Rapporteringene til Fylkesmannen bærer preg av fokus på tjenestene/tiltakene og mindre på brukerne/pasienten.

En god del av tiltakene oppstår fordi de ordinære tjenestene ikke fungerer, og da ser en etter mulighet for tilpassede tjenester på siden av organisasjonen. Bli sjelden videreført.

Arbeidsperspektiv har blitt bedre i Oslo kommune. IPS er godt kjent, og flere fagmiljøer starter opp med arbeidsrettede tjenester. Noe usikkerhet hvilke tilskuddsordninger som gjelder IPS/Individuell jobbstøtte.

Når kommunen og spesialisthelsetjenestene samarbeider på det beste er det gode overganger mellom inn og utskrivning, og færre innleggelse.

Det er mer arbeid på brukerens/pasientens arena gjennom ambulante team og F/ACT-modellen.

Pårørendearbeid har et mer positivt fokus, men det gjenstår en del arbeid på grunnnivå.

Oslo kommune har mange ulike ambulante team som kan bli mer rendyrket og legge seg tettere opp til kunnskapsbaserte modeller.

Tilskudd til kommunalt rusarbeid 765.62 - Akershus:

Det ble tildelt kr. 48 281 000 til Akershus i 2017. Kr. 9 108 000 gikk til nye stillinger, og kr. 39 173 658 gikk til videreføring.

Tilskudd til «voksne med langvarig...765.60"

Det ble tildelt kr. 12 259 823 til Akershus i 2017.

Kommentar til begge tilskuddsordningene:

Tilskuddsmidlene til Akershus viser at kommunene samlet sett gjør en stor innsats for å løfte fagfeltet rus og psykisk helse, og innretter seg bedre enn tidligere år på å få til en forankring av tiltakene i den kommunale ledelsen med tanke på videre drift og kontinuitet i tiltakene. Hver kommune har samordnet søknadene sine og dermed i større grad koordinert sitt arbeid overfor brukergruppene.

Begge tilskuddsordningene viser at det er tre områder som har fått spesielt fokus i 2017:

- "Samarbeidstiltak som er rettet mot barn og unge og deres familier"
- "Oppsøkende flerfaglige behandlings- og oppfølgingsteam" (Herunder ACT/FACT team)
- "Erfaringskonsulent/ brukermedvirker"

Det forebyggende perspektivet, brukerperspektivet med medvirkning og brukererfaring er tydelig tilstede i arbeidet.

Kapasitetsøkning på feltet er et faktum mange steder og innenfor de kommunale tjenester på dette fagområdet gis det et langt bedre helhetlig og koordinert tilbud til enkelte brukergrupper.

Utfordringen ligger i større grad i samspeillet med spesialisthelsetjenesten der flere klienter fortsatt i for stor grad risikerer å falle mellom "stoler".

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale rusarbeidet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

Fylkesmannen har hatt en gjennomgang av Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016-2020) og lagt en plan for hvordan vi på best måte kan bidra til at kommunene integrerer psykisk helse- og rusfeltet i sine planverk og etterlever lovverk, statlige retningslinjer og veiledere innen dette fagfeltet. Denne planen har vi sendt inn til Helse- og omsorgsdepartementet innen fristen 1. mars 2017.

Oslo kommune skiller seg fra Akershus-kommunene særlig ved størrelsen og ved styrings- og organisasjonsmodell. Blant annet av denne grunn har vi innrettet vårt arbeid med psykisk helse og rusfelt litt ulikt overfor henholdsvis Oslo kommune og Akershus-kommunene.

Vi står imidlertid sammen om vår forvaltning av følgende tre tilskuddsordninger:

- Tilskudd til kommunalt rusarbeid
- Tilskudd til mennesker med langvarige og sammensatte behov
- Tilskudd til psykologer i kommunene

Vi er opptatt av å se disse tre tilskuddsordningene i sammenheng og mener at disse tilskuddene er viktige statlige virkemidler for å påvirke kommunene til å

integre Opptappingsplanen for rusfeltet i sin virksomhet.

Vi står også sammen om å betjene et faglig nettverk i Oslo kommune og i Akershus-kommunene som har som målsetting å sørge for at alkoholloven er kjent i kommunene og at den praktiseres riktig.

Akershus-kommunene:

Når det gjelder Akershus-kommunene, har vi et langvarig og tett samarbeide med Korus Øst, NAPHA og i noen grad RVTS. Innen rammen av dette samarbeidet genereres mye av vår aktivitet overfor Akershus-kommunene. En generell observasjon er at flere av Akershus-kommunene fortsetter sitt arbeid med å utarbeide ruspolitiske handlingsplaner, men utviklingen synes å gå i retning av at flere av Akershus-kommunene nå legger dette inn i sitt ordinære planarbeid.

Akershus har et ledernetverk for tjenesteledere innen psykisk helse og rus som har to samlinger pr år. Tema for 2017 var "Endringsledelse og samhandling - autoritet og identitet i lederrollen"

Hver av regionene i Akershus, Follo, Romerike og Asker og Bærum har hatt samlinger rundt forskjellige faglige temaer relatert til opptappingsplanen:

- "Helhetlig enhetlig og integrerte behandlingsforløp i ARA -Rammer og prinsipper for gode behandlingsforløp".
- "Straff, sanksjoner avkriminalisering. Hvor går ruspolitikken?"
- "Hvordan forebygge overdoser? Helsedirektoratets overdosestrategi".
- Presentasjon av en større undersøkelse av ROP-pasienters egne perspektiv på bedring av sin situasjon etter samarbeid med samhandlingsteam.
- Barndom og foreldreskap. Barn som pårørende og foreldreskap når livet er strevsomt. Perspektiv på foreldre og barn.
- "Ernæring og rus, et forsømt område." Presentasjon av studie.

Follo og Romerike-regionene har videre fått anledning til å jobbe med sekundærtraumatisering - belastningsreaksjoner som følge av gjentatte møter med krevende og alvorlige livssituasjoner hos klienter.

Tvangsbestemmelsene i helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 10 har hatt fokus på samlinger for kommunene med opplæring og erfaringsutveksling.

Inn på tunet er etablert i Nittedal og i Frogn, samt Enebakk, knyttet til både barn, unge og psykisk helse og rus. Arbeid og aktivitet er stikkord og har vist seg å være et viktig supplement til ordinære tjenester.

Oppegård har gjort et viktig arbeid rettet mot ungdom og forebygging etter at de fikk en uønsket medieoppmærksomhet på sine utfordringer knyttet til ungdom og rus. Tilskuddsordninger for kommunalt rusarbeid og en målrettet satsing har gitt en god utvikling.

Flere kommuner har satt et fokus på bedre flyt i tjenestene og jobber systematisk for å forbedre og forsterke tverrsektoriell og samordnet innsats overfor rusklienter og mennesker som lever vanskelige liv.

Det har vært en systematisk innsats også fra Fylkesmannens side når det gjelder å holde fokus på helhetlige og koordinerte tjenester og at både spesialisthelsetjenesten og de kommunale tjenester må virke sammen til beste for klienten. Se "Sammen om mestring" og spesielt kapittel 7.

Boligsosialt arbeid har vært et fokusområde sammen med andre avdelinger hos Fylkesmannen og Husbanken. Dette er et område hvor flere kommuner nå har gjort et markant løft for å sette boliger til utsatte grupper med spesielle behov på dagsorden i planarbeidet sitt.

Erfaringskonsulenter og medarbeidere med brukererfaring har blitt et viktig bidrag til korrigering og utvikling av tjenestene i flere kommuner. Her trengs fortsatt opplæring og utvikling, og det er gjort noen grep for at kommuner med denne erfaringen kan møtes og utveksle erfaringer med denne ordningen.

Oslo kommune:

Fylkesmannen har arrangert to større dialogmøter med ledere i Oslo kommune. Det første dialogmøtet var i februar 2017 og omhandlet de to tilskuddsordningene kommunalt rusarbeid og Voksne med langvarig. Det neste dialogmøtet var i september 2017 og var innrettet mot OP-rus. På disse møtene deltok ca. 50 ledere fra rus- og psykisk helsefeltet. Formålet var å skape forståelse for målsettingen med OP-rus og de forskjellige oppgavene stat og kommune har for å oppnå målsetningene. Det er også gjennomført et møte med brukerorganisasjoner for å bli bedre kjent med ressurser og muligheter for felles arbeid. Dette følges opp med to møter i 2018.

F/ACT-team: i 2017 opprettet Fylkesmannen et nettverk for F/ACT-team i Oslo kommune der NAPHA og N-ROP bidrar inn. Hensikten var å gi ACT/FACT-team større og felles fagmiljø for å utvikle teamene og utveksle erfaringer på tvers av bydelene/spesialisthelsetjenestene. Samtidig har Fylkesmannen laget en oversikt over F/ACT-team som har eksistert noen år og de fem nye som kommer opp i 2018/19. To bydeler fikk midler til hver sin prosjektleder som skal utrede mulighetene for piloter på FACT-ung. Dette skjer i dialog med Helsedirektoratet.

Erfaringskonsulenter: Fylkesmannen har vært pådriver for at kommunen skulle ansette unge erfaringskonsulenter i tjenester det er spesielt viktig å ha "ung til ung" formidling. I dag er det over 40 slike erfaringskonsulenter fordelt på ca. åtte tiltak som er ansatt på timebasis eller på prosent. De fleste finansieres av tilskuddsmidler. Dette har vært en stor suksess ved at det perspektivet ungdommene har med seg inn i tjenestene er med på å endre tjenestene og ungdommene når andre ungdommer på måter som fagpersoner ikke gjør. Også tett oppfølging av ledere og et faglig nettverk har gjort at dette har fungert så godt.

Samisk befolkning Oslo/Akershus: Fylkesmannen sammen med SANKS og KoRus Oslo avlyste et to dagers seminar om samers levekår høsten 2017- med et variert og fornuftig program. Seminaret ble avlyst da det var kun 15 påmeldte selv etter god markedsføring. Vi har gjort om på program og innhold og gjør et nytt forsøk våren 2018. Vår refleksjon rundt laber påmelding er at levekår blant samer i storby er et lite kjent tema og at det fortsatt er mange myter blant personell i kommunale tjenester og i spesialisthelsetjenesten om samer. Vi erfarer at samer "går under radaren" i møte med helse og sosiale tjenester og at samers "kulturelle uttrykk" ikke er kjent og at personell dermed ikke oppdager helse og sosiale utfordringer. Skam, traumer og usynlighet er fortsatt tema som en del samer opplever er utfordringer i møte med storsamfunnet og våre velferdstjenester.

UngArena i bydel Gamle Oslo ble etablert i 2016 og er et lavterskeltilbud til ungdom med rus og psykiske helseproblemer. Ca. 500 ungdommer har brukt tilbudet i løpet av et og et halv år. Tilbudet er en suksess sett fra ungdommenes side og for Bydel Gamle Oslo. Suksess kriteriene har vært ingen timebestilling, unge erfaringskonsulenter, bruk av ulike tjenester og tverrfaglig arbeid. UngArena modellen starter opp i bydel Frogner og Søndre Nordstrand i 2018. Det må sies at det er en uavklart konflikt mellom Mental Helse og bydel Gamle Oslo om rettigheter til konseptet og hvem som skal spre erfaringene videre.

IPS/Individuell jobbstøtte: Fylkesmannen og Mar - Oslo har samarbeidet i tre år om å bygge opp kompetanse på arbeidsrettet rusbehandling med IPS som metodisk grunnlag. Vi har opprettet et faglig nettverk med Helse Bergen og Bergens klinikkene som har betydning mye for kvaliteten på IPS MAR- poliklinikk. Flere rusavhengige er kommet i ordinært arbeid og kommunen jobber med å overta prosjektet i sin helhet.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.60.

Etablering og utvikling av friskliv- læring og mestringssentraler i bydelene og kommunene i Oslo og Akershus er i god utvikling. Alle frisklivssentralene har fått økonomisk støtte i etableringsfasen og flere søker om støtte til utviklingsarbeid. Tilbudene ved sentralene varierer fra generelle livsstil, mestringstilbud til rehabiliteringstilbud til blant annet kols og kreftpasienter. Flere kommuner/bydeler gir også tilbud barn og unge med overvekt

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

Akershus

Av de 20 kommunene som har svart på Questback-undersøkelse i 2017, er det kun 25 % som har en plan for habilitering og rehabilitering, og 4 0% av planene er politisk forankret. Mesteparten av planene er oppdatert etter 2015, og over 26 % av kommunene svarer at planen er under utarbeidelse. De fleste kommuner svarer at kommunens tilbud om habilitering og rehabilitering fremstår tydelig som en del av kommunens helhetlige og differensierte tilbud. Mesteparten svarer at de har tilgang til breddekompetanse, men det er begrenset kapasitet (har andre oppgaver i kommunen enn hab/rehab). Audiopedagog, ernæringsfysiolog, logoped, synspedagog, tannhelsepersonell, sosionom og psykolog er blant de faggruppene kommunene gir tilbakemelding på at de mangler. Mange av kommunene svarer at det er samsvar mellom kapasiteten på tilbudet og befolkningens behov for sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering. Samtidig er det enkelte kommuner som svarer at de pr. i dag ikke har døgnplasser med rehabilitering, kun vanlig korttidsavdeling på sykehjem, at de har for lite ergoterapi, eller at de har ventelister for ergoterapi. Det gis også tilbakemelding på at det jobbes med å utvide kapasiteten pga forventet økning i forbindelse med demografutvikling og overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten.

De fleste kommunene svarer at personer med avklart behov for sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering på kommunalt nivå får et kommunalt tilbud.

Svarene ved spørsmål om i hvilken grad kommunen samarbeider med brukerorganisasjoner om utvikling av kommunens habiliterings- og rehabiliteringstilbud varier i stor grad. 10 % samarbeider ikke i noen grad, 75 % samarbeider fra liten til noen grad, mens 15 % svarer at de samarbeider i stor grad. Flertallet av kommunene svarer positivt at de legger til rette for at pasienter og brukere medvirker i utvikling av eget habiliteringstilbud. Samarbeidet mellom kommunens helse- og omsorgstjeneste og andre sektorer om helhetlige og koordinerte habiliterings- og rehabiliteringstilbud til enkelte personer varierer. Enkelte påpeker at det er blitt vanskeligere å samarbeide med skole- og barnehagesektoren som anser rehabilitering som primært helsetjeneste. Det påpekes også at samarbeidet med NAV er blitt mer fragmentert etter NAV-reformen. Mesteparten av kommunene svarer at de samarbeider med spesialisthelsetjenesten helhetlige og koordinerte habiliterings- og rehabiliteringstilbud til enkelte personer, at de ønsker tettere samarbeid, og at de etterspør dette i enkeltsaker. Det er også noen som opplever at spesialisthelsetjenesten instruerer fortsatt for mye, og dette skaper feil forventninger.

Oslo

Av de 15 bydelene som har svart på undersøkelsen er det 40 % som har en plan for habilitering og rehabilitering og 80 % av planene er politisk behandlet. Alle planer er oppdatert etter 2015 og ingen er under utarbeidelse.

De fleste bydelene svarer at kommunens tilbud om habilitering og rehabilitering fremstår som tydelig som en del av kommunens helhetlige og differensierte tilbud. Mesteparten svarer at de har tilgang til breddekompetanse, men at det ikke alltid er tilstrekkelig breddetilbud i den enkelte bydel, men Oslo kommune dekker de aller fleste områder. Audiopedagog, ernæringsfysiolog, logoped, synspedagog, tannhelsepersonell, sosionom, psykolog og vernepleier er blant de faggruppene bydelene gir tilbakemelding på at de mangler. Mange bydeler svarer at det er samsvar mellom kapasiteten på tilbudet og befolkningens behov for sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering. Medisinsk rehabilitering, hverdagsrehabilitering og mestring trekkes frem som satsingsområder, mens noen påpeker at det er mindre fokus på det psykososiale og at det er mindre øremerkede ressurser til barn og unge psykisk helse. De fleste bydeler svarer at personer med avklart behov for sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering på kommunalt nivå får et kommunalt tilbud. Noen påpeker at utfordringen er et helhetlig forløp og overgangen mellom enheter.

Svarene ved spørsmål om i hvilken grad bydelen samarbeider med brukerorganisasjoner om utvikling av kommunens habiliterings- og rehabiliteringstilbud varier i stor grad. 6,7 % svarer at de ikke samarbeider i noen grad, 6,7 % samarbeider i liten grad, 80 % samarbeider fra liten til noen grad, mens 6,7 % svarer at de samarbeider i stor grad. Flertallet av bydelene svarer positivt at de legger til rette for at pasienter og brukere medvirker i utvikling av eget habiliteringstilbud. Samarbeidet mellom kommunens helse- og omsorgstjeneste og andre sektorer om helhetlige og koordinerte habiliterings- og rehabiliteringstilbud til enkelte personer varierer. Igjen trekkes frem utfordringen som ligger i overgangen mellom enheter. Mesteparten av bydelene svarer at de samarbeider godt med spesialisthelsetjenesten om helhetlige og koordinerte habiliterings- og rehabiliteringstilbud til enkeltpersoner.

Når ble siste analyse... (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Når ble siste analyse gjennomført?

FylkesROS for Oslo og Akershus ble vedtatt i 2016. Analysen ble supplert med ett nytt scenario i 2017.

Foreligger oppfølgingsplan, og i så fall når ble den sist... (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)**Rapportere på**

Foreligger oppfølgingsplan, og i så fall når ble den sist oppdatert?

Oppfølgingsplan for FylkesROS ble revidert i 2017.

Hvilke regionale tiltak... (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

I vår FylkesROS fra 2016 kom scenariet pandemi ut som hendelsen med høyest risiko. Et tiltak i oppfølgingsplanen var å arrangere et pandemiseminar for medlemmer av Fylkesberedskapsrådet og kommunene. Seminaret ble gjennomført i oktober med eksterne og interne foredragsholdere, og avsluttet med en diskusjonsøvelse.

I samlinger med kommuner er nye veiledere fra DSB gjennomgått, og vi har jobbet med Totalforsvarsprogrammet i samlinger med kommunene og i møter i Fylkesberedskapsrådet. Ved forespørsel deltar vi i kommunale beredskapsråd, og er fast medlem i Oslo kommunes beredskapsforum.

Andel hendelser av regionale hendelser... (fra kapittel 7.3.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Andel hendelser av regionale hendelser som er evaluert med oppfølgingspunkter og sendt DSB.

Det har ikke 2017 ikke vært hendelser av regional betydning.

Andel regionale øvelser og embetsøvelser... (fra kapittel 7.3.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Andel regionale øvelser og embetsøvelser som er evaluert med oppfølgingspunkter og sendt DSB.

Vi hadde "beredskapsgjennomgang" med DSB i mars. DSB utarbeidet evalueringsrapport etter gjennomgangen. Evalueringsrapport etter Øvelse Hovedstad oversendes DSB i februar 2018.

Status revisjon underliggende planverk... (fra kapittel 7.3.4.1.6 i TB)

Rapportere på

Status revisjon underliggende planverk knyttet til nasjonale beredskapstiltak

- Status revisjon i embetets planverk – hva er gjennomført og hva gjenstår
- Status revisjon regionalt arbeid med underliggende planverk – hvilke tiltak er gjennomført

Fylkesmannen har deltatt på DSBs Totalforsvarsseminar. Vi har startet opp arbeidet med egne underliggende planer i samarbeid med Buskerud og Østfold basert på maler mottatt fra DSB høsten 2017.

I høstmøtet i Fylkesberedskapsrådet ble noen tiltak i SBS gjennomgått for å introdusere dette til rådet, og fulgt opp med en kort diskusjonsøvelse for å belyse regionale utfordringer og behov for regionale planer. Vi har for øvrig ikke prioritert arbeidet med underliggende planverk regionalt annet enn i møter med HV-02.

I årlig sivil-militært kontaktmøte ble Totalforsvarprogrammet drøftet, og programmet er også introdusert i Fylkesberedskapsrådet.

Arbeid knyttet til det sivilt-militære... (fra kapittel 7.3.4.1.7 i TB)

Rapportere på

Arbeid knyttet til det sivilt-militære samarbeidet i forbindelse med *Trident Javelin 2017* og *Trident Juncture 2018*: Hvilke deler av dette arbeidet har embetet deltatt i 2017.

Fylkesmannen har i to møter i Fylkesberedskapsrådet informert om øvelsene *Trident Javelin 17* og *Trident Juncture 18*. Vi har i tillegg deltatt på seminar og møter om disse øvelsene. Under *Trident Javelin* var vi responselle da vi prioriterte deltagelse i *Øvelse Hovedstad*. Som forberedelse til *Trident Juncture* har vi deltatt på møter i regi av DSB, og informert om øvelsen i alle samlinger med kommunene og i møter i Fylkesberedskapsrådet.

Embetene skal i årsrapporten rapportere på antall og andel... (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Embetene skal i årsrapporten rapportere på antall og andel kontrollerte vergeregnskap, samt antall verger som er under oppfølging på bakgrunn av ikke godkjente vergeregnskap.

Vi følger opp alle verger som ikke leverte godkjent vergeregnskap, det er 350 stykker.

Vergemålsordningen

Sum	Antall kontrollerte vergeregnskap	Antall mottatte vergeregnskap
25 %	1 020	4 132

Embetene skal i årsrapporten rapportere hvorvidt... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)**Rapportere på**

Embetene skal i årsrapporten rapportere hvorvidt alle vergemål opprettet etter gammel lov har riktig status med tanke på regnskapsplikt.

Vi har gjennomgått og endret alle løpende vergemålssaker og rettet status mtp regnskapsplikt.

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere... (fra kapittel 7.3.4.3.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Det er i 2017 via rettshjelpsordningen utbetalt totalt kr. 40 043 767. Vi har i skjema som er sendt Statens sivilrettsforvaltning, rapportert på antall innkomne, innvilgede og avslått søknader, fordelt på fritt rettsråd og fri sakførsel mm.

Retts hjelp 1.1 - Søknader

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	6 243	6 066	177
Innvilgede søknader	5 695	5 663	32
Avslåtte søknader	481	403	78

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.3.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Vi har i 2017 utbetalt totalt kr. 40 043 767. Av dette er kr. 5.435 245 utbetalinger til saker for kontrollkommisjonen (fri sakførsel).

Vi legger til grunn at utbetalingene i 2018 vil bli nær de samme som i 2017. Dette er imidlertid avhengig av om det skjer regelendringer som vil påvirke utbetalingene. En eventuell økning i antall asylsøkere vil også kunne påvirke forbruket.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.4.4.1 i TB)**Rapportere på**

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen skal rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Sosial- og familieavdelingen har i 2017 behandlet totalt 22 klagesaker fordelt på 15 saker fra Oslo og syv saker fra Akershus. Klagen har omhandlet følgende temaer:

- Avslag på deltakelse i programmet: åtte saker hvorav seks ble stadfestet og to opphevet.
- Stans av programmet: Fire saker som alle ble stadfestet.
- Avslag på forlengelse av programmet: Tre saker som ble stadfestet.
- Det var ingen saker vedrørende permisjoner eller trekk i stønad grunnet fravær i 2017.

Totalt åtte av alle disse sakene omhandler norsk og samfunnskunnskap. Det vises til neste punkt.

Selv om vi opplever at det er svært få klagesaker vedrørende introduksjonsordningen, så besvarer vi svært mange henvendelser per telefon og e-post om introduksjonsordningen.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.4.4.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Totalt åtte saker har omhandlet klager vedrørende norsk og samfunnsopplæring. Sakene og deres utfall fordeler seg slik:

- Fritak fra plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap: Fire saker og alle stadfestet.
- Rett til gratis norsk opplæring: Tre saker hvorav to ble stadfestet og en opphevet.
- Annullering/bortvisning opplæring i norsk og samfunnskunnskap: En sak vedrørende fusk under prøve. Saken ble stadfestet.

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.4.4.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier og hvor mange av nye statsborgere i fylket som har deltatt.

I 2017 arrangerte vi tre statsborgerseremonier i Oslo rådhus. Deltakerprosenten er fra 21 til 24 prosent.

Resultat- og økonomirapportering... (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Resultat- og økonomirapportering på fagmidler på klima og miljøområdet innenfor naturmangfold, forurensning og klima.

Har rapportert innen tidsfristene på alle våre tildelinger, til henholdsvis KMD og Miljødirektoratet slik de har etterspurt.

Fremmede organismer

Art/artsgruppe	Type tiltak	Omfanget av tiltaket	Navn område	Utdyping av, eller kommentar til, gjennomført tiltak	Sum brukt
Mange arter (kjempbjørnekjeks, kjempespringfrø, parkslirekne, kanadagullris, russesvalerot +++)	Bekjempelse	12 kommuner: bekjempelse, informasjon og kartlegging	Nesodden, Ås, Oppegård, Rælingen, Sørums, Vestby, Oslo, Bærum, Lørenskog, Ski, Fet, Nannestad	Fylkesmannen har tildelt 13 kommuner økonomisk støtte for å gjøre tiltak mot fremmede organismer lokalt. En kommune fikk ikke gjort jobben i år og det er derfor brukt noe mindre enn planlagt. Alle funn er lagt inn i Artsobservasjoner under prosjekt Fylkesmannen i Oslo og Akershus, fremmede arter. I 2017 ble 488 nye registreringer lagt inn i prosjektet.	723 936
Mange arter	Opplæringstiltak	Regional fagsamling om fremmede arter. 19 av 23 kommuner representert.	Alle kommuner er invitert, Fylkesmannen i Østfold og Buskerud og ulike andre offentlige aktører (Statens vegvesen, Statsbygg, Forsvarsbygg, naturhistorisk museum, nmbu) og organisasjonene Sabima, Fagus og Det Norske hageselskap	Årlig fagsamling om fremmede arter	47 866
Karplanter, marine arter, ferskvannarter	Utarbeidelse av regional handlingsplan	Oppdatering av prioritering og tiltaksplaner i Handlingsplanen	Oslo og Akershus	Kontrakt med Naturhistorisk Museum (karplanter), NINA (ferskvannarter) og NIVA (marine arter) og revidering av handlingsplanslistene for prioritering og tiltak. Endelig levering er juni 2018, etter at den nye svartelista er publisert. Alle som skal jobbe med oppdateringen har vært involvert i arbeidet med vår regionale handlingsplan fra 2010 og sitter også i ekspertgruppene som jobber med den nye svartelista.	150 000
Rynkerose	Bekjempelse	Bekjempelse av rynkerose i kystsonen	Asker, Bærum	Sommervikarer bekjempet rynkerose i kystsonen ved oppgraving eller sprøyting.	223 744
					1 145 546

Det skal rapporteres på fylkesmannens... (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlig styring av kommunesektoren etter retningslinjene i rundskriv H-2143.

Fylkesmannen skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere statlig virksomhet. Vårt samordningsansvar er mellom alle forvaltningsnivåer og sektorer. Målet er lokal handlefrihet innenfor nasjonale rammer. Dette krever at vi er aktive, løsningsorienterte og ser helheten.

Hovedmål 2 under kap. 3 oppsummerer i all hovedsak hvordan våre fagavdelinger samarbeider systematisk med relevante statlige etater på regionalt nivå, blant annet for å sikre god samordning og legge til rette for gode helhetsløsninger.

For å nevne noen samordningstiltak viser vi til følgende:

- Systematisk kommunedialog: statlig råd og veiledning gjennom kurs og konferanser, regelverkssamlinger, kommunebesøk og skjønnstildeling.
- Årlig forventningsbrev: Oversikt over viktige styringssignaler fra staten til kommunesektoren. Hjelp til å prioritere oppgaver som må løses med hjemmel i lov og hvilke signaler som er ment som retningsgivende fra departementenes side.
- Tilsynskoordinering: Samarbeid med Kontrollutvalgssekretariatet og andre statlige tilsynsmyndigheter, egen plan for samordning av all tilsynsaktivitet og rutine for samordning av virkemiddelbruk. Summen av oppgavene den enkelte kommune pålegges skal ikke overstige ressurser.
- Tverrfaglige utviklingsprosjekter: 0-24 samarbeid, lokalt omstillings- og utviklingsarbeid m.m. Bort med silotenkning og mer effektiv tverrfaglig samarbeid.

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEK. Det skal rapporteres om bruk av skjønnsmidler til ROBEK-kommunene.

Vi har ingen kommuner i ROBEK- registeret, men vi har noen få som er i faresonen. Disse blir først og fremst fulgt opp gjennom dialog og veiledning. Vi er nøye i vurdering av deres budsjett dokumenter, og behandling av søknader om garantier og skjønnsmidler. Gjennom internt analysearbeid av kommunenes økonomi får vi mye nyttig informasjon, som vi bruker og formidler i møte med kommuner. Dette for at de bedre skal forstå sin økonomiske utvikling og dagens situasjon, kjenne eksterne utfordringer og ta tidlig grep. Kommuner har en lav terskel for å ta kontakt med oss, og dette er vi glade for, da vi får mulighet til å være proaktive.

Vi har utarbeidet kommuneprofiler til internt bruk, som hjelper oss med å følge med på kommunens utvikling over tid sammenlignet med gjeldende KOSTRA-gruppe og snitt for fylke og land. Alle fagavdelinger skriver en kort omtale og eventuelle utfordringer som det er grunn til å følge med på.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling... (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling og modernisering i kommunene, bruk av skjønnsmidler til formålet og formidling av resultatene.

I 2017 har vi prioritert å følge opp oppdraget vi fikk fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i juli om å utrede grensejusteringer mellom Nes og den nye kommunen Lillestrøm ved tettstedet Auli-Rånåsfoss, samt å utrede eventuell ny kommunegrense mellom Ås og Ski. Vi inviterte samtlige ordførere med administrativ ledelse til et felles møte i august for å drøfte prosess, gjennomføring og tidsfrister for utredningen. Det var enighet om at kommunene skulle utarbeide kunnskapsgrunnlag innen 15.12.2017 og oversende Fylkesmannen.

Dette kunnskapsgrunnlaget blir sendt ut på bred høring og vi utfører innbyggerundersøkelse blant direkte berørte innbyggere januar-februar 2018. Vi sammenfatter innbyggerhøring og utarbeide anbefaling som sendes KMD innen påske 2018.

Fylkesmannen har nedsatt en tverrfaglig sammensatt prosjektgruppe med jurist, arealplanleggere, økonom og kommunikasjonsrådgiver for å følge opp oppdraget i 2017 og 2018.

Det ble sendt en forespørsel til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om å bruke skjønnsmidler til å dekke kostnader til utredningsarbeid i forbindelse med grensejustering mellom Nes og Sørums kommuner, og Ski og Ås kommuner. Forespørselen ble godkjent og vi har fått godkjenning til å bruke basisrammen til å dekke kostnader på inntil/ om lag 300 000 kroner. Disse vil blant annet bli brukt til å dekke kostnader til videooverføring av høringsmøte, annonsering av innbyggerhøring og innbyggerundersøkelse gjennomført av Opinion.

Videre stimulerer vi til lokal omstilling og modernisering i kommunesektoren ved å gi en del av skjønnrammen som støtte til fornyings- og innovasjonsprosjekter i kommunene. I 2017 kom det inn i alt 17 søknader om prosjektskjønn på til sammen 15 mill. kroner, hvorav 14 var fra Akershus og 3 fra Oslo. Kun 8 søknader fra Akershus på kr. 3 mill. kr ble godkjent og alle 3 søknader fra Oslo på 5,7 mill. ble godkjent. For nærmere omtale om fordeling av skjønnsmidler henviser vi til kap. 7.3.6.5.2.

Ingen av prosjektene som ble tildelt prosjektskjønnsmidler i 2017 er ferdigstilt ennå, slik at det er for tidlig å rapportere om resultater. Deres rapporteringsfrist er satt til 1. september 2018.

For å si noe kort om prosjekter som fikk støtte i 2016 er vi overrasket over hvor lite midler som skal til for å gi kommunene litt drahjelp. Det ble tildelt prosjektskjønn til enkelt prosjekter alt fra 100 000 kroner og opp til 5,7 mill. kroner. Mange av prosjektene handlet om forebyggende/ tidlig innsats rettet mot barn, ungdom og eldre. Enkelte prosjekter har blitt mer vellykket og vil bli videreført som en del av kommunenes ordinære drift/ tjenestetilbud, mens andre ikke har gitt tydelige resultater og vil dermed ikke bli videreført. Fylkesmannen er godt fornøyd kommunenes innsats og vil foreta en skriftlig evaluering av prosjektene i ISORD i løpet av kort tid.

Det skal rapporteres om antall lånesøknader... (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres om:

- Antall lånesøknader som godkjennes og i hvilken grad fylkesmannen har nektet godkjenning av lån.
- Antall godkjente garantier, samt antall garantier som ikke ble godkjent.

Fylkesmannen har ingen kommuner i ROBEK- registret og har følgelig ikke mottatt eller behandlet søknader om låneopptak.

Når det gjelder saker om garantier mottok vi 20 garantisøknader i alt på om lag 149 millioner kroner. 17 av de 20 søknadene var fra Akershus kommuner og 3 fra Oslo kommune. Alle innkomne søknader ble godkjent.

En god del av de søknadene vi har mottatt handler om utbygging/rehabilitering av idrettsanlegg, som også er tildelt spillemidler fra staten.

Antall garantisøknader

Saksområde	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall garantisøknader	20	20	0	0

Kommunenes lånesøknader

Type søknad	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall lånesøknader	0	0	0	0

Ingen kommuner i ROBEK

Fylkesmannen skal rapportere... (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på hvordan veiledningsarbeidet har blitt utført, herunder aktiviteter for å øke kvaliteten på KOSTRA-data.

Veiledning på økonomiområdet skjer gjennom ulike aktiviteter, enten organisert av oss eller basert på forespørsel fra kommuner.

Av organisert veiledning har vi to møter med kommuner i løpet av året. Et i forbindelse med statsbudsjett og det andre er kontaktmøte med rådmenn og ordførere. På kontaktmøtet prøver vi å ha et tema om tilsyn og/ eller kommuneøkonomi. I kontaktmøtet 2017 var ett av temaene RNB og samordning av tilsyn.

Styringsinformasjon av viktighet sendes ut løpende til kommuner og legges til dels ut på vår nettside. Dette kan være informasjon om KOSTRA, kommuneproposisjon, statsbudsjett, saldert budsjett, inntektssystemet og regelverksendringer. I oversendelsen av slik informasjon har vi ofte egne kommentarer eller veiledning hvor viktig informasjon understrekes.

Utover det nevnte har vi en del veiledning basert på forespørsel fra kommuner. Det kan være alt fra å stille til et kommunestyremøte eller møte i formannskapet til enkle henvendelser per e-post. Vi har vært i budsjettmøte med Eidsvoll og Nannestad kommune i 2017, da administrasjonen trengte støtte fra oss. Vi er opptatt av å ha god dialog og være tilgjengelig for våre kommuner, noe som innebærer at invitasjoner til møter alltid prioriteres. Henvendelser prøver vi å besvare så fort som mulig.

På økonomiområdet har fylkesmennene i Buskerud, Oslo og Akershus, Østfold, Vestfold, Telemark og Agder et godt nettverksamarbeid med faste møter. Hensikten er et faglig godt samarbeid på tvers av embetene, hindre sårbarhet, fremme lik behandling av ulike saker m.m.

For å forbedre/ øke kvaliteten på KOSTRA-data startet vi tidlig i 2017 med å følge opp kommuner. "Filuttrekk" ble brukt flittig i det arbeidet. Vi ser at det er enklere å få til en endring i datamaterialet dersom vi er tidlig ute, enn når foreløpige data publiseres i mars og kommuner har lagt rapporteringen bak seg. Men dette handler også om begrensede ressurser internt.

Data på eiendomsforvaltningen ble løftet spesielt opp ved at vi hadde flere runder med kommuner på de rapporterte dataene, men vi ser at mye handler om at disse dataene ikke oppfattes som like viktige og relevante som tjenestedata. Vi gjorde et forsøk i fjor og vil selvfølgelig gjøre vårt beste for å bedre kvaliteten på det i år.

Kort om fordelingen av skjønnsmidler... (fra kapittel 7.3.6.5.2 i TB)**Rapportere på**

Kort om fordelingen av skjønnsmidler, herunder rapportering i ISORD.

Skjønnsrammen til embetene består av ulike komponenter og har til hensikt å dekke utgiftskrevende forhold som kommunene ikke kan påvirke selv og som ikke er fanget opp i inntektssystemet eller andre faste tilskuddsordninger.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus skulle i 2017 forvalte litt over 60 millioner kroner til sammen for kommuner i Akershus og Oslo kommune.

Som kjent får Oslo kommune tildelt en skjønnsramme som er forbeholdt prosjektskjønn. Denne rammen har noen år vært stabil og utgjør 5,7 millioner kroner. Hele rammen ble utløst av kommunen da de hadde tre gode prosjekter. Det er en spesialrådgiver i Byrådsavdeling for finans som siler søknader, for noen få søknader med prioritert rekkefølge sendes inn til oss. Vi har av og til også hatt møter i forkant for å avklare hva vi kan gi støtte til m.v. Ett av prosjektene som har fått en del mediaomtale som kommunen har fått prosjektskjønn til, er Helsesista- Helsesøster på Snapchat.

Når det gjelder skjønnsrammen til Akershus kommuner får de en grunnramme, hovedsakelig basert på kommunestørrelse og inntektsnivå. Denne vil kunne gjennomgå mindre justeringer fra år til år for å møte evt. lokale endringer eller for å frigjøre ytterligere midler til å kompensere for spesielle forhold. Grunnrammen for 2017 var nærmere 49 mill. kroner.

Resterende sum på litt over fem mill. ble holdt tilbake for blant annet prosjektskjønn.

Det ble sendt et brev til alle kommuner om at det kunne søkes på de tilbakeholdte skjønnsmidlene til tre bestemte formål:

- Kompensasjon for uforutsette hendelse (en søknad mottatt)
- Kommunespesifikke forhold (to søknader mottatt)
- Prosjektskjønn (14 søknader mottatt)

I alt mottok vi 17 søknader fra kommuner i Akershus på de tilbakeholdte skjønnsmidler. Søknadsbeløp var imidlertid tre ganger høyere enn avsatt ramme. Saksbehandlingen på de tilbakeholdte skjønnsmidler foregår skriftlig, slik at det må foreligge en søknad i bunn og vi skriver et skriftlig brev om tilsagn eller avslag. Det gis også begrunnelse for våre vurderinger, slik at det ikke er tvil om våre vurderinger.

Prosjektskjønnsøknader kommer inn gjennom ISORD, og vi behandler dem der også ved at tildelt ramme m.m skrives inn. Vi har fått første runde med rapportering i ISORD på 2016-midler, som har vært nokså vellykket. Ikke alle klarte å levere med riktig status, men alle som skulle ha levert, har levert. Vi starter gjennomgåelsen av dem i februar/mars måned. (Rapporteringsfrist for godkjente søknader for prosjektskjønn for 2016 var 31.12.17.)

For å spre informasjon om prosjekter som har fått støtte, legger vi ut informasjon med prosjektbeskrivelse på vår nettside. Kommuner oppfordres også til å bruke sine netverk til å spre resultater av prosjektene. Vi følger også internt med på hvilke prosjekter som er vellykket, slik at de kan brukes som eksempler på våre egne fagsamlinger.

Fylkesmannens skal gi en kort beskrivelse... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens skal gi en kort beskrivelse av embetets tiltak for samordning av statlig tilsyn, herunder tilsyn fra andre tilsynsetater enn Fylkesmannen selv. Fylkesmannen skal kort opplyse om hva som er gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsyn som er gjennomført.

En forutsetning for å få til en god samordning av statlig tilsyn med andre tilsynsetater er å kunne samordne oss internt først. Vi tok noen grep i 2017 som vi opplever har vært vellykket og som vi kommer til å fortsette med.

Tilsynscoordinatorer: Alle fagavdelinger som fører tilsyn med kommuneplikter er representert i gruppa. Det er i alt åtte personer som representerer seks fagavdelinger: barnehage- og utdanningsavdelingen, sosial - og familieavdelingen, beredskapsstaben, helseavdelingen, miljøvernnavdelingen og landbruksavdelingen. Gruppen ledes av samordningsstaben. Vi har kvartalsvisemøter og har hyppig kontakt på e-post for å sikre oss nødvendig informasjon. Hensikten med gruppen er å være talerør for fagavdelingene og formidle hva som planlegges av tilsyn og andre fagrelaterte forhold av viktighet. Kunnskapen systematiseres og føres inn i en intern tilsynskalender som ligger på vårt intranett.

Digital tilsynskalender: Tilsynscoordinator har i oppgave å påse at fagavdelingene planlegger så mye som mulig og fører informasjonen i kalenderen. Når vi planlegger samtidig, vil vi for det første få et fullstendig bilde av vår egen tilsynsaktivitet, og dersom noen av tilsynene er sammenfallende vil vi få mulighet til å justere dem før varsel sendes ut og vi vil også få mulighet for å vurdere behov for tverrfaglige tilsyn. Også øvelser, kommunebesøk o.l blir lagt inn i kalenderen for å vise at tilsyn ikke bør planlegges de dagene, da kommuneledelsen vil være opptatt.

Ledermøte: Vi har ledervedtak om at samordning av tilsyn skal være på dagsorden tre ganger i året for å informere ledelsen om aktuelle forhold m.m. Dette gir ganske stor legitimitet til feltet og vi synes vi klarer å ivareta hovedformålet med tilsynskoordinering, nemlig at embetet skal fremstå som en samlet enhet.

Når det gjelder eksternt tilsynssamordning har vi stedlige møter med Kontrollutvalgssekretariatet i Oslo, Follo og Romerike. Alle disse dekker våre kommuner i Akershus og Oslo. Disse møtene er hos Fylkesmannen to ganger i året. På siste møte var det enstemmighet om å fortsette i den form vi har i dag. Alle involverte opplever diskusjonene som gode og nyttige. Hensikten med disse møtene er å ta hensyn til kommunenes egenkontroll og at vi ikke planlegger/ gjennomfører sammenfallende tilsyn. Med de øvrige tilsynsetater har vi kun elektronisk kontakt, hvor bl.a. planer utveksles.

Plan for samordning av tilsyn med andre statlige tilsynsmyndigheter: Denne planen oppsummerer all intern og eksternt samordning av tilsyn rettet mot kommunesektoren. Planen legges ut på vår nettside og oppdateres en gang i året.

Det vi midlertidig kan bli bedre på er å ha stedlige møter med andre statlige tilsynsmyndigheter, slik bla. Fylkesmannen i Østfold legger til rette for. Vi har vært på deres møte som observatør og ser at det er hensiktsmessig å møte hele sektoren som fører tilsyn og ikke kun egenkontrollen. I og med at embetene fra 1.1.2019 skal slå seg sammen, gjør vi ingen endring på det nå, men vil foreslå at Østfold-varianten videreføres.

Vi vil også vurdere nærmere måten vi legger ut våre endelige tilsynsrapporter på. De forsvinner i mengden og rykkes stadig nedover ettersom nye blir lagt til. Vi tenker at vi bør opprette en side hvor alle tilsynsrapporter vises etter fagområde, slik at en slipper å lete og sortere for å finne dem. Det er et arbeid som vi vil forsøke å gjøre noe med i 2018.

Fagavdelingene våre er veldig bevisste på at veiledningsaktiviteter i tilknytning til tilsynet er læringsfremmende og bidrar til regelverksetterlevelse. For nærmere informasjon om hva som konkret er gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsyn som er gjennomført, se rapporteringens punkt 3.1.2.3. Vi viser også til punkt 7.3.6.1.1 om Fylkesmannens arbeid med statlig samordning i henhold til rundskriv H-2143.

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn... (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn det har gjennomført.

Forklaring:

- Det bes om ett samlet tall for alle tilsyn hjemlet i opplæringsloven, barnehageloven, helse- og omsorgstjenesteloven mv.
- Det rapporteres samlet for kommunene og fylkeskommunen(e)
- Antall tilsyn det skal rapporteres om omfatter planlagte tilsyn (som landsomfattende/nasjonale tilsyn) og hendelsesbaserte tilsyn uavhengig av tilsynsmetodikk og hvor ressurskrevende tilsynet var.
- Antall tilsyn det skal rapporteres om, omfatter ikke forundersøkelser, sjølvmeldingstilsyn og dokumentgjennomganger uten oppmøte (fysisk eller videokonferanse) på tjenestestedet eller i kommunen/fylkeskommunen.
- Det bes ikke om tall for avvik eller pålegg.

Fylkesmannen har gjennomført i alt 229 tilsyn i 2017, uavhengig av hvem tilsynet er rettet mot. Vi har prøvd å estimere årsverk, men ser at tallene er for upresise, på grunn av ufullstendig registrering av aktiviteter knyttet til gjennomføring av tilsynene.

Det er utført totalt 61 tilsyn mot kommuner/ fylkeskommuner. Se oversikten nedenfor:

- Opplæringsloven: 12 tilsyn/ ca. 6 årsverk
- Barnehageloven: 6 tilsyn/ ca. 2 årsverk
- Barnevernloven: 12 tilsyn/ ca. 0,2 årsverk

- Sosialtjenesteloven:
  - Selvvalgte systemrevisjoner: 3 tilsyn/ ca. 0,2 årsverk
- Familievernkontorloven: 2 tilsyn / ca. 0,1 årsverk
- Krisesenterlova: Tilsyn med kommunen som ansvarlig for krisesentervirksomheten: 2 tilsyn / ca. 0,1 årsverk
- Siviltjenesteloven: 6 tilsyn/ ca. 0,3 årsverk
- Forurensningsregelverket (avløpssektoren): 6 tilsyn/ ca. 0,25 årsverk
- Helse- og omsorgstjenesteloven og sosialtjenesteloven/ ca. 2,2 årsverk:
  - LOT: 4 tilsyn
  - Helse og omsorgstjenesteloven: Selvvalgte systemrevisjoner: 2 tilsyn
- Spesialisthelsetjenesteloven: ca. 1,6 årsverk:
  - 2 tilsyn
  - 4 oppfølgingstilsyn

Vi har gjennomført 167 individrettede tilsyn. De kommer i tillegg til de 61 som er nevnt over.

- Helse- og omsorgstjenesteloven:
  - Kap. 9: 13 tilsyn / ca. 0,1 årsverk
- Barnevernloven:
  - Barneverninstitusjoner og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år: 152 tilsyn / ca. 3 årsverk
  - Sentre for foreldre og barn: 2 tilsyn / ca. 0,3 årsverk

Det er også gjennomført et landsomfattende tilsyn på barnevernområdet i 2017 med Bufetat. Tilsynet var rettet mot staten og ikke mot verken kommune eller barneverninstitusjoner. Statens helsetilsyn besluttet at fylkesmennene skulle gjennomføre tilsynet sammen med de øvrige fylkesmennene med tilknytning til samme regionskontor.

FM i Hedmark, Oppland, Østfold og Oslo og Akershus gjennomførte derfor i samarbeid tilsynet med Bufetat region øst i fellesskap, med FM i Hedmark som koordinator. ca. 0,1 årsverk er brukt til det.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.
- Det skal gis en kortfattet omtale i årsrapporten av hvor mange klager fylkesmannen har mottatt etter kommuneloven § 60d fjerde ledd, hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om samt bruk av interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på bruk av vertskommunemodellen.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	6	1	7
På eget initiativ	0	1	1

Vi behandlet 7 lovlighetsklager i 2017 + 1 sak som ble tatt opp av eget tiltak. To klager førte frem. Flere henvendelser / anmodninger om lovlighetskontroll fra private ble besvart uten formelt vedtak. Ingen saker etter klage og på eget initiativ hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Vi behandlet 123 klagesaker i 2017. 76 vedtak ble stadfestet, 29 vedtak helt eller delvis opphevet, ti vedtak helt eller delvis omgjort. Klager fikk altså helt eller delvis medhold i til sammen 39 saker. Åtte saker ble avvist.

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene. Alle saker som ligger til behandling per 31.12.2016 skal overføres til den nye SYSAM-løsningen.

- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2017 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2017 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Antall saker ikke avgjort innen 12 uker var 425 av 636 saker. Tabellen i årsrapport viser ikke avvsningsaker, som registreres som egen sakstype i Sysam.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
636	91	425	83	1	0	0

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.12.1 i TB)**Rapportere på**

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene. Alle saker som ligger til behandling per 31.12.2016 skal overføres til den nye SYSAM-løsningen.

- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis. Rapportering om ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område (også der oreigningsloven er hjemmelsgrunnlag).
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område. Det skal også fremgå antall søknader som ikke er behandlet innen 12 uker.
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede ekspropriasjonssaker der Fylkesmannen er klageinstans, på plan- og bygningsrettens område. Det skal også fremgå antall klager som ikke er behandlet innen 12 uker.

Av 71 behandlede klagesaker, ble 46 klagesaker ikke avgjort innen 12 uker.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	71
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	130
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	46
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	2

Fylkesmannen skal gjøre rede for iverksatte... (fra kapittel 7.3.6.13.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak. Det skal her fremgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester er særlig vurdert. Det skal også gjøres rede for hvordan effektiviseringsgevinstene av tiltakene hentes ut, slik at de kan omdisponeres til prioriterte områder. Nærmere retningslinjer kommer i eget rundskriv.

Vi søker kontinuerlig å effektivisere arbeidsprosessene våre, herunder en arbeidsfordeling som i størst mulig grad kan redusere sårbarheten.

I begynnelsen av året nedsatte fylkesmannen en digital arbeidsgruppe med medlemmer fra alle avdelinger, for å bidra til å styrke den digitale satsingen ved embetet. Gruppen har gjennomgått arbeidsprosesser og vært en pådriver for digitale løsninger. Gruppen har også utarbeidet en lokal handlingsplan for IKT-strategien for fylkesmannsembetene.

Vårt embete har vært sentralt i utviklingen av flere digitale løsninger for fylkesmannsembetene, blant annet når det gjelder tros- og livssynssamfunn, forliksråd og separasjon- og skilsmisse.

Vi har tatt i bruk den digitale løsningen for tros- og livssynssamfunn som skal inneholde alle relevante opplysninger om tros- og livssynssamfunnene, som registreringsdato, forstandere, seremoniledere og vigselmyndighet osv. Vi har fått bistand fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane til å få overført data fra vårt gamle register. Den nye løsningen har fungert tilfredsstillende.

I samarbeid med Fylkesmannen i Sogn og Fjordane arbeider vi fortsatt med å utvikle de elektroniske skjemaene som kommunene skal benytte for å innberette valg av forliksrådsmedlemmer og suppleringsvalg. Dette arbeidet har i lengre perioder blitt satt på vent på grunn av andre prioriterte digitaliseringsoppgaver. Siden oppnevningssperioden for de nåværende forliksrådsmedlemmene gjelder fram til 1.1.2021, mener vi derfor at det er riktig å la andre oppgaver gå foran i de periodene hvor dette er nødvendig.

Når det gjelder separasjon- og skilsmissekjemaene, ble det i 2017 utviklet et digitalt skjema for vitneerklæring. Det som tidligere het atskillelserklæring og som måtte lastes opp fordi det skulle undertegnes av to vitner, er nå laget elektronisk. Det innebærer at vitner går inn i det digitale skjema ved bruk av for eksempel bank-ID. Systemet er egentlig ganske avansert, ettersom opp til fire personer er involvert i den elektroniske utfyllingen av samme skjema.

I tillegg begynte arbeidet med å utvikle en digital løsning for å sende endring av sivil status til folkeregisteret. Dette vil fortsette for fullt nå i 2018, og vi ser frem til å fortsette det gode samarbeidet vi har med FMSF. Skjemaene har også blitt videreutviklet. De digitale skjemaene ble benyttet i ca. 60 prosent av sakene.

Også på miljøområdet har vi bidratt til å utvikle et nasjonalt skjema, sammen med Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Det er et skjema for varsling av utslipp av avløpsvann.

I året som har gått har landbruksavdelingen utarbeidet nye digitale kartdata basert på OslofjordGIS som skal gjøre det lettere for landbrukets rådgivningstjeneste og næringen å planlegge og gjennomføre målrettede tiltak for å redusere erosjon og avrenning av planteneringsstoffer til vann og vassdrag. Dataene omfatter vassdragsnære og flomutsatte arealer der det kan være behov for å anlegge grasdekte vannveier og redusere jordarbeiding etter høsting av korn.

Nye kartdata og bedre kunnskapsgrunnlag vil også lette kommunenes behandling av søknader om regionale miljøtilskudd, og være et bidrag til å effektivisere forvaltningen. Metoden som er brukt kan overføres til andre fylker med tilsvarende utfordringer.

Effektene av de ulike tiltakene trenger imidlertid ikke å være så store at vi rent konkret kan flytte hele stillingsressurser. I de fleste tilfellene skaper vi ledig kapasitet eller minsker sårbarhet.

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.14.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres om lærlinger i årsrapporten.

Embetet har to kontorlagslærlinger. Det har vi hatt i en årrekke.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har tradisjonelt hatt den ene, i år er det administrasjonsavdelingen som har den andre.

Kort beskrivelse av aktiviteten... (fra kapittel 7.3.7.1.1 i TB)

Rapportere på

Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:

- Tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstandere.

Digital løsning for tros- og livssynssamfunn er nå i drift, og ble tatt i bruk første gang i forbindelse med utbetaling av statstilskudd for 2017.

Det er søkt om tilskudd fra 187 tros- og livssynssamfunn. Totalt tilskuddsbeløp er kr. kr 237 040 104, og antall medlemmer: 442 239

Ett trossamfunn er slettet.

Vi har registrert to trossamfunn.

I saken Oslo katolske bispedømme anla mot staten vedrørende prøving av vedtaket om tilbakebetaling av ca. 40 00 000 kroner vant staten. Oslo katolske bispedømme har anket saken, som antas å bli behandlet for Borgarting lagmannsrett høsten 2018.

Vi har behandlet én sak om ugyldig vigsel i trossamfunn. Ellers har vi møter om gjennomgang av gjeldende lovverk med nytilsatte forstandere og forstandere for trossamfunn som har fått vigselmyndighet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

I 2017 har vi utarbeidet plan for tilsyn med tros- og livssynssamfunn. Vi har gjennomført et stedlig tilsyn, og vil fortsette med dette i 2018.

Området får mye oppmerksomhet, og vi mottar mange innsynsbegjæringer. Disse kan ta noe tid å behandle.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.7.2.1 i TB)

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi har mottatt 220 henvendelser. Vedtakene fordeler seg på følgende kategorier:

Innvilget i marka: 27.

Innvilget i sjøen 91.

Det er gitt 64 forhåndsattestertelser.

Vi har ikke avslått noen søknader. Dersom det er søkt om tillatelse på et sted som ikke er egnet, har vi som en del av saksbehandlingen veiledet om dette, og da har søker valgt et annet sted.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.7.3.1 i TB)

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Helligdagsfredsloven

I 2017 har vi mottatt ti saker. To er avslått og resten er innvilget/gitt dispensasjon. I tillegg har vi mottatt henvendelser om fagfeltet per e-post og telefon.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven... (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven, jf. VØI pkt. 5.3.2 og bakgrunnsinformasjon (metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har gjort på bakgrunn av de valgte kildene.

Barnehageloven**Risikovurderinger som er lagt til grunn ved tilsyn etter barnehageloven § 9 første ledd**

Barnehage- og utdanningsavdelingen har valgt temaet «Barnehagemyndighetens plikt til å påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk, jf. barnehageloven § 8 jf. § 16» i de to stedlige tilsynene vi gjennomførte i 2017. I tillegg hadde vi tilleggsetemaet «Om barnehagemyndigheten påser at barnehagens pedagogiske og administrative ledelse er i samsvar med kravene som følger av barnehageloven § 17 første og annet ledd.»

Årsaken til valg av tema er at vi på bakgrunn av Basil-rapportering, klagesaker, henvendelser fra foresatte, henvendelser fra ansatte i bydeler/kommuner, opplysninger om kommunens/bydelens tilsynsaktivitet og vår kjennskap til enkelte kommuner/bydeler på bakgrunn av vår veiledningsaktivitet, ser at flere kommuner og bydeler har manglende kunnskap om forståelsen av sine plikter etter barnehageloven § 8 jf. § 16. Temaet er omfattende. Det har derfor vært nødvendig å ha dette som stedlig tilsyn.

Vår erfaring er som tidligere, at barnehagemyndighetene har god kunnskap om barnehagene sine, men at denne kunnskapen ikke i tilstrekkelig grad brukes til å påse regelverksetterlevelse i barnehagene. Vi ser derfor et behov for å fortsette med dette som tema for tilsyn. Fylkesmannen har sett at noen av bydelene i Oslo kommune har en organisering av styrerressursen som kan være i strid med barnehageloven § 17. Dette er en utvikling som ser ut til å øke i flere av kommunens bydeler. Denne informasjonen er innhentet fra Basil og meldt fra om blant annet fra ansatte i barnehagene og Utdanningsforbundet.

I to skriftlige tilsyn hadde vi som tema «Barnehagemyndighetens behandling av søknader om dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder.» Temaet ble valgt fordi personalets kompetanse er en viktig kvalitetsfaktor i barnehagen.

Risikovurderinger som er lagt til grunn ved tilsyn etter barnehageloven § 9 andre ledd

I løpet av 2017 åpnet vi to tilsyn med den enkelte barnehagen. I Gullungene familiebarnehage var det overordnede temaet for tilsynet «Barnehagens bemanning». Bakgrunnen for valget av tilsynsobjektet og temaet skyldtes en rekke henvendelser fra foresatte i barnehagen. Vi anså det som nødvendig å åpne tilsyn, da dette ikke ble prioritert av barnehagemyndigheten i bydelen.

I Torshovhagen barnehage var temaet for tilsynet «Barnehagens bruk av tilskudd og foreldrebetaling etter barnehageloven § 14 a.» Etter en serie medieoppslag i Budstikka vedrørende Risenga barnehage, undersøkte vi nærmere informasjon om eier. Barnehageeier var også innehaver av barnehage i bydel Sagene. Årsregnskapet og resultatregnskapet viste blant annet høye lederlønninger, samt overføringer til nærstående, som vi mente det var grunnlag for å undersøke nærmere. Vi kontaktet Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap (som fører tilsyn med denne bestemmelsen i Oslo kommune), i forkant av åpning av tilsynet.

Opplæringsloven**Risikovurderinger som er lagt til grunn ved valg av tema og objekt for felles nasjonale tilsyn**

Barnehage- og utdanningsavdelingen har hatt som målsetting å gjennomføre tilsyn med alle kommunene med temaer fra det felles nasjonale tilsynet i perioden 2014-2017. De åtte kommunene vi har hatt tilsyn med i år, er valgt på bakgrunn av dette. I tillegg er informasjon fra Grunnskolestatistikksystemet (GSD), nasjonale kvalitetsvurderinger, kommuneprofiler, klagesaker og henvendelser fra eksterne vært en viktig del av vurderingsgrunnlaget.

Etter at felles nasjonalt tilsyn ble utvidet med temaet skoleeiers forsvarlige system, har vi inkludert det i de tilsynene vi har gjennomført. Begrunnelsen for dette er at vi mener det er viktig å involvere og ansvarliggjøre skoleeier, selv om tilsynene i hovedsak gjennomføres på skolenivå. I enkelte av kommunene har vi tidligere avdekket svikt i kommunens oppfølging av skolene, og dette er årsaken at vi har valgt å følge opp dette i så stort omfang i nye tilsyn.

Vi har gjennomført to tilsyn med temaet «Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen», og seks tilsyn med temaet «Forvaltningskompetanse». Det er vår erfaring at det er forholdsvis høy risiko for lovbrudd når det gjelder skolenes forvaltningskompetanse, og vi har derfor prioritert dette.

Ved fordelingen av temaene på de enkelte kommunen har vi lagt vekt på resultater fra nasjonale prøver, elevundersøkelsen, resultater av vår behandling av klagesaker og kommunens klagebehandling. For valg av tre kommuner ble resultater fra tidligere tilsyn med spesialundervisning tillagt stor vekt.

Disse kildene har også i noen grad hatt betydning for hvilke skoler vi har valgt. Vi har i hovedsak valgt store skoler for å nå flest mulig elever, og både barne- og ungdomsskoler. I tilsynene med forvaltningskompetanse har vi også lagt vekt på andel elever med vedtak om henholdsvis spesialundervisning og særskilt språkopplæring. Noen av skolene hadde i tillegg organisert disse elevene i egne grupper, blant annet i innføringsklasser, og ble valgt på denne bakgrunn. En av skolene ble valgt fordi den også hadde elever med punktskriftopplæring.

Risikovurderinger som er lagt til grunn ved egeninitierte tilsyn

Barnehage- og utdanningsavdelingen har gjennomført fire egeninitierte tilsyn i 2017. To av disse var hendelsesbaserte tilsyn. Bakgrunnen for begge de hendelsesbaserte tilsynene var dels medieoppslag og dels anmodninger fra kommunen om at Fylkesmannen skulle gjennomføre tilsyn.

Det ene hendelsesbaserte tilsynet handlet om «Elevenes rettigheter ved forsterket avdeling». Dette var en egen avdeling ved en grunnskole med tilbud til barn

og unge med omfattende behov for spesialundervisning. Vi valgte å gjøre dette tilsynet forholdsvis omfattende fordi dette er en særlig sårbar elevgruppe, og en slik organisering innebærer store avvik fra det ordinære opplæringstilbudet. Følgende deltemaer ble inkludert: Prosedyrer for inntak, organisering av elevene, innhold og aktiviteter i opplæringen, spesialundervisning samt personalet i skolen.

Det andre hendelsesbaserte tilsynet var med psykososialt skolemiljø. Tilsynet ble avgrenset til å gjelde skolens oppfølging av én elev. Begrunnelsen for denne avgrensningen var at vi så det som lite hensiktsmessig å gjennomføre tilsyn med skolens og kommunens rutiner for arbeidet med elevenes psykososiale skolemiljø på samme tidspunkt som nytt kapittel 9A i opplæringsloven var vedtatt.

Nasjonale myndigheter har oppfordret fylkesmennene til å vurdere risiko for mulige begrensninger i valg av utdanningsprogram i videregående opplæring for elever med store hjelpebehov/særsilt tilrettelegging. Vi har blitt bedt om å være spesielt oppmerksomme på rettighetene til denne elevgruppen. På denne bakgrunn valgte vi å gjennomføre tilsyn med «Inntak til tilrettelagt opplæring i egne grupper». Vi inkludert temaene enkeltvedtak om inntak og sakkyndige vurderinger av behovet for spesialundervisning. Fylkeskommunen ble valgt på bakgrunn av funn fra tidligere felles nasjonale tilsyn med forvaltningsutbytte og elevenes utbytte av opplæringen.

Fylkesmannen har også gjennomført et samordnet tilsyn med temaet «Meldeplikt til barnevernet og barnevernets tilbakemelding til melder». Tilsynet ble gjennomført av representanter fra barnehage- og utdanningsavdelingen, sosial- og familieavdelingen og helseavdelingen. Bakgrunnen for dette tilsynet var 0-24-samarbeidet og Fylkesmannens rolle som samordningsorgan og pådriver for et helhetlig og samordnet tilbud til barn og unge. Valg av kommune var i hovedsak begrunnet med oppfølging av tidligere tilsyn med barneverntjenesten og samlet tilsynsfrekvens

Rapportering på FNT – forvaltningskompetanse

Kontrollspørsmål																							
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ås	Rustad	19.01.2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Lørenskog	Løkenåsen	14.03.2017	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Sorum	Bingsfoss	17.01.2017	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
Eidsvoll	Ås	26.01.2017	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Hurdal	Hurdal	19.01.2017	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Bærum	Eikeli	14.09.2017	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0

Ingen av tilsynene omfattet tegnspråk, og kun ett tilsyn (Bærum) omfattet punktskrift. I fem av tilsynene ble det også ført tilsyn med kommunens forsvarlige system etter oppl. § 13-10 andre ledd. Fire av kommunene fikk lovbrudd på kontrollspørsmålene om system.

Gjennomførte tilsyn - Barnehage

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
Bydel Alna	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	Barnehageloven § 17 første og annet ledd	4	Enkeltvedtak med pålegg	2	1	1
Bydel Grorud	Dispensasjon fra utdanningskravet		2	Enkeltvedtak med pålegg	2	2	2
Oppegård kommune	Dispensasjon fra utdanningskravet		2	Endelig rapport	2	2	0
Bydel Søndre Nordstrand	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	Barnehageloven § 17 første og annet ledd	4	Endelig rapport	2	2	0
Gullungene familiebarnehage	Annet	Forskrift om familiebarnehager §§ 5 og 6. Barnehageloven § 17	2	Enkeltvedtak med pålegg	3	3	3
Torshovhagen barnehage	Annet	Barnehageloven § 14 a og økonomiforskrift	2	Varsel om tilsyn	3	0	0
			16		14	10	6

Gjennomførte tilsyn - Opplæring

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
Enebakk	Mjær og Stranden	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen	Forsvarlig system	4	Endelig rapport	7	7	0
Aurskog-Høland	Løken	FNT	Elevenes utbytte av opplæringen	Forsvarlig system	4	Foreløpig rapport	4	0	0
Ås	Rustad	FNT	Forvaltningskompetanse	Forsvarlig system	4	Endelig rapport	3	3	0
Lørenskog	Rustad	FNT	Forvaltningskompetanse	Forsvarlig system	4	Foreløpig rapport	4	0	0
Eidsvoll	Ås	FNT	Forvaltningskompetanse	Forsvarlig system	3	Endelig rapport	5	5	0
Hurdal	Hurdal skole og kultursenter	FNT	Forvaltningskompetanse	Forsvarlig system	4	Endelig rapport	5	5	0
Bærum	Eikeli	FNT	Forvaltningskompetanse		2	Foreløpig rapport	4	0	0
Enebakk	Ytre Enebakk	Egeninitiert	Annet	"Elevenes rettigheter ved forsterket avdeling": oppl. §§ 8-1, 8-2, 2-3, kap. 5, 10-9 og 10-11	3	Endelig rapport	3	3	0
Nittedal	Li	Egeninitiert	Psykososialt miljø		2	Endelig rapport	0	0	0
Akershus fylkeskommune	Eidsvoll, Hvam, Kjelle og Sørumsand	Egeninitiert	Annet	"Inntak til tilrettelagt opplæring": oppl. § 3-1, jf. forskr. kap. 6, §§ 5-1 og 5-3 og fvl.	3	Foreløpig rapport	3	0	0
Nannestad	Maura og Nannestad	Egeninitiert	Annet	Meldeplikt til barnevernet og forsvarlig system	3	Foreløpig rapport	1	0	0
					36		39	23	0

Tilsynet med Enebakk kommune var stedlig og omfattet to skoler og kommunens system etter oppl. § 13-10, vi mener derfor at dette tilsynet til sammen bør være kategori 10. Tilsynet med Aurskog-Høland var også stedlig og omfattet kommunens system, vi mener at dette tilsynet bør være kategori 5.

Status tilsyn varslet i 2016, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2017 (Skole)

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
					0		0	0	0

Vi har ingen tilsyn i denne kategorien.

Rapportering på FNT – skolebasert vurdering

Kontrollspørsmål								
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	

Vi har ikke gjennomført tilsyn med skolebasert tilsyn i 2017.

Rapportering på FNT – skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Kontrollspørsmål																								
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Enebakk	Mjær	13.02.2017	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Enebakk	Stranden	13.02.2017	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0
Aurskog-Høland	Løken	15.09.2017	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

Tilsynene omfattet også kommunes forsvarlige system etter oppl. § 13-10 andre ledd. Begge kommunene fikk lovbrudd på kontrollspørsmålene om system.

Status tilsyn varslet i 2016, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2017 (Barnehage)

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
Bydel Gamle Oslo	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)	Barnehageloven § 17 første og annet ledd	4	Enkeltvedtak med pålegg	2	2	1
			4		2	2	1

Rapportering fra egeninitierte tilsyn (foreløpige tilsynsrapporter)

Kommune	Barnehage/skole	Tilsynsystema	Korreksjonspunkt	Antall kontrollspørsmål i tilsynet
Enebakk	Ytre Enebakk skole	Oppl. §§ 8-1, 8-2, 2-3, kap. 5, 10-9 og 10-11	6	15
Akershus fylkeskommune	Eidsvoll skole, Hvam skole, Kjelle skole og Sørumsand skole	Oppl. § 3-1 jf. forskr. kap. 6, §§ 5-1 og 5-3 samt fvl.	6	8
Nittedal	Li	Psykososialt skolemiljø		0
Nannestad	Maura skole, Nannestad skole og Midtbygda barnehage	Meldeplikt til barnvernet, forsvarlig system og kommunen som barnehagemyndighet		0

For tilsynene i Nittedal og Nannestad ble det ikke benyttet kontrollspørsmål.

Rapportering på tilsyn med barnehagemyndighetens tilsyn og veiledning

Kommune		Kontrollspørsmål																													
Kommune	Åpnet	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.2	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	4.2	4.3	4.4	4.5	4.7	4.8	4.9	4.11	4.12	5.3	5.4	5.5	5.6	5.7	5.8	5.9	5.10	5.11	5.12
Bydel Søndre Nordstrand	3.3.2017	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bydel Alna	19.12.2016	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Fylkesmannen skal redegjøre for oppdraget om egnevalueringen... (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for oppdraget om egnevalueringen av kompetanse på regelverksområdet, og særlig trekke fram styrker og utfordringer samt tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet.

Avdelingen har medarbeidere med høy kompetanse for å løse oppgavene innenfor klagesaksbehandling, tilsyn og veiledning. På grunn av det store omfanget av klagesaker til vårt embete er kapasiteten generelt for liten til å kunne gjennomføre klagesaksbehandling innenfor fristen på tre måneder i alle saker.

Avdelingen har hatt forholdsvis stor utskifting av personale de siste årene, i tillegg til at vi har blitt flere. Vi har en god variasjon av kompetanse, i hovedsak pedagoger og jurister, og de fleste andre har ulike masterutdanninger. Alle i avdelingen har minimum fire års høyere utdanning. Gjennom tilsyn, ulike samlinger og møtearenaer blir skoleeiere og barnehagemyndigheten godt kjent med ansatte i avdelingen. Det bidrar til at terskelen for henvendelser med prinsipielle problemstillinger og spørsmål om veiledning blir lav.

Langtidsfravær p.g.a. sykdom har gjort at vi har vært sårbare på enkelte områder, men vi har forsøkt å ta grep ved å flytte oppgaver mellom saksbehandlerne. Vi bruker midlene vi får til å administrere statlige satsinger til lønn, og på den måten har vi økt antall ansatte i avdelingen.

Avdelingen har i flere år jobbet med klarspråk i både maler og tilsynsrapporter. Svar på klagesaker leses alltid av en leder eller en med et særskilt fagansvar for å godkjenne saker før utsending. Klager på psykososialt skolemiljø har alltid to saksbehandlere, en jurist og en pedagog. Internt i avdelingen har vi også møter for ulike saksområder etter behov for å drøfte prinsipielle problemstillinger eller spesielt utfordrende saker. Disse prosessene sikrer at vi har en felles praksis og at tilnærmet like saker får en lik behandling.

Vi har i 2017 videreført samarbeidet på tvers i femfylket, både med faste grupper og med grupper som settes sammen ved behov.

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager... (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen.

Tabellene nedenfor viser at Fylkesmannen i 2017 har behandlet totalt 1 080 klager på barnehage- og utdanningsområdet.

Summen av saker som fremkommer i tabellene, er lavere enn det totale antallet klagesaker som er mottatt og/eller behandlet. Dette skyldes at en del klagesaker ikke er omtalt i tabellene. Disse sakene er omtalt i kommentarfeltet under den første tabellen.

Fram til 1. august 2017 hadde Fylkesmannen behandlet tilsammen 65 klager på psykososialt skolemiljø etter "gammel ordning", mot 97 saker i hele fjor.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	178	0	82	96	0
Standpunkt i orden og oppførsel	6	0	5	1	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	410	102	308	0	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	11	0	11	0	0
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	2	0	2	0	0
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	0	1	0	0
Særskilt språkopplæring, § 2-8	2	0	1	1	0
Bortvisning, § 2-10	3	2	1	0	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	99	0	95	4	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	3	0	1	2	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	15	0	2	13	0
Spesialundervisning, § 5-1	28	7	9	12	0
Skyss, § 7-1	90	26	56	8	0
Skoleplassering, § 8-1	103	0	77	23	3
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	54	25	6	21	2
Sum	1 005	162	657	181	5

I tillegg til antall klager ført inn i tabellen har Fylkesmannen behandlet 3 klager på fritak for vurdering i sidemål, jf. forskrift § 3-22, 6 klager på særskilt tilrettelagt eksamen, jf. opplæringsloven § 3-32, 1 klage på godkjenning av fag fra utlandet, jf. forskrift § 1-16, 7 klager på sakskostnader, jf. forvaltningsloven § 36 og 37 klager etter KD sin instruks for behandling av søknader om dispensasjon for vurdering i fremmedspråk. Summen av antall klager i 2016 er nær sagt den samme som i 2017.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	1	1	0	0	0
Barnehageloven § 16	8	1	1	6	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	5	1	2	1	1
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0				
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
	14	3	3	7	1

Forskrift om likeverdig behandling ble opphevet i 2015. BUA har oppført klagesaker etter forskrift om tilskudd til private barnehager. Klagesaker vi har behandlet som ikke fremgår av tema oppført i listen er klagesaker etter bhgl § 14 femte ledd. Vi har behandlet 5 slike saker. Samtlige klager er ikke gitt medhold. Nedgang i klagesaker som gjelder vedtak om tilskuddsats etter forskrift om tilskudd til private barnehager § 9. Økning i klagesaker som gjelder brudd på barnehageloven § 14 a, samt avslag på søknad om offentlig finansiering.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	12	0	4	8	0
Inntak, § 3-1	7	0	4	0	3
Særskilt språkopplæring, § 3-5	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 3-6	2	0	1	1	0
Skyss, § 3-7	25	4	20	1	0
Permisjon, § 3-13	2	0	2	0	0
Psykososialt skolemiljø, § 2-4, jf oppl § 9a-3	8	4	1	2	1
Bortvisning, § 3-10	1	1	0	0	0
	58	9	33	12	4

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	1	0	0	0	1
	1	0	0	0	1

Klagebehandling - Spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	9	4	4	0	1
Tegnspråkopplæring, § 2-6 tredje ledd	0	0	0	0	0
	9	4	4	0	1

Vi har oppført klagesaker etter barnehageloven § 19 e (og ikke den opphevede opp. § 5-7) Det er en nedgang i antall klagesaker etter barnehageloven § 19 a. Men økning i klager etter barnehageloven § 19 g. BUA har behandlet totalt 16 saker etter barnehageloven § 19 g, hvorav 5 er gitt medhold og 11 er gitt ikke medhold.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	2	0	1	1	0
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	6	0	6	0	0
Standpunkt (fag og orden og oppførsel) for utenlandsskolene	5	0	4	1	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	3	2	1	0	0
	16	2	12	2	0

Fylkesmannen skal rapportere på antall meldte skolemiljø saker... (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall meldte skolemiljø saker til embetene som håndhevingsmyndighet, resultat av behandlingen og saksbehandlingstid.

Meldte skolemiljø saker og utfallet av sakene:

Barnehage- og utdanningsavdelingen har mottatt ca. 200 henvendelser (muntlige og/eller skriftlige) etter at ny håndhevingsordning trådte i kraft 01.08.2017, og fram til 31.12.2017. Det er vanskelig å angi eksakt antall skolemiljø saker som er meldt inn til Fylkesmannen i Oslo og Akershus for behandling etter oppl. § 9A-6 i perioden 01.08 – 31.12.2017. Grunnen til dette er at vi ikke vet om det blir nødvendig for Fylkesmannen å treffe vedtak i en sak når saken meldes inn til oss. I noen saker opplever vi at elev/foresatte blir fornøyd underveis i saksbehandlingen, og derfor trekker sin sak. Det kan også være andre grunner til at elev/foresatte ønsker å trekke en meldt sak underveis i saksbehandlingen. Dette betyr at vi har en del saker som meldes inn til behandling etter oppl. § 9A-6, men som ikke resulterer i verken vedtak eller posten «veiledning istedenfor avvísning».

Av håndfaste tall har vi følgende:

I perioden 01.08.2017 – 31.12.2017 ble det fattet vedtak i 39 skolemiljø saker. Disse vedtakene fordeler seg som følgende:

Avvist: 9

Medhold: 26

Ikke medhold: 4

I tillegg hadde vi 20 saker hvor vi veiledet elev/foresatte istedenfor å avvise saken fordi rektor ikke hadde kjent til saken i fem dager når elev/foresatte tok kontakt med Fylkesmannen.

Ved utgangen av desember 2017 var 34 meldte saker fremdeles til behandling. (Dette er altså saker hvor saksbehandlingen er i gang, og vi går ut i fra at vi skal fatte vedtak i saken.)

Saksbehandlingstid:

Vedtak om avvísning: 14 dager. Én sak er ikke tatt med i denne beregningen, da vi ventet på avklaring fra UDIR i saken. I den saken var saksbehandlingstiden 48 dager.

Vedtak om brutt/ikke brutt aktivitetsplikt: 51 dager.

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender... (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender seg på nytt til fylkesmannen hvor skoleeier /barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket.

Fylkesmannen mottar få henvendelser der klager henvender seg på nytt til oss fordi skoleeier ikke har fulgt opp vedtaket vårt. Det klageområdet der vi mottar denne type henvendelser, er når det gjelder klager på standpunkt karakteren. Da er det riktignok ikke skoleeier som ikke følger opp vårt vedtak, men skolen. Vi har ikke et nøyaktig tall på antall henvendelser, men av de 195 klagen vi har behandlet i 2017, er det færre enn ti henvendelser av denne typen. I slike tilfeller tar vi kontakt med både skole og skoleeier.

Vi har ikke mottatt henvendelser der klager har henvendt seg til oss på nytt fordi barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp våre vedtak.

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak... (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.

Rapporteringskravet er splittet i to (se 7.3.8.13) av tekniske grunner for å koble riktige tabeller til årsrapporteringen.

Alle de 22 kommunene i Akershus og de 15 bydelene i Oslo har søkt, og fått, statlige midler til lokale kompetanseutviklingstiltak. De opplever alle at det er en fordel å kunne planlegge langsiktig, men samtidig kunne ta inn nye statlige føringer. Samtidig mener alle at det er viktig å legge de lokale behovene til grunn for satsingsområdene. Hovedfokus endrer seg med tiden, etter hva de har jobbet mer eller mindre med. Barnehagebasert kompetanseutvikling er en innarbeidet arbeidsform de fleste steder. UH sektoren og andre fagmiljøer blir også brukt av de aller fleste. De ikke-kommunale barnehagene får samme tilbud om deltakelse i alle statlige kompetansetiltak. Mange opplever at de ikke-kommunale ofte har egne kompetansetiltak, og derfor deltar noe mindre i de felles

tiltakene. En gjennomgående utfordring for svært mange barnehager er at lav bemanning fører til at kompetansetiltak må nedprioriteres.

Kompetansetiltak tabell 1

Kompetansetiltak	Midler brukt	Antall deltakere totalt	Andel deltakere fra kommunale barnehager	Andel deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	1 873 000	100	61 %	39 %
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0	0 %	0 %
Kompetanseutviklingstiltak for samisk	50 000	7	100 %	0 %
Økonomisk tilrettelegging	6 875 000	275	72 %	28 %

Kompetansetiltak tabell 2

	Kompetansemidler til kommuner og barnehager
Midler brukt	12 621 000
Andel barnehagemyndigheter som har fått midler	100 %
Andel kommunale barnehager som deltar i tiltak	56 %
Andel ikke-kommunale barnehager som deltar i tiltak	42 %
Andel barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	74 %
Andel barnehager deltatt på tema: språkmiljø	45 %
Andel barnehager deltatt på tema: realfag	39 %
Andel barnehager deltatt på tema: barn med særskilte behov	50 %
Andel barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	46 %
Andel barnehager deltatt på tema: danning og kulturelt mangfold	34 %
Andel barnehager deltatt på tema: annet	57 %

Fylkesmannen skal gi en kort vurdering av arbeidet med strategiene... (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort vurdering av arbeidet med strategiene *Kompetanse for fremtidens barnehage* og *Kompetanse for kvalitet* og for strategi for etter- og videreutdanning for ansatte i PPT.

Kompetansestrategien er blitt sett i sammenheng med den nye rammeplanen. Strategien har blitt jobbet med i GLØD-nettverket, og deltakerne har spredd kunnskapen videre til egne regioner og bydeler. Fylkesmannen har også hatt konferanser for å inspirere å ta i bruk kompetansestrategien, rammeplanen og bl.a. barnekonvensjonen.

Barnehagene har brukt områder fra den nye rammeplanen inn i temaene de har jobbet med, spesielt i temaet pedagogisk ledelse, barn med særskilte behov og kunnskap om de yngste barna. Mange sier de bruker kunnskapen fra Fylkesmannens kurs og konferanser, spesielt det som har vært knyttet til ny rammeplan. Mange jobber med temaene, med lærende nettverk som metode. Noen viderefører egne satsinger, f. eks. likestilling, likeverd og rekruttering. Noen gir tilskudd til utviklingstiltak i enkelte barnehager, etter søknad, alt knyttet til de nasjonale satsingsområdene.

Noen sier deltakelsen fra de ikke-kommunale barnehagene har økt det siste året. De store kjedene har egne opplegg og deltar mindre i felles tiltak. Familiebarnehagene har sjelden mulighet til å delta. Alle kommunale og ikke-kommunale barnehager får samme mulighet til å delta på alt knyttet til de statlige midlene.

En del kommuner viser til tverrfaglig samarbeid mellom barnehage, SFO og skole om sentrale temaer.

Barnehagebasert kompetanseheving er godt innarbeidet (eks. kursrekker med oppgaver i mellom).

Alle bruker UH-sektoren, men også kompetansesentrene og private aktører.

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad... (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad de kommuner med lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnskoleområdet som er fulgt opp, har økt sin kvalitet og kompetanse, og videre hvilke virkemidler og tiltak som har hatt god effekt.

Alle kommunene i regionen tar eierskapet på barnehage- og skoleområdet alvorlig. Noen kommuner har imidlertid større behov for støtte når det gjelder kvalitet og kompetanse i kommunen.

På grunnskole- og barnehageområdet får vi jevnlig rapporter fra eierne og barnehagemyndighetene. Gjennom deltakelse i kompetanseutvikling, lærende nettverk og videreutdanning er skoler og kommuner i en positiv utvikling.

I Akershus har tre kommuner hatt bistand fra veilederkorps i 2017. Kommunene har meldt tilbake at de får god hjelp. På bakgrunn av vurderinger av kjente indikatorer som resultater på eksamen, nasjonale prøver, elevundersøkelsen i tillegg til klagesaker og resultater etter tilsyn, ble kommunene oppfordret av Fylkesmannen til å søke om å delta.

I den nasjonale satsingen Inkluderende barnehage- og skolemiljø deltar tre kommuner og flere skoler i Læringsmiljøprosjektet. I tillegg har en av kommunene med barnehage. Disse deltar på bakgrunn av utfordringer med læringsmiljøet som er avdekket gjennom tilsyn, klagesaker og urovekkende tall i Elevundersøkelsen. Videre deltar fem kommuner og en friskole i pulje 2 i det samlingsbaserte tilbudet i satsingen. Gjennom søknader om deltakelse har disse meldt behov for støtte i arbeidet med å forebygge, avdekke og håndtere krenkende adferd.

Fylkesmannen har i særskilte tilfeller hatt møter og veiledning av kommuner og skoler etter tilsyn og klagesaker. Tiltakene og virkemidlene mener vi til sammen bidrar til bedre kompetanse og kvalitet. På generelt grunnlag er vi i tvil om kommunenivået har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet, spesielt når det gjelder forvaltningskompetansen. Vi finner lovbrudd i tilsynene våre, og vi får bekymringsmeldinger og klagesaker som burde vært bedre behandlet av førsteinstans. Noen av kommunene sliter med repeterende problemer. Dette synes i de fleste tilfellene ikke å være på grunn av manglende vilje, men på grunn av manglende lovforståelse og lav bemanning.

Fylkesmannen skal gjøre rede for hvilke tiltak som er iverksatt... (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjøre rede for hvilke tiltak som er iverksatt for å bidra til implementering av ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har gjort følgende for å implementere ny rammeplan:

Høringskonferanser. Det ble arrangert to likelydende høringskonferanser sammen med KD. Til sammen på disse konferansene var det totalt 800 deltagere.

Inspirasjonskonferanse 1. Våren 2017 ble det avholdt inspirasjonskonferanse med totalt 400 deltagere. Målgruppen var barnehagemyndighetene, barnehageeiere, styrere og pedagogisk ledere. Udir presenterte ny rammeplan. I tillegg la vi vekt på det nye området i rammeplanen om livsmestring. Marianne Godtfredsen og Ingrid Lund hadde foredrag om «Mobbing i barnehagen; Fleip eller fakta?», FUB hadde innlegg om «Informasjon om foredrag ang. mobbing i barnehagen» og Unicef presenterte «Barnas rettighetskort».

Inspirasjonskonferanse 2. Høsten 2017 ble det avholdt inspirasjonskonferanse i samarbeid med BI. Tema for konferanse var faglig ledelse i barnehagen og ny rammeplan. Ratib Lekhal holdt foredrag om «Betydning av kvalitet i barnehagen», Johan From om «Barnehagen som del av utdanningssystemet», Sissel Dahl Løw om «Open-to-Learning» og Mathilde Fasting om «Barnehagen i morgendagens samfunn».

Dialogsamlinger. Høsten 2017 ble det holdt åtte dialogsamlinger, med til sammen 400 deltagere. Målgruppen var barnehagemyndighetene, barnehageeiere og styrere. Temaet var ny rammeplan i sammenheng med barnehageloven og barnekonvensjonen.

Fylkesmannen skal gi en vurdering av arbeidet med ny modell for styring... (fra kapittel 7.3.8.10 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en vurdering av arbeidet med ny modell for styring og finansiering av kompetanseutvikling i grunnsopplæringen, og særlig trekke fram resultater fra arbeidet med desentralisert ordning for kompetanseutvikling og oppfølgingsordningen.

Vurdering av arbeidet:

Fylkesmannen har informert og motivert offentlige og private skoleeiere og lærerutdanningsinstitusjoner/UH til å ta initiativ til samarbeid om etterutdanning for lærere. Informasjon har også vært tilgjengelig på nettsidene våre. Utover at vi har informert og lagt til rette for felles møtearenaer, har vi ikke styrt prosessene eller gitt noen av UH-institusjonene i regionen et særskilt ansvar. Tilbakemelding fra aktørene har vært at det er krevende at de selv har fått ansvaret for innhold, framdrift og prosess. I tillegg til et krevende omstillingsarbeid, både for skoleeiere og i UH-sektoren, har også tidsperspektivet/tidspresset vært en utfordring høsten 2017.

Resultatet så langt viser imidlertid samarbeidsavtaler som inneholder et mangfold/bredt spekter av temaer for etterutdanning, og at ulike UH og nasjonale senter er involvert. Vi ser at noen av samarbeidsforaene har en utfordring når det gjelder å oppfylle intensjonen om at dette skal være etterutdanning for lærere. I forbindelse med utbetaling av midler har vi gjort de det gjelder spesielt oppmerksomme på at målgruppen for etterutdanning er lærere og ikke ledelsen.

Fylkesmannen har ikke stilt krav om at Oslo kommune nå i oppstarten av ordningen skal samarbeide med andre kommuner. Oslo er innforstått med at kommunen i framtidige prosjekter vil inngå samarbeid med andre. Når det gjelder friskolene i vår region er disse med i kun ett av de etablerte samarbeidsforumene.

Resultater:

I Oslo og Akershus ble det høsten 2017 etablert fire samarbeidsfora som jobber med følgende utviklingsområder:

1. Akershus: kommunene i Follo, øvre og nedre Romerike (20 kommuner). De har knyttet til seg Universitetet i Oslo, Høgskolen i Oslo og Akershus, Høgskolen i Innlandet og Oslofjordalliansen (Høgskolene i Østfold, Vestfold, Buskerud, og NMBU).

Utviklingsområder: Læreplanforståelse, fornyingen av Kunnskapsløftet, bygge felles forståelse for ny overordnet del.

2. Lørenskog og Rælingen kommuner har knyttet til seg Høgskolen i Oslo og Akershus.

Utviklingsområder: Regning og matematikk.

3. Asker og Bærum kommuner har knyttet til seg Universitetet i Oslo, Høgskolen i Oslo og Akershus, Høgskolen i Innlandet, Handelshøgskolen BI, Naturfagsenteret, Læringsmiljøsentret og Lesesenteret.

Utviklingsområder: Elevsentrert skoleledelse, fagfornyelse, tidlig innsats, læringsmiljø.

4. Oslo kommune har to prosjekter:

1. Samarbeid med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).

Utviklingsområder: Bærekraftig utvikling, utforskende arbeidsmåter i naturfag og samfunnsfag, regning i alle fag, skolehage og uteskole.

2. Samarbeid med UiO; Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS).

Utviklingsområde: Lærerferdigheter innenfor bruk av støttestrukturer i norsk og matematikk på u-trinnet.

Rapporter på antall årsverk i landbruksavdelingen... (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på antall årsverk i landbruksavdelingen per 31.12.2016, antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2016, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.

Se tabellen under.

Årsverk i landbruksforvaltningen mm.

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2017	18.5
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2017	42.6
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2017	13.0

Rapporter på antall årsverk i avdeling... (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning.

Ikke aktuelt for FMOA

Årsverk i reindriftsforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2017	

Ikke aktuelt for FMOA.

Ressurser avsatt til kontrollarbeid skal oppgis... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Ressurser avsatt til kontrollarbeid skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer.

Se tabellen under.

Ressurser avsatt til kontrollarbeid

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk avsatt til kontroll hos FM i 2017 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	1.0
Antall årsverk avsatt til kontroll hos FM i 2017 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2017 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	9.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2017 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett... (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett, herunder omfang (kilometer/kroner) for nybygging, ombygging og vedlikehold av skogsvegnettet.

Alle skogsbilveier i Akershus er nå ferdig registrert og det er satt i gang et arbeid med en enkel form for hovedplan for opprusting av skogsbilveier. Alle kommuner har plukket ut et visst antall veier der det anses som mest sannsynlig å klare å gjennomføre gode ombyggingsprosjekter. Veiene er plukket ut med tanke på at det skal være god lønnsomhet i prosjektene og engasjere skogeiere med interesse, slik at vi får noen suksesshistorier i hele vår geografi.

På tilskuddssiden ble det laget nye retningslinjer i 2017.

Vi har over tid observert at ombyggingsprosjekter har vært dårlig planlagt, gjerne av skogeier selv, noe som har resultert i en del veier som ikke har vært gode nok. Derfor har vi nå som krav at veier over 750 meter skal ha en godkjent veiplanlegger inne i planlegging og oppfølging av anleggene. Tilskuddssatsene er også skrudd opp vesentlig for å få opp aktiviteten.

Det er innvilget to søknader om nybygging i 2017. Til sammen er disse på 1 900 meter med en meterkostnad på kr 766.

Det er innvilget fire søknader om ombygging i 2017. Til sammen er disse på 4 237, og meterkostnaden er kr 509.

I følge ØKS ble det i 2017 vedlikeholdt 388 km skogsbilvei med en meterkostnad på kr 6,90. Vår vurdering er at tallene kan være beheftet med feil fordi systemet ikke håndterer fellesprosjekter på samme måten som tilskuddssøknader.

I 2017 ble det ferdigstilt 10,95 km skogsbilveier. Det ble utbetalt kr 99 per meter i tilskudd.

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart... (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Kommuner som ikke har ajourført AR5 i 2017:

- Ski (Periodisk ajourhold leveres i 2018)
- Oppegård (Periodisk ajourhold leveres i 2018)
- Bærum (Overgang til SFKB i 2017)
- Asker (Overgang til SFKB i 2017)

Kommuner som ikke har sendt nye jordregisterfiler til LREG i 2017:

- Aurskog-Høland (Vil ikke sende - redd for generering av feil)
- Enebakk (Venter på periodisk ajourhold 2018)
- Eidsvoll

Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5):

- Påvente av nytt periodisk ajourhold er årsak til uteblitt løpende ajourhold.
- Få ressurser til befaringer for å kontrollere usikre areal. Fravær og sykdom er medvirkende årsaker.
- Fullstendighetskontroll av alle FKB-data før overgang til SFKB i månedskiftet nov./des., hektisk aktivitet i geodata-enheten og dermed ikke fått prioritert innlegging av AR5-ajourhold i 2017.
- Én kommune oppgir at bestilling av LREG ikke vil bli gjennomført fordi eiendomsgrensene og/eller AR5-grenselinjer, basert på vannkontur, vil klippe bort verdifulle beiteareal for mange grunneiere.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	9 %	2	23
Jordregister tilstand	13 %	3	23

I kommunene som får periodisk ajourhold levert i 2018, vil det ha foregått - nettopp - periodisk ajourhold i 2017. Disse er ikke tatt med i statistikken over kommuner uten ajourhold av AR5.

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren... (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren, og gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene.

Se også rapportering kap 3.1 hovedmål 1., og rapportering under ulike virkemidler. Reduserte utslipp, økt C-lagring i jord og skog, klimatilpasning og landbrukets bidrag til grønt skifte, herunder økt trebruk og bioenergi, er fulgt opp gjennom:

- Bred deltakelse og innspill til Akershus fylkeskommunes arbeid med Regional plan for klima og energi (kommer på høring i 2018), og i uttalelser til kommunenes klima- og energiplaner. Forholdet mellom økt matproduksjon, utslipp av klimagasser, C-lagring og muligheter for å bidra til grønt skifte er drøftet. Videre: Betydningen av god agromi, muligheter for karbonlagring i jord og produkter. Næringens egen satsning gjennom klimasmart landbruk er et viktig bidrag.
- Tiltak for god agromi, inkl drenering og erosjonsforebygging er vinn- vinn-vinn tiltak for å redusere klimagassutslipp og avrenning til vann fra jordbruk, forebygging av klimaskader/klimatilpasning, øke karbonlagring i jord og avlinger. Problemer med å måle status for utslipp og opptak av C og effekter av tiltak er en utfordring.
- Klimatilpasning i landbruket: Det er gjennomført seminarer for kommunene om landbrukstiltak og kvikkleireskred med NVE som innleder. Seminarer og RMP-tiltak og er viktig for klimatilpasning og erosjonsforebygging. Seminarer knyttet til RMP og miljøvirkemidler: Bygge mer kunnskap i forvaltning og i næring.
- Vurdering av søknader til klimasatsprosjekter og "klimasats verksted" for kommunene: Det er gitt tilsagn fra nasjonal ordning til prosjekter i noen av våre kommuner som sats på økt trebruk.
- Vårt forventningsbrev og uttalelser til samfunnsplanlegging tar opp aktuelle temaer.
- Klima- og miljøprogrammet: Det er gitt tilskudd til NIBIOs veileder om rehabilitering av hydrotekniske tiltak i leirjordsonråder.
- Intern klimagruppe hos FMOA landbruk og miljø: Har utviklet større tverrfaglig kompetanse og forståelse for utfordringer, muligheter og begrensninger i landbruket på klimaområdet. Felles uttalelse til forslag om forbud mot nydyrking av myr basert på klimahensyn.

Beskriv kort arbeidet med saker etter naturmangfoldloven... (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

Beskriv kort arbeidet med saker etter naturmangfoldloven, verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger som berører landbruk.

Naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn når saker behandles etter skoglovens markaforskrift som krever godkjent hogstmelding for all hogst.

Skogmyndighet i kommunene er førsteinstans. Fylkesmannen er klageinstans, men førsteinstans i saker der kommunen er skogeier. Vi har behandlet 4 klager på kommunalt godkjente hogstmeldinger i 2017. Enkelte klager omfatter mer enn en hogstmelding. Vi har behandlet 59 hogstmeldinger fra kommuneskogene der Fylkesmannen er skogmyndighet. Flere hogstmeldinger er behandlet i én sak. Det er foretatt befaring i alle klagesaker og i de fleste hogstmeldingssaker. I én kommuneskog er det behandlet søknad om bygging av skogsbilvei etter landbruksveiforskriften der naturmangfoldloven også er lagt til grunn.

Verneplaner: Dispensasjoner fra verneforskrifter for ulike byggetiltak: Det er ikke hjemmel for å vektlegge jordvern og landbrukshensyn i saker om dispensasjon fra verneforskrifter. Innspill om viktige planhensyn kan først gis ved høring av saken etter plan- og bygningsloven. Dette fører til at vurderinger av jordvern og landbruk fra kommunens landbruksforvaltning og FM ikke kommer inn i prosessene tidlig og tydelig.

Energiloven: Vi gir uttalelse om jordvern, landbrukshensyn og grunnforhold i saker som gjelder omlegging, nye høyspentlinjer og transformatorstasjoner i jordbruksområder.

Konsekvensutredninger (KU) av større arealplansaker: Jordvern kan mangle som tema i planprogram, og nasjonale føringer for jordvern er ofte ikke med i KU. Konsekvensvurdering for dyrka og dyrkbar jord og landbruksdrift kan være mangelfull: Alternativer og begrenset inngrep er ikke vurdert, og arealtall kan mangle. I kommuneplaner mangler ofte vurdering av konsekvenser av planen som helhet.

Markaloven: Det er en svakhet at dispensasjonssøknader, som anbefales etter markaloven, ikke også skal behandles som dispensasjonssak etter plan- og bygningsloven. Dette fører til at jordvern, landbrukshensyn og andre konsekvenser for areal- og transport ikke blir vurdert for slike saker.

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

Fylkesmannen har i 2017 gjennomført 3 kommunale forvaltningskontroller av tilsammen 7 kommuner. Se tabell 3.3.1.2.1.2 for oversikt over gjennomførte kontroller og oppfølging av avvik.

Oppfølging av avvik avdekket i 2017 vil fortsette i 2018. I tillegg til kontakt med kontrollerte kommuner vil generell veiledning til alle kommuner om aktuelle temaer følges opp videre i fagsamlinger og gjennom vårt ukentlige nyhetsbrev "Nytt og Nyttig".

Kontrollene bekrefter at vårt spesielle fokus på oppfølging av avvik i 2016, herunder avkorting ved feilopplysninger og regelverkbrudd, har gitt resultater. Vi vurderer at kommunene nå er i bedre stand til å gjennomføre korrekt forvaltning. Vi ser også at oppfølging av avvik, og skjerpet søknadskontroll i kommunene, virker forebyggende på foretakenes aktsomhet. Andelen feilopplysninger og regelverksbrudd knyttet til vilkår for å motta produksjonstilskudd har gått ned.

I kontrollplan for 2017 har krav til kommunene om egne risikobaserte kontroller av foretak, og habilitet i kommunal forvaltning, blitt utpekt som kontrolltemaer i RMP og PT. Vårt fokus på området i veiledning og forvaltningskontroller har bidratt at flere kommuner har fått større kunnskap og bevissthet om dette, og flere har endret sin praksis.

Vår overordnede vurdering av kontrollresultatene er at det fortsatt er behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning for å bidra til kompetanseheving. Vi ser imidlertid en tydelig forbedring i bruken av de virkemidlene som regelverket for de ulike tilskuddsordningene åpner for. Men det må fortsatt jobbes med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse og praksis (veileder-saksbehandler-kontrollør) er også temaer vi vil fortsette å fokusere på.

For oversikt over personellressurser avsatt til kontroll (årsverk og antall personer), se egen tabell.

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt... (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)

Rapportere på

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt over og en vurdering av klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen.

Fylkesmannen behandlet 6 klager knyttet til søknader om produksjonstilskudd i 2017. Alle ble avslått, dvs. at alle kommunale vedtak ble opprettholdt. Kvaliteten på kommunens vedtak blir stadig bedre. Vi må anta at veiledning som blir gitt kontinuerlig i fagsamlinger og i direkte kontakt med den enkelte kommunen om regelverk og forvaltningslovens bestemmelser har en positiv innvirkning. Det ukentlige nyhetsbrevet til kommunene, "Nytt og Nyttig", brukes også til å informere om aktuelle bestemmelser og endringer i regelverket. Løpende kontakt med kommunene foregår i tillegg gjennom e-post og telefon med sikte på at saker, som skal oversendes til Fylkesmannen for klagebehandling eller vedtak om dispensasjon, er så godt opplyst og korrekt behandlet som mulig.

I tabellen er det gitt en oversikt over antall dispensasjoner og klager som er behandlet av Fylkesmannen i 2017.

Klage- og dispensasjonssaker

Betegnelse på rapporteringskrav	Klager medhold	Klager delvis medhold	Klager avslag	Klager under behandling	Dispensasjoner innvilgelse	Dispensasjoner avslag
Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid	0	0	6	0	4	1
Avløsning ved sykdom og fødsel mv.	0	0	0	0	0	0
Tidligpensjon for jordbrukere	0	0	0	0	0	0
Regionale miljøtilskudd	0	0	0	0	0	2
SMIL	0	0	0	0	0	0
NMSK	0	0	0	0	0	0

Rapporter i henhold til tabell... (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

Rapportere på

Rapporter i henhold til tabell:

- Antall mottatte redegjørelser fra kommunen for avkortning av tilskudd (kopi av brev som er sendt søker), samt antall kommuner som har sendt dette (søknadsomgangen januar 2017).
- Antall mottatte redegjørelser fra kommunene i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse skal sendes FM i PT-4100B), samt antall kommuner som har sendt dette (søknadsomgangen januar 2017).

Som en kommentar til tabellen under, og for å synliggjøre omfanget av avkortinger, kan vi nevne at de fleste kommunene har meldt inn avkortning i produksjonstilskudd pr. juni 2017. I 2016 ble det avkortet for tilsammen ca. 1,2 mill kroner i våre fylker. I 2017 har dette gått noe ned. Det skyldes, i følge kommunene selv, at foretakene nå er mer aktsomme når de søker tilskudd. Dette gjelder særlig for miljøkravene (gjødselsplan og plantevernjournal) i PT etter regelverksendringer og økt fokus på slike vilkår i kommunenes søknadskontroller. Reaksjoner ved feilopplysninger og ved brudd på dyrevelferdsloven har trolig hatt samme effekt.

Videre melder kommunene at avkortning trolig virker forebyggende også på foretak som ikke er tatt ut i kontroll fordi andre foretak får kunnskap om at kommunene vil reagere ved feilopplysninger eller regelverksbrudd.

I tabellen under er antall kommuner som har sendt inn redegjørelser større enn antall mottatte redegjørelser. Det skyldes at flere kommuner inngår i regionkontor som sender inn felles redegjørelser.

Avkortinger produksjonstilskudd

	Antall mottatte redegjørelser	Antall kommuner som skulle sendt redegjørelse	Antall kommuner som har sendt redegjørelse
Redegjørelse fra kommunen for avkortning av tilskudd (kopi av brev som er sendt til søker)	13	23	22
Redegjørelse fra kommunen i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse i PT4100B)	7	23	22

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering... (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering av hvordan arbeidet med 0-24 samarbeidet har fungert i henhold til embetets målsettinger og ambisjoner. Herunder skal det framkomme hvilke egne mål som er satt for arbeidet. I egenvurderingen skal fylkesmannen vurdere hvilke tiltak som har gitt de beste resultatene og i størst grad bidratt til samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har organisert oppdraget som et tverrfaglig samarbeid og har hatt en god og helhetlig prosess i 0-24 satsningen i 2017. Barnekonvensjonen er lagt til grunn i arbeidet. 0-24 er forankret i embetets ledergruppe med egen styringsgruppe bestående av ledere fra sosial- og familie, barnehage- og utdanning samt helseavdelingen. I tillegg er alle avdelinger representert i en 0-24-gruppe som møtes jevnlig. 0-24 samarbeidet internt i embetet har økt bevisstheten i de ulike fagavdelingene om viktigheten av å fremstå helhetlig og samordnet på områder som berører barn og unge. Videre er en samarbeidsavtale under inngåelse med aktuelle kompetansesentre: Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBup), Kompetansesenter rus (KoRus) Oslo og KoRus øst.

0-24-gruppa vår planlegger i fellesskap ulike aktiviteter som fremmer tverrfaglig samarbeid og som kan bidra til at utsatte barn og unge får et helhetlig tilbud for å nå de mål som oppdraget har skissert i 2017:

Utsatte barn og unge mellom 0-24 år var tema på den årlige samlingen for ordførere og rådmenn i Oslo og Akershus.

I Fylkesmannens forventningsbrev til kommunene, som sendes ut en gang pr år, var forventningene knyttet til kommunenes ansvar for utsatte barn og unge tema for første gang i 2017. Visjonen for 0-24-samarbeidet, at alle barn og unge skal få den hjelpen de har krav på slik at de kan mestre eget liv, ble løftet frem. Alle som møter barn og unge – via helsestasjonen, barnehagen, barnevernet, skolen og NAV – må samarbeide og få tjenestene til å fungere godt.

Dette krever at kommunene har systemer og rutiner for å kunne handle raskt, riktig, samordnet og helhetlig. Det er behov for kunnskap og holdninger for å se og høre, gripe inn tidlig, finne gode løsninger sammen og for å følge opp over tid.

0-24 gruppen har i 2017 gjennomført to konferanser. I mai gjennomførte vi en stor fagkonferanse for ledere i kommuner og bydeler, og nøkkelpersonell som møter barn og unge via helsestasjon, barnehage, barneverntjenesten, skolen og NAV. Målet var å understøtte arbeidet kommunene gjør for å tilby tjenester som trekker i samme retning, og hvor ulik kompetanse på tvers av tjenesteapparatet utfyller hverandre og skaper en synergieffekt for å oppnå dette målet. Tema for konferansen var barn og unges psykiske helse, tverrfaglig samarbeid for å redusere og forebygge barne- og familiefattigdom, taushetsplikt, opplysningsplikt og meldeplikt, samarbeid mellom barneverntjenesten og skole og samarbeid mellom barneverntjenesten og psykiske helsetjenester til barn.

I november arrangerte vi et seminar for ansatte i kommuner og bydeler, sammen med ansatte hos Fylkesmannen. Målet med seminaret var at saksbehandlere som jobber med saker hvor barn er involvert og barn blir berørt skal bli bedre kjent med barnekonvensjonen, og bli bedre til å anvende barnekonvensjonen i saksbehandlingen.

Fylkesmannen har opprettet og driftet et nettverk av unge erfaringskonsulenter som er ansatt i Oslo kommune. Dette gir ungdom en stemme inn i velferdstjenester, hjelper andre ungdommer til å få bedre hjelp, og tjenestene utvikler seg til å bli mer ungdomsvennlige. En av disse bidro på seminaret om barnekonvensjonen.

I regi av 0-24-gruppa har det også vært gjennomført et tilsyn på tvers av avdelingene hos Fylkesmannen. Representanter fra helseavdelingen, sosial- og familieavdelingen og barnehage- og utdanningsavdelingen har gjennomført et samordnet tilsyn med en kommune i Akershus. Tema for tilsynet var bekymringsmeldinger til barneverntjenesten, hvordan de ble håndtert av helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehager og skoler i kommunen. Det ble funnet avvik på dette området.

Bedre tverrfaglig innsats (BTI) er en overordnet samhandlingsmodell for bydeler og kommuner. Gjennom tildelingsbrevet har kompetansesentrene (RVTS, Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU), KoRus) oppdrag til å bidra inn i arbeidet. Oslo kommune vil innføre denne modellen i bydelene. I Akershus har noen kommuner tatt denne modellen i bruk, og de andre kommunene har fått informasjon om modellen, slik at de har mulighet for å vurdere om modellen kan være noe for dem.

Inn på tunet: Deler av gruppen har deltatt på befaring på tre «Inn på tunet»- tiltak, og hele gruppen har fått en felles orientering om «Inn på tunet» (IPT).

Med bakgrunn i den nasjonale strategien for IPT er det fortsatt fokus på unge med utfordringer innenfor rus og psykiatri samt problemstillingen rundt drop-out elever.

Fylkesmannen skal også kort redegjøre... (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal også kort redegjøre for områder der det er særlige utfordringer knyttet til tjenestetilbud for utsatte barn og unge.

Gjennom tilsynssaker og vårt tilsyn med barneverninstitusjoner er det de siste årene blitt stadig flere saker vedrørende barn og unge som har særlige utfordringer og behov for helsetjenester. Dette gjelder spesielt tjenester innen psykisk helsevern. Både vår helseavdeling og sosial- og familieavdeling har samarbeidet tett om de hendelsesbaserte tilsynssakene. I de fleste sakene har vi måttet konkludere med lovbrudd i begge tjenestene. Vi ser at det er et stort potensiale for å bedre tjenestetilbudet innen psykisk helsevern for barn med psykiske plager eller alvorlige diagnoser.

I tillegg til de utfordringer vi ser på barnevernsområdet har vi, ikke minst etter at vi ble håndhevingsorgan i skolemiljø saker, sett at skolens kompetanse ikke strekker til når det gjelder elever med psykiske vansker.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverretatlige samarbeidsprosjektet med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet for å bedre opplærings situasjonen og skoleresultatene til barn og unge i barnevernet. Herunder bes det om en redegjørelse for status rundt embetets arbeid med informasjon og motivasjon til bruk av veilederen «Samarbeid mellom skole og barnevern – En veileder».

Fylkesmannen har hatt veilederen "Samarbeid mellom skole og barnevern- en veileder" som et tema i alle treffpunkter vi har hatt med barneverntjenestene. Veilederen og skoletilbud for barn på barneverninstitusjoner har vært et særlig tema i vårt tilsyn med barneverninstitusjoner.

0-24-gruppen har presentert veilederen på en stor tverrfaglig konferanse for ansatte i kommunene som arbeider med barn og unge.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverretatlige samarbeidsprosjektet med Arbeids- og velferdsdirektoratet med «Forsøk med NAV-veileder i videregående skoler». Herunder bes det om en redegjørelse av konkrete tiltak i embetet og planer embetet har for det videre arbeid i fylket.

Vi har i 2017 deltatt på en to dagers nasjonal nettverksgruppe samt en erfaringskonferanse for NAV-veilederne på Stovner og Hellerud videregående skoler.

I 2018 vil bydel Stovner fortsette med to NAV-veiledere på Stovner videregående skole. Dette finansieres av Oslo kommune ved Utdanningsetaten og bydelen selv. Vi har pr dags dato ikke fått bekreftet om bydel Alna vil fortsette med NAV-veiledere på Hellerud videregående skole.

I Akershus er det Jessheim videregående skole som fortsetter med NAV-veiledere med fire halve stillinger, som er et samarbeidsprosjekt mellom Ullensaker, Nannestad, Nes og Eidsvoll. De tilbakemeldinger vi har fått hittil, er at tiltaket bidrar til å hjelpe elever som kan være potensielle dropouts fra skolen.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Embetet har et mindreforbruk på om lag tre millioner kroner på vårt ordinære driftskapittel 0525. Årsaken til dette var en inkurie knyttet til pensjonskostnader. Uten denne feilen ville embetet kommet ut omtrent i null.

Samtidig er det slik at forutsetningene endres fortløpende gjennom året, og det foretas kontinuerlig både vurderinger og omprioriteringer på både inntekts- og utgiftssiden.

Embetet har etablert en praksis hvor sykepenges budsjetter sentralt, mens fødselspenge føres rett tilbake mot avdelingene. Det betyr at den enkelte avdeling raskt kan skaffe vikarer. Ved langvarig sykefravær må vikarer enten dekkes innenfor egen ramme, eller man må søke om å få tildelt ekstra midler.

For å øke produksjonen har flere avdelinger økt bruken av midlertidige stillinger. Det brukes også en betydelig mengde overtid på områder vi ser at dette kan gi en ekstra produksjonsgevinst.

I tabellen for ressursrapportering nedenfor vises en oversikt over ressursbruk per fagdepartement i 2016 og 2017. Vi vil kort kommentere enkelte forhold her:

Generelt er det viktig å være klar over at endringer i NAV-refusjoner, vakanser i stillinger, ulike inntekter ført direkte mot departementsområdene og lignende gir variasjoner mellom årene.

I 2017 ble det som tidligere nevnt innført en endring mht pensjon. Denne gir betydelig utslag på tallene.

Vi vil kommentere noen enkeltforhold i tillegg, for å belyse utviklingen i tallene.

Utviklingen innenfor Barne- og likestillingsdepartementet skyldes rammeoverføringen av barnevernsmidler.

Innenfor Helse og omsorgsdepartementets område skyldes utviklingen flere lønnet på fremmedkapitler.

Innenfor Justisområdet har det vært en betydelig reduksjon i salær vergemål.

For KMD's del er det bortfall av midler til kommunereformen som gir en nedgang.

På Kunnskapsdepartementets område er det flere lønnet på fremmedkapitler.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2017	Fagdep. 2017	Kapittel 0525, 2016	Fagdep. 2016
Arbeids- og sosialdepartementet	5 386	2 359	4 435	2 526
Barne- og likestillingsdepartementet	10 393	633	7 704	2 466
Helse- og omsorgsdepartementet	22 999	22 589	21 290	20 146
Justis- og beredskapsdepartementet	7 755	34 931	6 589	42 161
Klima- og miljødepartementet	14 041	3 521	12 830	2 845
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	108 607	465	95 675	1 352
Kunnskapsdepartementet	14 213	24 853	11 662	22 134
Landbruks- og matdepartementet	11 471	0	11 295	30
Andre	678	0	681	0
Sum	195 543	89 351	172 161	93 660

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de økonomiske rammer mener vi embetet løser samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte. Vi har et forbedringspotensial der vi melder avvik som vi er bevisste på.

Nærmere detaljer om årsregnskapet i kapittel 6

3.6 Andre forhold

Apostillestempel på dokumenter

Det er Fylkesmannen som legaliserer dokumenter for bruk i utlandet, det vil si for dokumenter som skal brukes i de landene som har ratifisert Haag-konvensjonen. Arbeidet med apostillesaker utføres i vår hovedekspedisjon og i 2017 ble det påført 24 623 apostillestempler.

Kongelige besøk Fylkesmannen har koordineringsansvar ved de fleste kongelige besøk i våre fylker. Når det gjelder besøk i Oslo og deler av Akershus blir vi i liten grad berørt. Fylkesmannen personlig deltar imidlertid på mange av disse arrangementene hvor kongefamilien er representert. Se forøvrig fylkesmannens rapport, 1.4.

4 Styling og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Våre viktigste styringsverktøy er tildelingsbrevet, Virksomhets- og økonomiinstruksen, og embetets virksomhetsplan for fellesoppdragene. I tillegg har de fleste avdelingene laget egne virksomhetsplaner.

Embetet utøver betydelig grad av delegering av fag-, personal- og budsjettansvar til avdelingsdirektørene gjennom delegasjonsreglementet.

Strategisk Plan 2015-2020 damer det overordnede bakteppet, og angir konkrete tiltak for våre strategiske mål.

Vi mener våre rutiner for styling og kontroll er tilpasset den risiko og vesentlighet vi opererer under, og at de fungerer på en akseptabel måte.

Mye lederaktivitet har vært preget av vedtaket og sammenslåing av fylkesmannsembeter, og prosess knyttet til dette.

Ledermøtene ved embetet skal være et forum for fylkesmannen og hennes nærmeste medarbeidere. Her styrkes grunnlaget for de beslutninger som fattes og informasjon deles. I 2017 ble det gjennomført 25 møter. På møtene blir økonomistyring og budsjett, samt utfordringer i oppgaveløsningen, jevnlig tatt opp. Ledergruppen hadde i tillegg en todagerssamling om budsjett og prioriteringer.

Det jobbes videre med satsing på sterkere forståelse for våre utfordringer i utvidet ledergruppe. Her inviteres også sentrale tillitsvalgte. 3 møter ble avholdt.

Det er avholdt 6 informasjonsmøter for alle ansatte. I tillegg ble det arrangert en temadag.

Ett gjennomgående tema var sammenslåingsprosessen med embetene i Buskerud og Østfold. Det er i denne forbindelse etablert et eget intranett.

Oppsummering/referat fra møtene legges ut på intranettet.

4.1.1 Embetets risikostyring

Vi jobber fortsatt med implementeringen av RiskManager som dokumentstyrings- og avvikssystem.

Avviksmodulen har vært brukt siden sommeren 2016.

ROS-modulen er benyttet til å utarbeide noen risikoanalyser. Denne skal benyttes i større skala fremover.

Gjennomgang av risiko gjøres av ledergruppen. Fast i forbindelse med mottak av foreløpig tildelingsbrev og fremover i prosessen fram mot et ferdig budsjett. Utover dette tas det løpende ved behov, når endringer oppstår, eller ved indikasjoner på utfordringer.

Avdelingene har et ansvar for løpende å rapportere til ledelsen om eventuelle avvik i forhold til måloppnåelsen.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vår internkontroll bygger på «Reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten» og på «Forskrift for systematisk helse-, miljø, og sikkerhetsarbeid i virksomheter».

Vi fortsetter arbeidet med å innføre Risk Manager som kvalitetssystem. Alle dokumenter og rutiner for embetets styling og kontroll skal legges inn, og prosessene skal styres gjennom Risk Manager.

Det utarbeides økonomirapporter for avdelingene hver enkelt måned. Det utarbeides tilsvarende totalrapporter for hele embetet, men disse behandles i ledermøtet kun som kvartals og tertial-rapporter. Her følges avdelingene opp ved utkwittering av disse rapportene.

Sykefraværstatistikker utarbeides pr kvartal, og her meldes det konkret tilbake til embetets Arbeidsmiljøutvalg (AMU) på oppfølgingen.

Vi har hatt system for anonym varsling i lang tid, nå kan dette også ivaretas gjennom Risk Manager.

Internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet etter eForvaltningsforskriften § 15 og personopplysningsloven § 14, jf. personopplysningsforskriften § 3-1, tilpasset omfang og risiko, gjennomføres årlig. Det er ikke avdekket noe unormalt i 2017. Kontroll på og beskyttelse av personopplysninger, den menneskelige faktor samt tekniske sikkerhetsløsninger, har et særskilt fokus.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Vi har så langt ikke merket større utfordringer knyttet til vedtaket om sammenslåing av fylkesmannsembeter. Vi er imidlertid forberedt på at dette kan komme når konsekvensene blir klare. Det vil i såfall kunne gi seg betydelige utslag for alle temaene under.

Bemanning

Embetet har, som tidligere beskrevet, om lag 280 fast ansatte, og 30-45 midlertidig ansatte, til enhver tid. De midlertidig ansatte er både vikarer for fast ansatte og midlertidig engasjerte. Det er særlig vergemålsavdelingen og helseavdelingen som har benyttet seg av engasjement og timelønede.

Vi mener å ha et bevisst fokus på omfanget og bruken av de ulike ansettelsesformene. Og for å kunne ha handlingsrom, samtidig som vi tar unna svingninger i oppdragsmengden på ulike områder, er vi helt avhengige av en andel midlertidig ansatte.

Vi har god tilgang på kvalifiserte søkere ved utlysning av stillinger, men opplever stadig at vi ikke kan tilby tilstrekkelig lønn til å kapre de beste kandidatene. Et visst press på arbeidsmarkedet kjenner vi således på.

Kapasitet

Som meldt tidligere i årsrapporten, har vi kapasitetsproblemer på flere områder. Det jobbes imidlertid kontinuerlig med å møte disse utfordringene, også gjennom løsninger som ikke innebærer ansettelser av ytterligere personell.

På helseavdelingen har vi hatt kapasitetsmangel over år, delvis kompensert gjennom overforbruk på avdelingsbudsjettet og stadig synliggjort gjennom manglende resultatoppnåelse. Likeledes har situasjonen for sosial- og familieavdelingen periodevis vært vanskelig. Det er et sterkt fokus i organisasjonen for å finne løsninger for dette.

Kompetanse

Vi har gjennomgående en kompetanse på medarbeiderne som er tilpasset embetets oppdrag. Det har vært utfordringer med å knytte til oss tilstrekkelig erfaring på legesiden, hvor deler av porteføljen er så spesialisert at vi trenger kun deltidsstillinger.

Vi er imidlertid meget bevisste på at vi har personell med så lang fartstid og så høy kompetanse, at skulle flere slutte på samme tid, ville vi kunne få betydelige problemer. Dette er det et sterkt fokus på i omstillingstider.

Avdelingene sørger for oppdatering og utvikling av fagkompetanse ved deltakelse på relevante kurs og seminarer.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet fører detaljerte oversikter over eget datautstyr. Inventar som ikke er i bruk, oppbevares innelåst i kjeller. Uttak derfra kan kun gjøres av noen få, utvalgte enkeltpersoner.

Alle innkjøp av pc-utstyr og inventar besørjes av faste personer. Avtaleansvarlig har i tillegg ansvaret for innkjøp av kontorrekvisita til alle avdelinger gjennom felles avtale.

Fagavdelingene har oversikt over eget utstyr, det være seg teknisk eller annet utstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerheten er gjennomgående god og det er ikke rapportert avvik av nevneverdig betydning i 2017. Tjenesten organiseres og utføres i samsvar med ISO27000 standardene. Dokumentasjonen kontrolleres gjennom vårt kvalitetssystem RiskManager. Lovpålagte og nasjonale krav følges opp. Nyansatte får en kort gjennomgang av sikkerhet første dag de er på jobb. De følges opp avdelingsvis og med informasjon, tips og nyhetsstoff på intranett samt gjennom kampanjer blant annet under sikkerhetsmåneden.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vi har en personalpolitikk i tråd med statens føringer. Embetet har et godt samarbeid med ansattes organisasjoner. Det er oppnevnt verneombud i tråd med arbeidsmiljølovens regler. Saker drøftes med tillitsvalgte i tråd med hovedavtalen.

Sykefraværet er fulgt opp iht retningslinjer. Vi har tatt tak i forhold der det har vært nødvendig som følge av syke- eller egenmelding. De arbeidsmiljø saker vi har, er enten løst eller under oppfølging.

Kvinner utgjør omlag 70 % av embetets ansatte. 15 % av alle våre ansatte (både fast og midlertidige) er under 30 år, samtidig er 17,5 % over 60 år. Utover dette er aldersfordelingen å anse som rimelig jevn.

Fylkesmannen er en IA-bedrift. Målet i IA-handlingsplanen er å nå et gjennomsnittlig sykefravær på 4,6 %. I 2017 var fraværet på 5 %, det laveste siden vi ble IA-bedrift. Sykefraværstatistikken blir hvert kvartal gjennomgått i AMU (Arbeidsmiljøutvalget) og på ledermøtet.

Embetet har avtale med bedriftshelsetjeneste. Ny avtale ble inngått med ny leverandør fra 2017.

De ansatte har muligheten til å trene inntil en time i uka i arbeidstiden.

Det ble gjennomført lokale lønnsforhandlinger i tråd med de nye avtalene for staten. Fylkesmannen la ikke til midler fra eget budsjett dette året.

4.3 Andre forhold

5 Vurdering av framtidssutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Usikkerheten rundt mulige konsekvenser av sammenslåingsprosessen er pr i dag vår største utfordring. I tillegg kommer usikkerheten som ligger i de pågående sentrale prosessene, som etableringen av FMFA, områdegjennomganger og oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene. Mulige konsekvenser for både oppgaver og ressurser.

Fylkesmannen har en rekke høyt kompetente medarbeidere, som løser meget kompliserte saker. Vi har en oppgaveportefølje som også påvirkes av forholdene rundt oss. En fjerdedel av befolkningen på under 2 % av landarealet borger for både flere og kanskje større utfordringer enn for andre embeter. Dette gjelder både på arealsiden og tjenestesiden. I tillegg synes advokattetheten i våre saker å være høyere enn snittet, noe som ofte gjør sakene mer vidløftige.

Vi frykter at prosessen skal resultere i at vi mister mange av våre beste folk. Det er et sterkt fokus på å unngå dette.

Spisskompetanse vil ta tid å erstatte. Vår evne til oppgaveløsning kan dermed bli betydelig påvirket i løpet av kort tid, og vi må påregne en rekrutteringsmessig komplisert situasjon i en overgangsperiode.

Fylkesmennes muligheter for langtidsplanlegging er, som tidligere påpekt i mange sammenhenger, avhengige av hvor forutsigbare rammer som gis, både mht økonomi og oppdrag.

Våre papirarkiver representerer en stor utfordring. Om de skal klargjøres før en eventuell sammenslåing kreves det betydelige midler. Skal vi ta dette innenfor eksisterende ramme vil det kreve kraftige omprioriteringer.

Uavhengig av reformprosessen kommer det faktum at embetets leiekontrakt i Tordenskioldsgate 12 utløper 31/12-19. Det betyr at embetet uansett må gjennom en prosess for å finne kontorlokaler. For lokaler i Oslo vil det være en målsetting av finne lokaler i sentrum av Oslo, i nær tilknytning til minst ett av hovedpunktene for kollektivtrafikk. Dette vil sikre lett adgang for våre besøkende.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Ved en "flukt" av spisskompetanse vil embetet raskt oppleve problemer med oppgaveløsningen. Selv om vi mener å ha gjort et godt arbeid mht dokumentasjon av arbeidsprosedyrer m.m., så er det begrenset hvor langt man kommer med dette. I en periode er det dermed rimelig grunn til å anta at embetet ikke klarer å levere på det nivå det har gjort.

Embetets økonomiske rammer, og utviklingen i disse gjør at vi kontinuerlig må vurdere kostnadsbildet, og hvilke grep som nå er mulig å ta. Særlig direkte, men ikke spesifiserte kutt, er krevende å innarbeide. Rammene setter også begrensninger for det lønnsnivå vi kan tilby våre ansatte. Dette gjelder både nyansettelser, men kanskje med enda mer negativ effekt, når våre ansatte blir tilbudt andre jobber. For de vi gjerne vil beholde, er det nesten umulig å kunne konkurrere på lønn. Det knytter seg stor spenning til innføringen av ny budsjettmodell, og om departementet har tatt hensyn til de innspill som er kommet.

Det arbeidet som pågår mht digitalisering er viktig også for embetet. Innføring av kompatible løsninger som vil lette dokumentflyten mellom embetene og omverden vil kunne gi gevinster både økonomisk og tidsmessig. Det er imidlertid viktig med sentral styring for å optimalisere disse prosessene.

Vi viser ellers til innrapporteringen av vesentlige risikomomenter som kan hindre måloppnåelse i 2018, oversendt KMD i februar 2018.

5.3 Andre forhold

I den nære framtid er det knyttet usikkerhet til om de midler vi har fått til oppgaven som førsteinstans for kap 9A i opplæringsloven er tilstrekkelige.

På helseavdelingen jobbes det kontinuerlig med å redusere restansene, men økonomiske ressurser må tilføres og det er vanskelig å rekruttere tilstrekke legespesialistkompetanse.

Vergemålsavdelingen jobber med å utvikle organisasjonen, er fortsatt sårbar.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Oslo og Akershus.pdf](#)

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Org. nr.: 974761319

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Fylkesmannen i Oslo og Akershus' årsregnskap for 2017. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2017.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser kr 1 272 692 530 er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Fylkesmannen i Oslo og Akershus' årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2017 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2017, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen. Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsen og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er

nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999), alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde

Vi kommuniserer med ledelsen og informerer det overordnede departementet, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss med moderat sikkerhet om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for

uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 27.04.2018

Etter fullmakt

Erna Jørgensen Lea
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur